

**Załącznik nr 1 do Uchwały nr LXXI / 331 / 2009
Rady Miejskiej w Ścinawie
z dnia 24 września 2009 r.
w sprawie uchwalenia
studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Miasta i Gminy Ścinawa.**

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY ŚCINAWA**

TEKST UJEDNOLICONY

Zespół autorski:

Główny projektant:	mgr inż. Zbigniew Gałuszka	wpis do ZOIU nr 129
Projektant	mgr inż. Małgorzata Studenna	
Projektant	mgr inż. Krzysztof Mularczyk	wpis do ZOIU nr 130
Projektant	mgr inż. Ziemowit Folcik	
Projektant	mgr inż. Łukasz Klimczuk	

Ścinawa, 2009

SPIS TREŚCI

I.	PODSTAWA PRAWNA	4
II.	ROLA I CEL OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM	4
III.	STRUKTURA DOKUMENTU STUDIUM	6
IV.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY ŚCINAWA	6
1.	Położenie i ogólna charakterystyka Gminy Ścinawa	6
2.	Uwarunkowania środowiska przyrodniczego	6
2.1.	Morfologia	6
2.2.	Budowa geologiczna	7
2.3.	Surowce mineralne	7
2.4.	Wody powierzchniowe	8
2.5.	Wody podziemne	8
2.6.	Klimat	10
2.7.	Gleby	10
2.9.	Świat roślinny	11
2.10.	Świat zwierząt	13
2.11.	Ochrona przyrody i krajobrazu	14
3.	Uwarunkowania historyczno-kulturowe	15
3.1.	Rys historyczny	15
3.2.	Dziedzictwo kulturowe i zabytki	17
3.2.1.	Ochrona konserwatorska	18
3.2.2.	Stanowiska archeologiczne	33
3.2.3.	Obiekty zabytkowe	52
4.	Uwarunkowania demograficzne	53
4.1.	Ludność i struktura wiekowa	53
4.2.	Mieszkalnictwo / Warunki mieszkaniowe	56
4.3.	Zatrudnienie	56
4.4.	Bezrobocie	58
5.	Uwarunkowania gospodarcze	59
5.1.	Rolnictwo	59
5.2.	Przemysł	61
5.3.	Handel i rzemiosło	62
6.	Uwarunkowania wynikające z systemów infrastruktury społecznej	63
6.1.	Oświata i wychowanie	63
6.2.	Służba zdrowia	63
6.3.	Opieka społeczna	64
6.4.	Kultura	64
6.5.	Sport	64
7.	Uwarunkowania wynikające z systemów infrastruktury technicznej	65
7.1.	Układ komunikacyjny	65
7.2.	Infrastruktura techniczna	66
7.2.1.	Zaopatrzenie w wodę	66
7.2.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie zanieczyszczeń	66
7.2.3.	Sieć gazowa	66
7.2.4.	Gospodarka odpadami stałymi	67
7.2.5.	Sieć telefoniczna	67
7.2.6.	Sieć energetyczna	67
8.	Główne źródła zagrożeń środowiska	67
8.1.	Zagrożenia gleb	67
8.2.	Zagrożenia wód powierzchniowych	69
8.3.	Zagrożenia wód podziemnych	70
8.4.	Zagrożenia dla powietrza	70
8.5.	Zagrożenia związane z transportem i poważne awarie	71
8.6.	Zagrożenie hałasem	71
8.7.	Zagrożenie dla świata roślin i zwierząt	72
8.8.	Zagrożenia nadzwyczajne	73

9. Kluczowe problemy rozwoju.....	73
9.1. Mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia rozwoju	73
9.2. Kluczowe problemy rozwoju	76
V. KIERUNKI ROZWOJU GMINY ŚCINAWA	77
10. Cele i kierunki polityki przestrzennej na tle regionu	77
10.1. Proekologiczna strategia równoważenia rozwoju.....	78
10.2. Zestawienie celów strategicznych i operacyjnych w ujęciu podmiotowym i terytorialnym.....	79
10.3. Kierunki polityki przestrzennej	80
11. Perspektywy rozwoju przestrzennego.....	90
11.1. Podział miasta na jednostki urbanistyczne	90
11.2. Ustalenia dla obszaru całego miasta.....	90
11.3. Perspektywy rozwoju przestrzennego gminy	91
12. Rekomendacje dotyczące ogólnych ustaleń zagospodarowania przestrzennego	91
12.1. Ustalenia w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	91
12.2. Podstawowe zasady zagospodarowania przestrzennego	97
12.3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy.	99
12.4. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	101
12.5. Ustalenia dotyczące obowiązku opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	101
13. Ogólne zasady aktywnej polityki w gospodarce nieruchomościami	101
13.1. Cele gospodarki terenami.....	102
13.2. Instrumenty realizacyjne gospodarki terenami.....	102
14. Tezy do programu promocji gminy i miasta.....	104
14.1. Cel i przedmiot promocji.....	104
14.2. Paleta zamierzeń promocyjnych	105
14.3. Wizja rozwoju (misja)	106
14.4. Uczestnicy i odbiorcy działań promocyjnych.....	107
14.5. Środki promocji i kanały komunikacji.....	108
14.6. Koordynacja przedsięwzięć promocyjnych	108
14.7. Inicjowanie wspólnych działań promocyjnych.....	109
14.8. Oddziaływanie na środowiska opiniotwórcze.....	109
14.9. Podsumowanie	110
VI. WYKORZYSTANE MATERIAŁY	110

I. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę sporządzenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ścinawa stanowi Uchwała nr XXV/111/2008 Rady Miejskiej w Ścinawie z dnia 25 stycznia 2008 w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Ścinawa. Niniejszy projekt Studium jest realizacją tej uchwały.

Ponadto podstawę prawną sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego stanowią:

- Art. 7. ust.1. i Art. 18. ust.2. pkt 5. ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym. (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz.1591 z późniejszymi zmianami),
- Art. 11 pkt 2. ustawy z dnia 27 marca 2003r.o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz.717)

Niniejsza Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Ścinawa stanowi ujednolicenie części tekstowej i graficznej studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Ścinawa, zatwierdzonego Uchwałą Rady Miejskiej w Ścinawie nr 120 z dnia 30 grudnia 1999 roku, zmienioną Uchwałą nr XLII/269/2005 z dnia 15 czerwca 2005 roku oraz uchwałą nr X/42/2007 z dnia 11 kwietnia 2007 roku.

II. ROLA I CEL OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa politykę przestrzenną w odniesieniu do obszaru gminy. Problematyka studium odnosi się więc do najważniejszych problemów rozwoju przestrzennego, których rozwiązywanie należy do zadań samorządu lokalnego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest instrumentem zarządzania rozwojem przestrzennym Gminy Ścinawa dla zapewnienia optymalnych warunków życia mieszkańców, w myśl zasad zrównoważonego rozwoju oraz kształtowania ładu przestrzennego i wysokiej jakości funkcjonalno-estetycznej otoczenia.

Tak rozumiana ranga studium skłania więc do precyzyjnego określenia roli, jaką powinno spełniać nie tylko jako ustawowo wymagany dokument, ale użyteczne narzędzie w procesie zarządzania.

Studium, w swojej kreacyjnej roli, jest okazją do określenia w jednym, kompleksowym dokumencie wizji Gminy oraz wskazania działań mających doprowadzić do jej realizacji. Takie ujęcie narzuca w trakcie konstruowania wizji potrzebę analizy wszystkich uwarunkowań, w tym także tych, które wnoszą dla realizacji polityki przestrzennej proces integracji z Unią Europejską.

Sporządzanie Studium jest również procesem weryfikacji realności założeń polityki władz, obiektywnych potrzeb i wymagań funkcjonalnych oraz oczekiwań mieszkańców, także w zakresie bieżących działań inwestycyjnych, w bliskiej perspektywie.

Studium zawiera ustalenia, które muszą być uwzględnione przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Z mocy ustawy studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych.

Jednakże z uwagi na fakt, iż Studium uchwała Rada Miejska uzyskuje ono rangę tzw. „aktu kierownictwa wewnętrznego” obligując gminę do realizowania określonej w studium polityki przestrzennej.

W tym rozumieniu zawarte w nim ustalenia są na tyle precyzyjne, aby mogły stanowić merytoryczną podstawę podejmowanych przez władze decyzji w sprawie realizacji inwestycji publicznych, takich jak infrastruktura techniczna, komunikacyjna i społeczno-usługowa, a także spójnego z polityką przestrzenną określania zasad kształtowania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy może i powinno również formułować postulaty i wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa, wynikające z ochrony interesu gminy w skali regionalnej.

Studium musi zawierać także odpowiedni dla swoich rozstrzygnięć materiał o charakterze informacyjnym. Proces przygotowania Studium jest okazją do zinwentaryzowania, zidentyfikowania i analizy posiadanych i dostępnych materiałów.

Kolejną ważną rolą studium jest szeroko rozumiane kreowanie wizerunku i promocji Gminy, jako przyjaznego, atrakcyjnego dla mieszkańców i inwestorów. Obejmuje to także propagowanie koncepcji rozwoju przestrzennego dla uzyskania jej społecznej akceptacji.

Uchwalenie Studium początkuje proces intensyfikacji prac nad sporządzaniem planów miejscowych. Z tego względu niezbędne będzie przyjęcie polityki w zakresie planowania miejscowego i stworzenie warunków organizacyjnych dla kompleksowego, skoordynowanego, sprawnego i wyprzedzającego negatywne zjawiska planowania rozwoju gminy Ścinawa.

Celem studium jest sformułowanie polityki przestrzennej gminy Ścinawa, przez ustalenie zasad rozwoju i kształtowania jej struktury w zakresie:

- umożliwienia wielofunkcyjnego rozwoju z zachowaniem zasad ładu przestrzennego i zasady rozwoju zrównoważonego,
- stworzenia odpowiednich warunków rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacji,
- poprawę ładu przestrzennego oraz minimalizację sytuacji kolizyjnych wynikających z przeznaczenia terenów dla różnych funkcji,
- poprawa warunków życia mieszkańców gminy,
- zwiększenie konkurencyjności obszaru gminy,
- ochrony gruntów leśnych,
- ochrony środowiska przyrodniczego,

- zapewnienie możliwości rozwoju przedsiębiorczości, przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego a także potrzeby zwiększenia efektywności gospodarczej,
- polityka przestrzenna wyrażona w niniejszym studium prowadzić ma do wykorzystania zróżnicowanych uwarunkowań i zapewnienia zrównoważonego rozwoju Gminy Ścinawa,
- Studium ma służyć promocji Gminy poprzez przedstawienie jej walorów, oraz możliwości lokalizowania inwestycji.

III. STRUKTURA DOKUMENTU STUDIUM

Dokument „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ścinawa”, jako załącznik do uchwały Rady Miejskiej w Ścinawie, zawiera:

Część tekstową, obejmującą:

- Uwarunkowania rozwoju,
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Część graficzną:

- mapa wykonana w skali 1: 25000,

stanowiące integralną część załącznika do uchwały Rady Miejskiej w Ścinawie.

IV. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY ŚCINAWA

1. Położenie i ogólna charakterystyka Gminy Ścinawa

Najbliższymi, większymi ośrodkami miejskimi są: siedziba powiatu - Lubin (oddalony o 16 km), Legnica (39 km), Głogów (44 km) oraz stolica województwa – Wrocław (70 km). Dobre połączenia komunikacyjne z Wrocławiem, Głogowem i Lubinem umożliwia sieć dróg, linia kolejowa oraz przeprawa mostowa na Odrze.

2. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego

2.1. Morfologia

Morfologia gminy Ścinawa zdominowana jest przez utwory i formy pochodzenia czwartorzędowego, które powstały w wyniku działalności lądolodu w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Położona na wysoczyźnie plejstoceńskiej charakteryzuje się niewielkimi spadkami terenu (od 2 do 5 %) oraz stosunkowo niedużymi deniwelacjami dochodzącymi niekiedy

do 20 metrów. Powierzchnia terenu gminy jest właściwie płaska, a jej wysokość bezwzględna, o przewyższeniu od 1 do 3 metrów w stosunku do poziomu Odry, wynosi 87 do 90 m n.p.m.. Jedynie w północno-zachodniej jej części rzeźba ma charakter pagórkowaty, a wysokość bezwzględna przekracza tu 140 m n.p.m. Pomiędzy miejscowością Przychowa a ujściem rzeki Zimnicy do Odry zaznacza się wyraźne obniżenie. Różnica wysokości między najwyższym i najniższym punktem terenu gminy przekracza 50 m.

Brzeg Odry jest obwałowany z wyjątkiem 6-kilometrowego odcinka położonego w rejonie Ścinawy. Na obszarze gminy odcinek Odry jest wyjątkowo bogaty w odcięte formy korytowe; występuje tu duża liczba starorzeczy, będących wynikiem zmian koryta rzecznego. Współczesna krętość koryta rzeki jest niewielka i wynika z wyprostowania biegu rzeki przez człowieka. Występują tu liczne dolinki erozyjne z towarzyszącymi im drobnymi ciekami, spływającymi ku Odrze. W dolinie rzeki Zimnicy wykształciła się terasa zalewowa położona na wysokości od 2-4 m powyżej średniego stanu wody w rzece.

2.2. Budowa geologiczna

Podłoże geologiczne gminy Ścinawa budują utwory należące do dwu jednostek geologicznych – bloku przedsudeckiego i monokliny przedsudeckiej. Skały bloku występujące w południowo zachodniej jej części, zalegające pod miąższymi utworami kenozoiku, zbudowane są z łupków zieleńcowych zaliczanych do starszego paleozoiku. Większość podłoża obszaru gminy stanowią utwory monokliny przedsudeckiej reprezentowane przez piaskowce kwarcowe czerwonego spągowca (perm) oraz zalegające na nich zgodnie w części południowo-wschodniej łupki dolomityczne, wapienie, dolomity, anhydryty i iłowce cechsztynu (perm) oraz piaski kwarcowe, iłowce, anhydryty, dolomity, margle i wapienie triasu.

Skały paleozoiku przykrywają niezgodnie utwory kenozoiczne. Stanowią je utwory trzeciorzędu zaliczane do oligocenu, miocenu i pliocenu o łącznej miąższości dochodzącej do 385 metrów. Są one reprezentowane przez iłowce, mułki, piaski z poziomami węgla brunatnych o różnej grubości. W utworach trzeciorzędowych węgle brunatne mają charakter złoża składającego się z trzech pokładów powstałych w miocenie i jednego (najstarszego) górnooligocenijskiego. Główny pokład - środkowomiocenijski - zalega na głębokości 100-150 m osiągając miąższość 20-25 metrów. Na granicy trzecio- i czwartorzędu lokalnie występują piaski i żwiry oraz gliny kaolinowe, stanowiące tzw. serię Gozdniczy.

Pokrywa utworów czwartorzędowych na obszarze gminy Ścinawa nie jest ciągła. Osady plejstoceńskie utworzyły się głównie podczas dwu zlodowaceń – południowo- i środkowopolskiego. Są to wodno-lodowcowe piaski i żwiry oraz gliny morenowe. Najmłodszy czwartorzęd (holocen) stanowią głównie osady aluwialne Odry i jej dopływów reprezentowane przez mady gliniaste oraz piaski i żwiry. Miąższość piasków i żwirów rzecznych wynosi niekiedy 20 i więcej metrów.

2.3. Surowce mineralne

W obrębie gminy Ścinawa udokumentowano złoża węgla brunatnego „Ścinawa” w (kategorii C2) o zasobach oszacowanych na 1 164 972 820 m³. Na złoża to składają się cztery

pokłady, z których trzy są wieku miocenińskiego, a najstarszy, dolny, wieku oligocenińskiego. Główny śródkowomioceniński pokład zalega na głębokości 100 do 150 metrów i osiąga miąższość 20-25 metrów. Ze względów technicznych w najbliższym czasie nie jest planowana eksploatacja tego złoża. W północno-zachodniej części gminy znajduje się ponadto fragment terenu i obszaru górniczego złóż miedzi należących do Legnicko Głogowskiego Okręgu Miedziowego.

2.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy należy do zlewni rzeki Odry. Ma ona charakter nizinny i płynie z południa na północ. Na terenie gminy do Odry uchodzą od południa następujące lewobrzeżne jej dopływy: Bobrek, Jastrzębia, Zimnica, Przychowska Struga. Inne ciek wodne na tym obszarze to: Działawka, Dębniak (prawe dopływy Przychowskiej Strugi). Gatna (lewy dopływ Dębniaka), Ługa, Księgińska Struga (lewe dopływy Zimnicy), Niemstowski Potok (prawy dopływ Zimnicy). Rozległe obszary są też odwadniane przez systemy niewielkich cieków i rowów melioracyjnych. Wody powierzchniowe zajmują 2,5 % terenu gminy.

Głównym ciekim wodnym na terenie gminy, stanowiącym zarazem jej wschodnią granicę jest Odra, będąca rzeką żeglowną o uregulowanym korycie, umocnionym narzutem kamiennym. Przekształcone technicznie są także Zimnica i Dębniak. Dolina Odry ulega zalaniu jedynie podczas wysokich wezbrań i to tylko w strefie międzywali, a bardzo mało prawdopodobne wezbrania ekstremalne mogą objąć strefy bronione obwałowaniami i wnikać w dolne odcinki rzeki Przychowska Struga i jej dopływów. Na terenie gminy Ścinawa nawet ekstremalny zalew nie jest w stanie przekroczyć krawędzi Wysoczyzny Lubińskiej. Niebezpieczeństwo zalania może grozić jedynie Lasowicom i Moczarom. Pewne niebezpieczeństwo zalewu grozi też ze strony Zimnicy na odcinku powyżej miasta Ścinawa.

Odra charakteryzuje się dużymi wahaniami wodostanów w ciągu roku. W profilu Ścinawa ma następujące przepływy charakterystyczne dla okresu lat 1951-1990: SSQ (średni) 187 m³s⁻¹, WWQ (maksymalny) 1670 m³s⁻¹, NNQ (minimalny) 23,4 m³s⁻¹. Odpowiadają im odpływy jednostkowe: średni 6,3 dm³s⁻¹km⁻², maksymalny 56,4 dm³s⁻¹km⁻², minimalny 0,8 dm³s⁻¹km⁻². Zimnica w profilu Ścinawa ma następujące przepływy charakterystyczne dla wielolecia 1974-1983: SSQ 1,48 m³s⁻¹, WWQ 24,6 m³s⁻¹, NNQ 0,12 m³s⁻¹. Odpowiadają im odpływy jednostkowe: średni 5,9 dm³s⁻¹km⁻², maksymalny 98,8 dm³s⁻¹km⁻², minimalny 0,5 dm³s⁻¹km⁻².

Zjawiska lodowe, czyli występowanie lodu na powierzchni i w masie wód powierzchniowych, pojawiają się pod koniec drugiej dekady listopada, a po miesiącu wytwarza się pokrywa lodowa utrzymująca się prawie 70 dni. Występujące niekiedy zjawisko cofania się wód Odry w górę koryta Zimnicy powoduje podtapianie terenów bezpośrednio sąsiadujących z obszarem ujściowym.

2.5. Wody podziemne

Na obszarze gminy Ścinawa górny horyzont wód podziemnych jest dość regularnie wykształcony w części wschodniej, w dolinie Odry. W sąsiedztwie rzeki utworzyła się stosunkowo

wąska ich strefa będąca w związku z jej stanami. Wody strefy tworzą płytki poziom w osadach aluwialnych reprezentowanych przez piaski z przewarstwieniami mułków. Są one złej jakości, zbliżone składem do wód rzecznych. Zalegają na niedużej głębokości, kształtując liczne mokradła i podmokłości; zawierają duże ilości substancji organicznych.

Na terenach wierzchowinowych gminy górny poziom wód podziemnych położony jest w wodnolodowcowych piaskach i żwirach, których miąższość jest niekiedy znaczna. W takich miejscach także miąższość warstw wodonośnych, a co za tym idzie ich zasobność jest duża. Sprzyja to ujmowaniu ich studniami głębinowymi o pokażnej wydajności (np. w Ścinawie z warstwy o miąższości 20 metrów zaczynającej się na głębokości 2,5 m – wydajność: 120 m³/h). Jednakże na przeważającym obszarze wody te nie mają tak dobrych parametrów i są użytkowane poprzez studnie gospodarskie. Grunty przepuszczalne na większości terenów gminy przykryte są przez osady o niskiej przepuszczalności – lessopodobne glinki pylaste i gliny o umiarkowanej miąższości. Tym samym niżej leżące poziome wodonośne mają charakterystykę zbliżoną do wód gruntowych, a niekiedy są w nimi w lateralnym kontakcie hydraulicznym. Odmienne, poziome wodonośne, które zalegają pod miąższymi seriami glin lodowcowych mają charakter wód naporowych. W ich partiach stropowych lokalnie występują cienkie horyzonty wód wierzchówkowych, często okresowe. W glinach występować mogą także wody śródglinowe (ujmowane przez studnie gospodarskie), które wypełniają przepuszczalne systemy wśród glin. Wody te, o znacznej amplitudzie wahań, mają złą jakość i podwyższoną mineralizację.

Wody wgłębne gminy są ujmowane ze zbiorników czwarto- i trzeciorzędowych. Horyzonty wód czwartorzędowych mają formę nieregularnych poziomów wodonośnych w utworach przepuszczalnych na zróżnicowanych głębokościach. Zasobność tych wód – o charakterystyce wód naporowych o ciśnieniach subartezyjskich, zalegających na głębokościach już od kilkunastu metrów – jest bardzo zróżnicowana. Wydajność waha się od kilku do 120 m³/h. Wody te są także bardzo zróżnicowane pod względem jakościowym. Najczęściej są słodkie, jednak te płytsze zawierają podwyższone ilości związków azotu, żelaza i manganu.

W skałach wieku trzeciorzędowego południowo-zachodnich rejonów gminy Ścinawa występują wody podziemne głównego zbiornika wód podziemnych oznaczonego jako GZWP nr 319 „Prochowice-Środa” z Obszarem Wysokiej Ochrony - OWO. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zwrócił uwagę na korektę granic zasięgu tego zbiornika. Ostatecznie ustalono jego całkowitą powierzchnię na 654 km². Zasoby odnawialne zbiornika wynoszą 37456 m³/d, a dyspozycyjne 28321 m³/d; jakość wód plasuje się w klasie czystych i bardzo czystych - czyli nadających się do użytku bez dodatkowego uzdatniania.

Na pozostałym obszarze gminy wody eksploatowane są z górnych, niezbyt zasobnych poziomów w osadach piaszczystych. Poziome te mają kontakty hydrauliczne, co powoduje stabilizację napiętych statycznych zwierciadeł wody na zbliżonych głębokościach. Zasilanie poziomów może odbywać się przez infiltrację z wyżej położonego poziomu czwartorzędowego. Poziome wodonośne znajdują się na głębokościach 105 – 150 m ppt. Średnia miąższość warstwy wodonośnej wynosi 44 m. Wydajność eksploatacyjna studni waha się w zakresie 30 – 49 m³/h. Woda występuje pod ciśnieniem, a warstwę napinającą stanowią ility. Wody poziomu

trzeciorzędowego są dobrej jakości, o małym stężeniu substancji rozpuszczonych, z nieco tylko podwyższoną zawartością żelaza i manganu.

Wody wglębne głębokiego podłoża na obszarze gminy Ścinawa nie były rozpoznawane, lecz można oczekiwać dość dużych ich zasobów w formacjach monokliny przedsudeckiej (w wapieniach i dolomitach). Mogą być one jednak silnie mineralizowane.

2.6. Klimat

Zgodnie z podziałem klimatycznym A.Wosia (1999) gmina Ścinawa leży w strefie klimatu przejściowego Europy Środkowej, o średnim wpływie klimatu oceanicznego i słabym – górskiego. Podobnie jak obszar całego Dolnego Śląska jest dla niej charakterystyczny klimat umiarkowanie ciepły. Ze względu na morfologię terenu lokalnie obserwowane jest jednak pewne jego zróżnicowanie. W mikroklimacie doliny Odry i Zimnicy stwierdza się występowanie ochłodzonych warstw powietrza, które – przy podwyższonej wilgotności, charakterystycznej dla dolin rzecznych – sprzyjają powstawaniu mgieł i przymrozków. Obszar wysoczyzny charakteryzują na ogół dobre warunki klimatyczne, sprzyjające wegetacji.

Średnia temperatura roczna wynosi +8,1oC, natomiast temperatura trzech miesięcy letnich +16oC (lipca +18oC). Najchłodniejszym miesiącem jest grudzień, dla którego średnie temperatury wynoszą 0 - 1,1oC.

Okres wegetacyjny trwa 220 – 230 dni. Dni gorących rejestruje się średnio 30 – 35 w roku, z przymrozkiem około 110, mroźnych około 30, a bardzo mroźnych 1 – 2. Ostatnie przymrozki notowane są na 20 – 25 kwietnia, a pokrywa śnieżna zalega około 50 – 60 dni i zanika przeciętnie do 25 marca. Jej średnia grubość maksymalna wynosi do 10 cm, a najwyższa maksymalna 40 – 50 cm.

Rozkład opadów jest niekorzystny dla gromadzenia zasobów wodnych w glebie. Średnia roczna suma opadów wynosi 540 – 640 mm. W miesiącach zimowych opady wynoszą 20 - 30 mm miesięcznie, natomiast największe ich nasilenie przypada na czerwiec i lipiec (60 - 92 mm w skali miesiąca). W półroczu ciepłym (maj – październik) średni opad wynosi w Ścinawie 362 mm, a w półroczu chłodnym (listopad – kwiecień) 182 mm. Średnie roczne parowanie terenowe wynosi około 450 – 500 mm..

Na obszarze gminy dominują wiatry zachodnie (17 - 20%) z dużym udziałem południowo-zachodnich (16 - 20%). Frekwencja cisz atmosferycznych wynosi średnio 5-10%. Nasłonecznienie jest nieco wyższe od przeciętnego w Polsce. Najbardziej słoneczne bywają zwykle maj i wrzesień, najchmurniejsze listopad i grudzień. Burze zdarzają się przeciętnie 20-30 razy w roku.

2.7. Gleby

Obszar gminy Ścinawa jest bardzo zróżnicowany pod względem glebowym. Najbardziej urodzajne, ale wymagające w uprawie mady rzeczne występują dolinie Odry. Najlepsze pod względem bonitacyjnym gleby znajdują się na terenie miasta Ścinawa oraz we wsiach: Tymowa, Działów, Zaborów, Krzyżowa, Buszkowice, Przychowa, Ręszów. Użytki zielone (łąki i pastwiska)

należą głównie do 3 i 4 klasy bonitacyjnej. Najwięcej użytków zielonych spotyka się w okolicach miejscowości: Tymowa, Sitno, Parszowice. W gminie przeważają gleby dobre i średnie. Podlegające szczególnej ochronie (klasy I-III) zajmują 29,7% powierzchni użytków rolnych. Tereny wyżej położone cechuje duża różnorodność gleb od bardzo urodzajnych po słabe kompleksy gruntów V i VI klasy.

Zestawienie gruntów według klas bonitacyjnych na obszarze gminy Ścinawa
(stan z 2000.02.21 – według Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ścinawa).

Klasa	I	II	III a	III b	IV a	IV b	V	VI
ha	brak	176,5	1141,4	1239,6	1920,3	1690,3	1424,0	412,2

Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Ścinawie użytki rolne na terenie gminy zajmują 12501 ha, co stanowi 81% jej powierzchni.

2.8. Lasy

Lesistość gminy jest niska – wynosi średnio 15,4% (na obszarach wiejskich 16,5%, w mieście 3,5%). Znajdują się tu jedynie cztery stosunkowo niewielkie kompleksy leśne. Są to typowe dla obszarów nadodrzańskich wielogatunkowe lasy liściaste, głównie grądowe, w których dominują dęby, graby i lipy ze stałą domieszką klonów polnych i wiązów. Cechują się one zróżnicowaną wilgotnością, sprzyjającą rozwojowi bujnego, wielogatunkowego runa. Obok grądów na terasie zalewowej Odry rozwinął się łęg jesionowo-wiązowy, a w kilku miejscach także łęg wierzbowo-topolowy z dominacją wierzby kruchej, szarej oraz topoli czarnej i białej, z udziałem dębu i wiązu. Na terenie gminy występują również bory mieszane z domieszką sosny. Siedliska borowe tworzą głównie jednowiekowe sosny, a w siedliskach boru mieszanego towarzyszą im dęby.

W podszycie stwierdzono występowanie głogu jednoszyjkowego, trzmieliny, derenia, świdry i kaliny. Runo cechuje się dużą zmiennością sezonową; wiosną występuje w nim śnieżyczka przebiśnieg, zawilec gajowy i żółty, ziarnopłon, złoć żółta, kokorycz pusta, piżmaczek wiosenny, a w późniejszej części: czyściec leśny, konwalia majowa, niecierpek.

2.9. Świat roślinny

Obszar gminy charakteryzuje się bardzo zróżnicowaną szatą roślinną. Składają się na nią rozmaite kompleksy roślinne, od stepowych poprzez siedliska przejściowe po runo terenów nadodrzańskich. Wartościowe zespoły o szczególnym znaczeniu florystycznym położone są w dolinie Odry i obejmują tereny zalewowe i starorzecza.

Łąki o charakterze naturalnym zachowały się jedynie w postaci niewielkich fragmentów w dolinach strumieni oraz na skraju kompleksów leśnych. Na pozostałym obszarze miejsce naturalnych lasów liściastych i łąk zajęły pola uprawne, łąki i pastwiska. W wyniku regulacji cieków

wodnych zanikły gatunki roślin wodnych i szuwarowych, a ich miejsce zajęły zespoły roślinne o uboższym składzie florystycznym. Jedynie w starorzeczach uchroniły się warunki sprzyjające rozwojowi zespołów roślin wodnych, gdzie stosunkowo pospolicie występują objęte ochroną grzybienie białe, grązel żółty, paproć - salwinia pływająca i kotewka orzech wodny, a także wywłócznik kłosowy i okółkowy, rogatek sztywny, włosienicznik wodny, żabiściek pływający czy rzęsy wodne.

Badania z 1993 roku wykazały, że na terenie gminy Ścinawa występuje 18 gatunków roślin objętych całkowitą ochroną (w tej liczbie 6 gatunków storczyków) i 8 gatunków podlegających częściowej ochronie. Są to barwinek pospolity, bluszcz pospolity, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzech wodny, pełnik europejski, salwinia pływająca (paproć), sromotnik bezwstydný (grzyb), listera jajowata, storczyk (kukułka) aschersoniana, storczyk (kukułka) krwisty, storczyk (kukułka) plamisty, storczyk (kukułka) szerokolistny, storczyk samiczny, śniedek baldaszkowy, śnieżycza wiosenna, śnieżyczka przebiśnieg, wiciokrzew pomorski (ochrona całkowita) i centuria pospolita, kalina koralowa, kocanki piaszkowe, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, pierwiosnka lekarska, porzeczka czarna (ochrona częściowa). Obserwacje z lat 1999-2000 pozwoliły do tej liczby dołączyć także kruszczyka szerokolistnego i pierwiosnkę wyniosłą.

Za obszary zasługujące na szczególną ochronę ze względu na występowanie rzadkich gatunków flory można uznać:

- lewobrzeżny odcinek lasu odrzańskiego z interesującymi kompleksami leśnymi o charakterze grądu i starorzeczami;
- odcinek północny gminy Ścinawa ze starorzeczami zasiedlonymi przez liczne gatunki roślin chronionych;
- obszar północno-zachodni gminy z 3 fragmentami lasów jesionowo-olszowych w dolinach strumieni, z pasem łąk z siedliskami storczyków;
- las na północ od wsi Dąbrowa Środkowa z bogatym występowaniem geofitów śnieżycy wiosennej;
- las i łąka między wioskami Kolonia Tymowa i Dąbrowa Środkowa z licznymi siedliskami storczyków;
- obszar w południowej części wsi Tymowa z naturalnymi łąkami i bogatą florą storczyków i śnieżycą wiosenną;
- łąki i zarośla na północ od wsi Dąbrowa Dolna, gdzie w dolinie strumienia występują liczne gatunki chronione;
- dolina strumienia między wioskami Redlice i Wielowieś, z łąkami o bogatej florze roślin chronionych;
- parki podworskie gminy Ścinawa.

Obecnie na obszarze gminy znajduje się rezerwat przyrody „Łęg Korea” o powierzchni 60 hektarów, obszar chronionego krajobrazu Dolina Odry o powierzchni 12 700 hektarów, a także użytki ekologiczne „Starorzecza koło Przychowej” (10 ha), „Ścinawskie Bagna” (15 ha) oraz 6 hektarów na południe od wsi Lasowice. Planowane jest także utworzenie Parku Krajobrazowego Dolina Odry oraz rezerwatów „Tymowskie Śnieżyce” i „Przychowskie Łęgi”. Status użytków

ekologicznych mają uzyskać: starorzecze Odry położone 2,5 km na północny-wschód od wsi Jurcz, starorzecze w Dziewinie, starorzecze „Rydwas” oraz łąka na zachód od Wielowsi.

2.10. Świat zwierząt

W wyniku badań przeprowadzonych w 1993 roku na obszarze gminy Ścinawa stwierdzono występowanie 37 gatunków ssaków, 123 gatunków ptaków lęgowych, 4 gatunków gadów, 13 gatunków płazów i 29 gatunków ryb.

Największą liczebność i różnorodność gatunkową ssaków obserwowana jest w pobliżu Odry i jej starorzeczy, głównie na terenach leśnych. Owadożerne reprezentowane są przez objętą ochroną jeże, krety, ryjówki aksamitne i malutkie, rzęsorki rzeczki i zębiełki karliczki; zającokształtne – zająca szaraka i królika; gryzonie – przez objętą ochroną wiewiórkę, a także myszy: domową, polną, zaroślową i leśną, badylarkę, piżmaka, normicę rudą oraz polniki: północnego, burego, zwyczajnego; drapieżne – przez chronione łasice łaski, kuny: domową i leśną oraz niechronione lisy, borsuki, tchórze i norki amerykańskie, zaś parzystokopytne przez dziki, sarny: leśne i polne oraz jelenie.

Wszystkie występujące na obszarze gminy gatunki nietoperzy są objęte ochroną. Dotychczas zaobserwowano tu nocki duże, rude i wąsatki, gacki brunatne, mroczki późne i mopki.

Z wymienionych ssaków, dwa – rzęsorek rzeczek i zębiełek karliczek, należą do zagrożonych, gdyż stwierdzono jedynie po jednym osobniku każdego z nich.

Dla wszystkich gatunków ssaków zagrożenie stanowi kłusownictwo, płoszenie zwierzyny, jeżdżenie po lasach samochodami i motocyklami oraz tępienie na wsiach niektórych spośród nich jako szkodników. Zły wpływ ma także zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz (szczególnie w przypadku nietoperzy) mała ilość odpowiednich siedlisk.

Na terenie gminy Ścinawa rozpoznano 122 gatunki ptaków uznanych za gatunki lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe. Z tej liczby 43 gatunki to ptaki rzadkie. Z zapisanych w „Czerwonej Księdze” stwierdzono występowanie bociana czarnego, błotniaka łąkowego, kani rdzawej i kropiatki. Gatunki zagrożone na Śląsku są reprezentowane przez nurogęś, kanię czarną, kobuza, przepiórkę, krwawodzioba i srokosza, a za potencjalnie zagrożone uznano krakwę, cyrankę, płaskonosą, trzmiełojadą, żurawia, bekasa, płomykówkę, zimorodka, dzięcioła średniego, lerkę, świergotki: polnego i łąkowego, słowika szarego, świerszczaka, jarzębatkę i mucholówkę białoszyją. To dość niespotykane bogactwo gatunków jest związane ze szczególnymi walorami doliny Odry.

Teren gminy jest siedliskiem 13 gatunków płazów i 4 gatunków gadów chronionych (Maślak 1993). Niestety wskutek melioracji jest tu niewiele miejsc sprzyjających ich rozwojowi. Najliczniejsze ich populacje zamieszkują pas starorzecza Odry oraz lokalnie w miejscach, gdzie są zbiorniki wodne, na terenach podmokłych i zadrzewionych. Obok melioracji na stan populacji gadów i płazów ma wpływ intensywne nawożenie oraz stosowanie środków ochrony roślin. Gady są reprezentowane przez jaszczurki zwinkę i żyworodną, padalca zwyczajnego i zaskrońca zwyczajnego. Z płazów na obszarze gminy spotykane są traszki: zwyczajna, grzebieniasta i górską; ropuchy: szara i zielona; żaby: trawna, wodna, śmieszka, jeziorowa i moczarowa, kumaki nizinne, grzebiuszki ziemne oraz rzekotki drzewne.

Głównym akwenem gminy Ścinawa jest rzeka Odra oraz jej dopływ Zimnica. Zostały one w silny sposób przekształcone i tylko nieliczne ich dopływy zachowały półnaturalny charakter. Ichtyofauna gminy jest związana z tymi akwenami, a także ze starorzeczami, oczkami wodnymi i rozlewiskami. Powalone pnie drzew stwarzają naturalne ukrycie i miejsce tarła dla ryb. Stwierdzono tu występowanie 29 gatunków ryb, z czego 28 w Odrze, a 19 w starorzeczach. Najmniejsze ciek wodne zamieszkiwane są jedynie przez ciernika i karasia srebrzystego. Poza głównym korytem Odry – jedynie w starorzeczach - spotykana jest wzdręga. Gatunkami zagrożonymi są tu trocie, certy i świnki, a rzadkimi szczupaki, jelce, klenie, jazie, różanki, brzany i piskorze. Odra, pomimo regulacji, posiada warunki umożliwiające występowanie gatunków ryb prądolubnych, a do tego wezbranie z 1997 roku przyczyniło się do poprawy biologii rzeki. Odsłoniło się naturalne dno piaszczyste i żwirowe, urozmaiciła się linia brzegowa, wypłukane zostały osady muliste, oraz odżyły starorzecza, które wcześniej uległy znacznemu wypłaceniu. Obecny stan wód gminy sprawia, że ichtyofauna nie jest zagrożona.

2.11. Ochrona przyrody i krajobrazu

Na obszarze gminy Ścinawa występują następujące obszarowe formy ochrony przyrody:

- **Obszar Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie” – kod obszaru PLB020008 (Dyrektywa Ptasia) i PLB020018 (Dyrektywa Siedliskowa)** - obszar stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa, w przybliżeniu od km 290 do km 385, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki. Obejmuje też ujście Baryczy. Granica obszaru poprowadzona jest zgodnie z zasięgiem aktualnego terenu zalewowego wraz z planowanymi polderami. Obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płyty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Lasy są intensywnie eksploatowane. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza, są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk.

W ostoi Gnieździ się ok. 100 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla kania czarna, muchołówka białoszyja, dzięcioł średni, kania ruda, dzięcioł zielonosiwy, czapla siwa, świerszczak, trzmielojad, rokosz, żuraw.

Obszar odznacza się dużym bogactwem siedlisk rzadkich i zagrożonych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej. Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak goryczka wąskolistna, kosaciec syberyjski czy czosnek kątowny. Na terenie ostoi stwierdzono obecność kielbka białopłetwego i bolenia oraz kilku rzadkich gatunków motyli. Obszar jest ważny dla ochrony bioróżnorodności i spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego.

- **Rezerwat przyrody „Łęg Korea”** - obejmuje obszar lasu łęgowego o powierzchni 60 hektarów pomiędzy rzekami Bobrek, Odra, Kaczawa i starorzeczem między Kaczawą a Bobrkiem. Utworzono go w styczniu 2001 roku ze względu na bardzo dobrze zachowane stare łęgi, stanowiące siedlisko łęgowe bociana czarnego, kani rudej i czarnej, trzmiełojada, jastrzębia, muchołówki białoszyjej, dzięcioła średniego;
- **Użytek ekologiczny „Starorzecze koło Przychowej”** - położony kilometr na południowy-wschód od wsi Przychowa, obejmuje starorzecze Odry o powierzchni 28,54 ha z turzycowiskiem i trzcinowiskiem. Swe siedliska łęgowe mają tu krakwa, cyranka, płaskonos, błotniak stawowy, bekas i krwawodziób;
- **Użytek ekologiczny** położony 0,2 km na południe od wsi Laskowice - obejmuje starorzecze Odry o powierzchni 6 hektarów. Jest on w 80% zarośnięty trzcinami, z turzycowiskiem, w sąsiedztwie łąk. Stanowi siedlisko łęgowe łabędzia niemego, krakwy, cyranki, błotniaka stawowego, kropiatki i remiza;
- **Użytek ekologiczny „Ścinawskie Bagna”** - położony pół kilometra na północny-zachód od Ścinawy i obejmuje starorzecze Odry o powierzchni 15 hektarów. Na obszernym turzycowisku z pasami trzcin swoje gniazda budują cyranki, płaskonosy, błotniaki stawowe i łąkowe, bekasy, krwawodzioby i remizy.
- **Użytek ekologiczny „Dąbrowa Dolna”** - utworzony w 1996 roku i zajmujący powierzchnię 2,93 ha w obrębie Tymowa dla ochrony bogatych florystycznie łąk. Na terenie użytku stwierdzono 204 taksony roślin naczyniowych. Rośnie tu 7 gatunków pod ochroną ścisłą, reprezentujących rodzinę storczykowatych i dwa gatunki pod ochroną częściową.
- Na wschodzie gmina graniczy bezpośrednio z **Obszarem Chronionego Krajobrazu Dolina Odry**. Został on utworzony w 1982 roku i zajmuje obszar położony w okolicy ujścia Kaczawy do Odry, o powierzchni 12 700 hektarów, gdzie chroniony jest charakterystyczny dla doliny Odry krajobraz z lasami łęgowymi, starorzeczami i rozległymi łąkami zalewowymi

Na terenie gminy Ścinawa znajduje się 9 pomników przyrody. Są to:

- w Zaborowie w parku podworskim – topola biała o obw. 580 cm, płatan klonolistny o obw. 845 cm, dwa dęby szypułkowe o obw. 360 i 420 cm,
- w Lasowicach w parku podworskim – grupa drzew dęby szypułkowego o obw. 465–485 cm.
- w Dziąsławiu w parku podworskim – buk pospolity odm. czerwonolistna o obw. 455 cm.
- w Ścinawie w parku miejskim – dwa dęby szypułkowe o obw. 420 i 360 cm.
- w obrębie Tymowej – grupa żywotników (gat. tuja i żywotnikowiec japoński) o obw. 39-40cm.

3. Uwarunkowania historyczno-kulturowe

3.1. Rys historyczny

Ścinawa jest starą osadą założoną w miejscu dogodnej przeprawy przez Odrę, na lewym, wysokim brzegu rzeki. Najstarsza wzmianka historyczna pochodząca z 1202 r. wymienia ją jako

wieś należąca do klasztoru cystersów w Trzebnicy. Prawa miejskie Ścinawa otrzymała przed rokiem 1248 na prawach średzkich.

Niejasne jest pochodzenie nazwy miasta. Według Słownika Geograficznego Ziemi Polskich pierwotna nazwa brzmiała Kamień. W późniejszym okresie została niemczona na Steinau. Przetłumaczona przez Polaków na Ścinawę, według wywodu ludowego oznaczała miejsce straceń (ścinania głów). Herb Ścinawy zgodnie z pieczęcią miejską z 1310 r. przedstawia pół orła piastowskiego i basztę.

W roku tym, 29 czerwca zawarte zostało w Głogowie porozumienie 10 miast pn- śląskich w sprawie wspólnej obrony przed bandytyzmem na drogach. Dokument, przy którego wystawianiu i legalizacji uczestniczyli przedstawiciele: Głogowa, Żagania, Krosna Odrzańskiego, Góry, Kożuchowa, Szprotawy, Wschowy, Zielonej Góry, Lubina i Ścinawy- opatrzony został pieczęciami wszystkich uczestniczących w akcie miast. Właśnie przy tym dokumencie znalazła się najstarsza, reprezentacyjna pieczęć Ścinawy.

Pieczęć wyobraża w swym polu konfigurację dwóch podstawowych elementów składowych: heraldycznego i architektonicznego. Prawa część pola zajmuje połowa orła Piastów Śląskich z charakterystyczną przepaską w kształcie półksiężyca. W części lewej schematycznie ukazana została architektura obwarowań miejskich: fragment muru blankowego, wieża zwieńczona blankiem i nakryta dachem ostrosłupym z gałką oraz trudny do jednoznacznej interpretacji motyw architektury gotyckiej, najprawdopodobniej w otoku napis- SIGILLUM BURGENSEM DE STINAVIA.

Dzieje Ścinawy są bardzo bogate. Na przemian wchodziła w skład księstw - legnickiego, głogowskiego, wrocławskiego. W latach 1319-1365 była nawet przejściowo stolicą odrębnego księstwa piastowskiego. Jego władca Jan Ścinawski dla podkreślenia swych niewygasłych praw do Wielkopolski tytułował się "dziedzicem królestwa polskiego". W 1343 r. w czasie walk Kazimierza Wielkiego z Luksemburgami o odzyskanie Wschowy - Ścinawa została zdobyta przez wojska polskie, spalona, a jej mury zburzone. Odtąd miasto często zmieniało właścicieli. Najpierw dostało się we władanie Piastów Oleśnickich i pozostało w ich rękach aż do śmierci ostatniego przedstawiciela tej linii. W 1384r. otrzymała prawa magdeburskie. Potem od 1492 r. Ścinawa przeszła na własność korony czeskiej, a w 1526r. wraz z nimi znalazło się pod władzą austriackich Habsburgów. Miasto było dużym ośrodkiem produkcji sukna i płótna. Na początku XVII w. około 400 sukienników i 20 poszewników produkowało 14 000 sztuk płótna rocznie. Słynne było kiedyś ścinawskie piwo. Podobno piastowicz Konrad II Żagański wolał wyrzec się godności kościelnych w dalekich stronach niż tego piwa.

W latach wojny 30-letniej Ścinawa została prawie doszczętnie zniszczona. Ogrom poniesionych strat zahamował rozwój miasta na kilka wieków. Wielu rzemieślników wyemigrowało ze Ścinawy. W XVIII w. miasto zostało splądrowane przez Szwedów. Według przekazów historycznych w Ścinawie pozostały wówczas trzy kościoły i dwa domy mieszkalne, a ludność zbiegła do Polski. Z czasem Ścinawa przekształciła się w mało znaczące miasteczko, ważne tylko jako targowisko. W 1880 r. kolejny groźny pożar zniszczył liczne zabudowania.

Koniec XIX w. charakteryzuje się ożywieniem gospodarczym miasta spowodowanym rozwojem przemysłu i komunikacji. Przeprowadzono przez Ścinawę linię kolejową Wrocław - Głogów (w 1874 r.) oraz Legnica - Rawicz (1898 r.). Coraz większego znaczenia nabierał ścinawski port na Odrze. Ponadto powstawały liczne przedsiębiorstwa. Najważniejsze to: cukrownia, huta żelaza, fabryki mydła, tartaki, fabryki mat kokosowych oraz kwaszarnie kapusty i ogórków.

O tempie rozwoju miasta świadczy zwiększająca się liczba mieszkańców miasta:

- 1816 r. - 2050,
- 1871 r. - 3273,
- 1900 r. - 3707,
- 1939 r. - 6529.

Do roku 1932 Ścinawa stanowiła siedzibę powiatu.

Podczas II wojny światowej Ścinawie wyznaczono szczególną rolę. Miasto zostało przekształcone w twierdzę stanowiącą silny punkt oporu w niemieckim systemie obronnym na Dolnym Śląsku. Na przedpolach Ścinawy wybudowano 60 schronów betonowych o grubości ścian przekraczającej 2 m oraz różnego rodzaju zapory inżynierskie. Na ulicach postawiono barykady, a w części budynków wybito otwory strzelnicze do broni maszynowej. Miasta bronił kilkutysięczny garnizon złożony m.in. ze szkoły podoficerskiej z Jawora, dysponujący znaczną ilością artylerii i 30 czołgami. Przez dwie doby walczone zaciekle o każdy dom i każdą ulicę. Po krwawych bojach 31 stycznia 1945 roku Ścinawa została wyzwolona przez oddziały 24 Korpusu 13 Armii. Podczas walk zabitych było 3 tysiące niemieckich żołnierzy. W trakcie obrony Niemcy wysadzili w powietrze most drogowy na Odrze. W wyniku działań wojennych zniszczeniu uległo 1121 domów, czyli 75 % zabudowań miejskich. Tamte wydarzenia upamiętnia znajdujący się na cokole przed ratuszem czołg T-34, który jako pierwszy sforsował Odrę w 1945 r.

3.2. Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadza ochronę krajobrazu kulturowego w postaci:

- parków kulturowych,
- stref ochrony konserwatorskiej.

Celem ochrony dóbr kultury jest ich zachowanie, należyte utrzymanie oraz społeczne, celowe wykorzystanie i udostępnienie dla celów dydaktycznych i wychowawczych tak, aby służyły nauce oraz stanowiły trwałe elementy kultury narodowej. Dlatego też chronić należy nie tylko poszczególne obiekty, ale całe obszary o szczególnych pod względem środowiska kulturowego walorach.

Celem opracowania problematyki ochrony środowiska kulturowego do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ścinawa jest:

- rozpoznanie struktury krajobrazu kulturowego gminy,
- określenie zagrożeń,

- określenie potrzeb i warunków ochrony tych dóbr,
- rewitalizację istniejących wartości przestrzennych,
- wskazanie możliwości i kierunków kształtowania struktury krajobrazu kulturowego.

Krajobraz kulturowy obok treści posiada formę, która nazywa się architekturą krajobrazu – będącą syntezą elementów przyrodniczych i działalności człowieka. Krajobraz kulturowy i jego uwarunkowania, w kategoriach konserwatorskich, powinny być traktowane jako obiekt żywy, który niesie właściwą w swej specyfice metodologię jego ochrony.

Ochrona krajobrazu kulturowego jest moralnym obowiązkiem społeczeństwa w celu zachowania ważnego elementu tożsamości narodowej Polaków oraz związków społeczności lokalnych oraz regionalnych. Ochrona krajobrazu to pełna ochrona obiektu zabytkowego i jego otoczenia wraz z roślinnością i właściwymi warunkami socjologicznymi. Realna zatem ochrona środowiska kulturowego musi polegać na ochronie najcenniejszych obiektów, zespołów lub obszarów polegających na świadomym przekształcaniu reszty środowiska w taki sposób, aby tworząc nowe wartości unikać szpetoty i deformacji otoczenia. Zagrożenia wynikające z faktu, że zmieniają się formy życia społecznego i gospodarki powodują, że określone formy przestają odpowiadać potrzebom ich użytkowników (stare kuźnie, drewniane budynki, wiatraki, młyny wodne itp.) Ochrona zabytków obejmuje nie tylko poszczególne obiekty, ale także całe zespoły powiązane z otoczeniem przyrodniczym. Dlatego też ważną jest współpraca ze sobą służb konserwatorskich zabytków i przyrody. Postuluje się zatem:

- wspólne działanie służb konserwatorskich zabytków i przyrody,
- otoczenie troską zabytków-symboli mówiących o tożsamości danych miejscowości,
- wprowadzanie tablic informacyjnych o obiektach zabytkowych, alejach, drogach historycznych, szlakach handlowych, itp.

Zasoby środowiska kulturowego na terenie gminy podzielono na obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz będące w ewidencji konserwatorskiej.

3.2.1. Ochrona konserwatorska

Na terenie gminy Ścinawa wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „A” pełnej ochrony konserwatorskiej** – została wyznaczona dla szczególnie wartościowych obszarów, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej w miejscowościach: Buszkowice, Chelmek Wołowski, Dębiec, Dłużyce, Działów, Działów, Jurcz, Lasowice, Parszowice, Przychowa, Redlice, Ręszów, Ścinawa, Tymowa, Wielowieś oraz Zaborów.

W strefie „A” obowiązują następujące wymagania konserwatorskie:

- zakłada się bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich,
- działania konserwatorskie w tej strefie zmierzają do zachowania i uczynienia historycznego układu przestrzennego, konserwacji jego głównych elementów: : rozplanowania i przebiegu głównych ciągów komunikacyjnych, kompozycji wnętrza

urbanistycznych, historycznych linii zabudowy, kompozycji układów zieleni zabytkowej oraz historycznych podziałów własnościowych i sposobu użytkowania gruntów,

- należy zachować historyczny układ przestrzenny zespołu staromiejskiego, tzn. rozplanowanie placów, przebieg ulic, historyczne linie zabudowy oraz kompozycję układów zieleni zabytkowej; ochronie podlegają perspektywy i pierzeje ulic w obrębie strefy,
 - niedopuszczalna jest zmiana historycznej zabudowy,
 - współczesna zabudowa winna być dostosowana w usytuowaniu, przy zachowaniu historycznej linii zabudowy, w zakresie skali, proporcji, gabarytów oraz kompozycji elewacji do zabudowy historycznej.
 - objęto obszary wpisane do rejestru zabytków. Działalność w tej strefie należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
 - dla terenu folwarku w Tymowej położonego w strefie A, dla funkcji U oraz MNU określa się zakaz lokalizowania nowej zabudowy.
- **Strefa „B” ochrony konserwatorskiej** – została wyznaczona dla obszaru o stosunkowo dobrze zachowanych głównych elementach historycznej struktury przestrzennej w miejscowościach Buszkowice, Parszowice, Przychowa, Dłużyce, Dziewin, Jurcz, Ręszów, Ścinawa, Zaborów oraz Wielowieś.

W strefie „B” obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

 - wszelka działalność inwestycyjna winna być prowadzona z uwzględnieniem istniejących związków przestrzennych i planistycznych,
 - obszar objęty strefą podlega rygorom konserwatorskim w zakresie utrzymania zasadniczych elementów struktury przestrzennej, utrzymania istniejącej substancji zabytkowej.
 - z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków winny być uzgodnione działania inwestycyjne przy obiektach ujętych w wykazie obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków, prace na zewnątrz takiego obiektu (rozbudowa, nadbudowa, przebudowa, remont dachu, elewacji, wymiana stolarki okiennej), jak również prace dotyczące ciągów komunikacyjnych, wymagają uzyskania pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
 - nowa zabudowa wprowadzona w obszarze strefy winna współgrać z zabudową historyczną, zwłaszcza w zakresie skali, gabarytów i linii zabudowy.
 - wskazana jest docelowa likwidacja elementów dysharmonizujących i zakłócających historyczny układ przestrzenny,
 - nowa zabudowa powinna być lokalizowana zgodnie z historycznym układem wsi,
 - postuluje się wprowadzić uzupełnienia istniejącej zabudowy zagrodowej.
 - **Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego** integralnie związanego z zespołem zabytkowym w następujących miejscowościach Dziewin, Parszowice, Ścinawa, Turów, Tymowa, Wielowieś, Zaborów.

W strefie „K” obowiązują następujące wymogi:

- w obrębie stref konserwacji winny zostać poddane zabytkowe elementy historycznego krajobrazu,
 - ochronie podlega historycznie ukształtowana forma użytkowania terenu,
 - nowe inwestycje, zwłaszcza na terenach o innej dotychczasowej formie użytkowania (dotyczy to zwłaszcza użytków rolnych) winny być konsultowane ze służbami ochrony zabytków,
 - nowa zabudowa w zakresie skali winna być również dostosowana do zabudowy historycznej.
- **Strefa „E” ochrony ekspozycji** eksponowania zespołów i obiektów zabytkowych, obejmuje teren na północ od zespołu staromiejskiego w mieście Ścinawa. Celem działań jest ochrona sylwety miasta z historycznymi dominantami.
Strefa „W” – ścisłej ochrony konserwatorskiej, wyznaczona dla stanowisk archeologicznych posiadających własną farmę przestrzenną. W strefie „W” zabroniona jest wszelka działalność inwestycyjna, dopuszczalne są jedynie prace mające na celu zabezpieczenie i utrzymanie zabytku w jak najlepszym stanie. Wszelkie prace konserwatorskie i restauratorskie na zabytku wymagają uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.
Strefa „OW”- obserwacji archeologicznej, wyznaczana dla miejscowości o historycznej metryce. W granicach strefy wszelkie inwestycje należy uzgodnić z wojewódzkim konserwatorem zabytków, co do sposobu ich realizacji.

Ochronę środowiska kulturowego na terenie poszczególnych miejscowości określa się następująco:

1. BUSZKOWICE

- a) Strefa „A” obejmuje teren w granicach działki 240, na której zlokalizowany jest zabytkowy wiatrak
- b) Strefa „B” ochrony konserwatorskiej - strefą ochrony objęto siedlisko wsi.
- c) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- d) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Wiatrak-koźlak, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 601/L z dn. 14.04.1981 r.	ok. poł. XIX w.,
2.	Świetlica wiejska,	XIX/XX w.
3.	Dom mieszkalny nr 1,	k. XIX w., 1965 r.
4.	Dom mieszkalny nr 8,	XIX/XX w.
5.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 9, a. Dom mieszkalny. b. Obora.	1883 r.
6.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 11: a. Dom mieszkalny, b. Dom mieszkalno-gospodarczy, c. Obora, d. Stodoła,	k. XIX w. 1881 r. pocz. XX w. k. XIX w.
7.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 12: a. dom mieszkalny,	XIX/XX w.

	b. obora,	XIX/XX w.			
8.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 15: a. Dom mieszkalny, b. Obora I, c. Obora II, d. Stodoła,	k. XIX w., 1966 r. k. XIX w. k. XIX w. k. XIX w.			
9.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 17: a. Dom mieszkalny, b. Obora,	k. XIX w. k. XIX w.			
10.	Dom mieszkalny nr 18,	pocz. XX w.			
11.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 33: a. Dom mieszkalny, b. Obora,	XIX/XX w. 1889 r.			
1	Buszkowice stan. 1	cmentarzysko	Kult. łużycka	Nr rej. 57/85/372/arch/68	13.05.1968

2. CHEŁMEK WOŁOWSKI

- Strefa „A” ochrony konserwatorskiej - Granicą strefy objęto teren parku, ruiny pałacu oraz relikty folwarku.
- Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej
- Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół podworski: a. Park krajobrazowy, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 665/L z dn. 27.12.1983 r.	3 ćw. XIX w., XIX/XX w.
2.	Dom mieszkalny nr 29,	2 poł. XIX w.
3.	Dom mieszkalny nr 30,	poł. XIX w.

3. DĄBROWA DOLNA

- Wyznaczono strefę „OW” – obserwacji archeologicznej

4. DĄBROWA ŚRODKOWA

- Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej

5. DĘBIEC

- Strefa „A” ochrony konserwatorskiej - strefą objęto teren w granicach dawnego zespołu pałacowo-parkowego.
- Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej
- Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Park oraz ze zespół podworski: a. Park krajobrazowy, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 534/L z dn. 19.06.1979 r.	1 ćw. XVIII w., I. 70. XVIII w., pocz. XX w.,

6. DŁUŻYCE

- Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - strefą objęto zespół kościelno- cmentarny oraz założenie pałacowo-parkowe wraz z folwarkiem.

- b) Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej
- c) Wyznaczono strefę „OW” – obserwacji archeologicznej
- d) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Dłużycach, Nr rej. 54/L z dn. 23.02.1959 r. b. Kaplica grobowa rodziny Eggers, c. Cmentarz przykościelny.	poł. XV w., 1653r., XIXw., 1957r., 1977r. 3 ćw. XIX w.
2.	Zespół dworski: a. Dwór, własność: T i H Zielony, Nr rej. 238/L z dn. 11.07.1966 r. b. Czworak i oranżeria nr 41 a, c. Dom mieszkalny, d. Czworak, e. Spichlerz, f. Obora, g. Obora II, h. Stodoła, i. 3 bramy wjazdowe na folwark, j. Park krajobrazowy (ogród), własność: T i H Zielony, Nr rej. 541/L z dn. 19.06.1979 r. k. Ruiny altany,	XVIw., poł. XVIIw., poł. XVIIIw., XIXw., pocz. XXw., 1 poł. XIX w., k. XIX w., po 1945 1 poł. XIX w. 3 ćw. XIX w. k. XVIII w. 2 poł. XIX w. 2 poł. XIX w. 2 poł. XIX w. 2 poł. XIX w. ok. poł. XVII w., ok. poł. XVIII w., ok. poł. XIX w.
3.	Dom mieszkalno-usługowy nr 15,	ok. 1910 r.
4.	Stodoła w zagrodzie nr 4,	k. XIX w.
5.	Dom mieszkalny nr 5,	pocz. XX w.
6.	Dom mieszkalny nr 6,	2 poł. XIX w.
7.	Dom mieszkalny nr 9,	1881 r.
8.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 12: a. Dom mieszkalny, b. Stodoła, c. Budynek gospodarczy,	k. XIX w.
9.	Zespół budynków gospodarczych nr 17: a. Budynek gospodarczy, b. Stodoła,	k. XIX w., 1972 r. k. XIX w.

7. DZIESŁAW

- a) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - strefą objęto zespół pałacowo-parkowy oraz założenie cmentarne z kościołem.
- b) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej
- c) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, Nr rej. A/1014 z dn. 01.06.2007 b. Cmentarz przykościelny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Tymowej, Nr rej. 886/L z dn. 16.02.1990 r.	XV w., po 1655r., 1695r., 1755r., 1865 r.
2.	Zespół budynek dawnej plebanii nr 29: a. Plebania, obecnie dom mieszkalny, b. Budynek gospodarczy,	XIX/XX w. XIX/XX w.
3.	Zespół pałacowy barok:	

	a. Pałac, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 240/L z dn. 11.07.1966 r. b. Oranżeria, c. Bramy ogrodzeniowe, d. Park krajobrazowy, własność: Urząd Miasta i Gminy Ścinawa, Nr rej. 540/L z dn. 19.06.1979 r.	1730-1740 r.k. XIX w., lata 30. XVIII w., 1 ćw. XIX w., k. XIX w.
4.	Dom mieszkalny nr 26,	lata 20. XX w.

8. DZIEWIN

- Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - strefą objęto kościół w granicach działki oraz założenie pałacowo-parkowe z folwarkami.
- Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej
- Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego - strefą objęto siedlisko wsi.
- Wyznaczono strefę „OW” – obserwacji archeologicznej
- Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół filialny p.w. św. Piotra i Pawła, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Dłużycach, Nr rej. 239/L z dn. 11.07.1966 r. b. Mur cmentarny, c. Cmentarz przykościelny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Dłużycach, Nr rej. 887/L z dn. 16.02.1990 r.	XIV w., 1500 r., k. XVI w., XVII w., 1947r., 1963 r., XVI w. XIII, XVI, XVIII
2.	Pałac nr 44, własność: AWR SP Wrocław, Nr rej. 178/L z dn. 27.01.1964 r. Zespół folwarczny, Nr rej. 71/A/1-9/01 z dnia 28.12.2001 a. Oficyna pałacowa zach. nr 41, b. Oficyna pałacowa wsch. nr 43, c. Ruiny pawilonu przy pałacu, d. Pawilon przy pałacu, ob. chlewik, e. Dom administratora przy pałacu, f. Czworak, g. „Dwojak”, dom ogrodników?, h. Stajnia, budynek mieszkalny, brama wjazdowa, i. Budynek gospodarczy, j. Obora majątku pałacowego, Park krajobrazowy, własność: AWR SP Wrocław, Nr rej. 542/L z dn. 19.06.1979 r.	1558-1566 r., ok. 1580 r., ok. 1700 r., 1860-1889 r., 2 poł. XVIII w., 2 poł. XVIII w., XVIII w., 2 poł. XIX w. ok. poł. XIX w. XIX/XX w. pocz. XX w. po 1935 r. 1 poł. XIX w., 2 poł. XIX w., pocz. XX w. 1868 r. po 1700 r., 2 poł. XIX w.,
3.	Zespół folwarku nr 36: a. Dom mieszkalno-gospodarczy, b. Obora,	1868 r.
4.	Zespół budynków gospodarczych nr 4: a. Budynek gospodarczy, b. Stodoła,	ok. 1920 r. XIX/XX w.
5.	Stodoła w gospodarstwie nr 7,	k. XIX w.
6.	Budynek gospodarczy przy sklepie,	1790 r.
7.	Budynek mieszkalny nr 41,	2 poł. XIX w.

9. JURCZ

- Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - granicą strefy objęto zespół kościelny z cmentarzem oraz założenie parkowo- pałacowe.

- b) Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej
- c) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej
- d) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Dłużycach, Nr rej. 242/L z dn. 11.07.1966 r. b. Cmentarz przykościelny.	XIV w., 1631 r., 1685-1689, XIX w., 1959 r.,
2.	Zespół podworski: a. Park krajobrazowy, własność: AWR SP Wrocław, Nr rej. 661/L z dn. 27.12.1983 r.	k. XVIII w., 2 poł. XIX w.,

10. KRZYŻOWA

- a) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- b) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół budynków gospodarczych nr 10, a. Budynek gospodarczy. b. Budynek inwentarski.	1892 r.
2.	Zespół budynków gospodarczych nr 12, a. Budynek inwentarski. b. Stodoła.	ok. 1890 r.
3.	Dom mieszkalny nr 22,	ok. 1890 r.

11. LASOWICE

- a) Strefa „A” ochrony konserwatorskiej – strefą objęto park oraz relikty zespołu pałacowego.
- b) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- c) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół podworski: a. Oficyna mieszkalna nr 46, b. Brama wjazdowa, c. Park krajobrazowy, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 662/L z dn. 27.12.1983 r.	XIX/XX w. XIX/XX w. 1 poł. XIX w., 2 poł. XIX w.,
2.	Zespół budynków mieszkalno-gospodarczy nr 9: a. Dom mieszkalny, b. Dom mieszkalno-gospodarczy, c. Stodoła,	2 poł. XIX w. 2 poł. XIX w. XIX/XX w.
3.	Dom mieszkalno-gospodarczy nr 36,	1892 r.

12. PARSZOWICE

- a) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - obejmuje zespół kościelny z cmentarzem.
- b) Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej.
- c) Strefa „K” ochrony konserwatorskiej - wyznaczona została dla siedliska wsi wraz z folwarkiem.

- d) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- e) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół filialny p.w. Świętej Rodziny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Wielowsi, Nr rej. 46/L z dn. 24.11.1956 r. b. Mur cmentarny, c. Cmentarz przykościelny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Wielowsi, Nr rej. 889/L z dn. 16.02.1990 r.	XV w., 1670r., 1923r., 1959r., XV w.
2.	Zespół folwarku nr 84: a. Dom zarządcy, b. Budynek gospodarczy, c. Dom mieszkalno-gospodarczy, d. Hydrofornia, e. Budynek inwentarski,	pocz. XX w.
3.	Dom mieszkalny nr 3,	ok. 1915 r.
4.	Dom mieszkalny nr 5,	XIX/XX w.
5.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 7: a. Dom mieszkalny, b. Budynek gospodarczy, c. Budynek gospodarczy i stodoła,	1913 r. k. XIX w. k. XIX w.
6.	Dom mieszkalny nr 8,	k. XIX w.
7.	Dom mieszkalny nr 9,	2 poł. XIX w.
8.	Dom mieszkalny nr 11,	k. XIX w.
9.	Dom mieszkalny nr 13,	2 poł. XIX w.
10.	Dom mieszkalny nr 16,	XIX/XX w.
11.	Dom mieszkalny nr 22,	k. XIX w.
12.	Dom mieszkalny nr 31,	k. XIX w.
13.	Dom mieszkalny nr 66,	XIX/XX w.
14.	Dom mieszkalny nr 68,	XIX/XX w.
15.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 69: a. Dom mieszkalny, b. Obora, a. c. Stodoła,	1913 r. k. XIX w. k. XIX w.
16.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 71: a. Dom mieszkalny, b. Obora,	k. XIX w.
17.	Dom mieszkalny nr 74,	XIX/XX w.
18.	Dom mieszkalny nr 79,	XIX/XX w.

13. PRZYCHOWA

- a) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - strefę wyznaczono dla zespołu kościelnego oraz założenie podworskie z parkiem.
- b) Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej.
- c) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- d) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół filialny p.w. Św. Wawrzyńca, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Olszanach, Nr rej. 590/L z dn. 14.04.1981 r. b. Mur cmentarny, c. Bramy w murze cmentarnym, d. Cmentarz przykościelny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w	XV w., XVIII w., 4 ćw. XIX w. XV w. 4 ćw. XIX w.

	Olszanach, Nr rej. 870/L z dn. 16.02.1990 r.	
2.	Zespół pałacowy nr 3-5: a. Oficyna (Dom zarządcy?), b. Dom mieszkalny z wozownią, c. Dom mieszkalno-gospodarczy, d. Stodoła, e. Ruiny stajni, f. Park krajobrazowy, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 444/L z dn. 22.09.1976 r.	XIX/XX w. 2 poł. XIX w. XIX/XX w. XIX/XX w. XIX/XX w. k. XIX w.,
3.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 11: a. Dom mieszkalny, b. Obora,	XIX/XX w.
4.	Dom mieszkalny nr 12,	XIX/XX w.
5.	Dom mieszkalny nr 14,	XIX/XX w.
6.	Dom mieszkalno-gospodarczy nr 22,	k. XIX w.
7.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 26; a. Dom mieszkalny, b. Obora,	1857 r., 1922 r. 1887 r.
8.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 38; a. Dom mieszkalny, b. Budynek gospodarczy,	pocz. XX w.

14. REDLICE

- Strefa „A” ochrony konserwatorskiej - strefa obejmuje założenie parkowo-pałacowe.
- Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół pałacowy: a. Pałac, b. Budynek gospodarczy I, c. Budynek gospodarczy II, d. Budynek gospodarczy III, e. Park krajobrazowy, własność: AWR SP Wrocław, Nr rej. 660/L z dn. 27.12.1983 r.	k. XIX w. XIX/XX w. XIX/XX w. XIX/XX w. 2 ćw. XIX w., 4 ćw. XIX w., pocz. XX w.,
2.	Dom mieszkalny nr 12, pocz. XX w.	

15. RĘSZÓW

- Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - strefa została wyznaczona dla zespołu kościelnego oraz założenia pałacowo-folwarcznego.
- Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej,
- Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej,
- Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół filialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Wielowsi, Nr rej. 244/L z dn. 11.07.1966 r. b. Mur cmentarny, c. Cmentarz przykościelny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Wielowsi, Nr rej. 888/L z dn. 16.02.1990 r.	XV w., 1619 r., ok. poł. XVII w., XIX w., XVI w.
2.	Zespół pałacowy nr 43, własność AWR SP Wrocław, Nr rej. 739/L z dn. 26.06.1986 r.:	

	a. Pałac, b. Oficyna mieszkalno-gospodarcza, c. Spichlerz, d. Obora, e. Stodoła, f. Bramy wjazdowe, g. Park krajobrazowy, własność: AWR SP Wrocław, Nr rej. 483/L z dn. 22.09.1976 r.	XVI/XVII w., 1787 r., XIX w., 1912 r., l. 30. XX w. lata 1910-1920. lata 1910-1920. lata 1910-1920. lata 1910-1920. lata 1910-1920. XVII w., 4 ćw. XVIII w.,
3.	Dom mieszkalny nr 18,	XIX/XX w.
4.	Dom mieszkalny nr 22,	k. XIX w.
5.	Zespół dawnej pastorówki: a. Dom mieszkalny nr 23, b. Stodoła,	XVIII/XIX w. XIX/XX w.
6.	Dom mieszkalny nr 27,	k. XIX w.

16. SITNO

- a) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej
- b) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 12: a. Dom mieszkalny, b. Budynek gospodarczy,	ok. 1880 r.
2.	Dom mieszkalny nr 17,	1910 r.

17. ŚCINAWA

- a) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - obejmuje obszar Starego Miasta w granicach dawnych murów miejskich wraz z terenem po założeniu zamkowym czyli teren ograniczony ulicą Łąkową, rzeką Zimnicą, skrajem zieleni parkowej, dalej przebiega na tyłach ulicy Szkolnej oraz ulicą Kwiatową. Obejmuje też teren cmentarza Żydowskiego przy ul. W. Witosa,
- b) Strefa „B” ochrony konserwatorskiej - obejmuje obszar dawnego przedmieścia odrzańskiego, park miejski oraz skwer po dawnym cmentarzu ewangelickim czyli obszar strefy „A” na Starym Mieście oraz dodatkowo ulicą Łąkową, przez Zimnicę do ulicy Żołnierskiej z jej zabudową po obu stronach, dalej do skrzyżowania z ulicą Mickiewicza, gdzie obejmuje obie pierzeje aż do rzeki Zimnicy łącząc się ze strefą „A”. Dodatkowo obejmuje także skwer pocmentarny przy ulicy Kościuszki i Kilińskiego, przylegający do Młynówki,
- c) Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego - teren historycznych przedmieść, obszar południowo- zachodni miasta, teren dawnego założenia klasztorno- szpitalnego a także teren portu,
- d) Strefa „W” ochrony archeologicznej - obejmuje teren zamku,
- e) Strefa „OW” obserwacji archeologicznej - obejmuje stare miasto w obrębie umocnień (mury miejskie, wał), przedmieście odrzańskie położone na wschód od zespołu staromiejskiego wraz terenem, na którym znajdował się kościół św. Jerzego wraz z cmentarzem oraz obszar dawnego cmentarza ewangelickiego (obecnie skwer pomiędzy ulicami Kościuszki, Kilińskiego i Spacerową),

f) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Ośrodek Starego Miasta, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 1024/L z dn. 17.05.1968 r.	
2.	Zespół kościoła parafialnego: a. Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, własność: b. Parafia Rzymsko-Katolicka w Ścinawie, Nr rej. 1025/L z dn. 16.05.1960 r. b. Dom proboszcza, c. Dom sióstr zakonnych, d. Cmentarz przykościelny	XV w., 1491 r., 1668-1669 r., 1802 r., 1869-1872 r., 1938 r., 1947 r., l. 1959-1960, 1974 r., k. XIX w. k. XIX w.
3.	Mury miejskie, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 1026/L z dn. 10.12.1964 r.	XIV, XV w.,
4.	Wieża ratusza, Rynek 17, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 1027/L z dn. 11.07.1966 r.	XIV w., 1555 r., 1668 r., l. 1837-1838, l. 1934-1938, 1974 r.,
5.	Zespół budynków użyteczności publicznej, ul. Jana Pawła II 6: a. Budynek użyteczności publicznej, b. Dawna Kasa Oszczędności, obecnie dom mieszkalny nr 6a,	ok. 1910 r. 1877 r.
6.	Budynek dawnego Urzędu Pracy, obecnie Centrum Kultury i Turystyki, ul. Jana Pawła II 17, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 829/L z dn. 28.12.1988 r.	1927-28 r.,
7.	Budynek dawnego Krajowego Urzędu Budownictwa Drogowego, obecnie budynek mieszkalny, ul. Lipowa 17,	1939 r.
8.	Zespół dawnej szkoły (zespół dawnej szkoły budowlanej, dawne Seminarium Nauczycielskie), ul. Kościuszki 1: Nr rej. A/1044/1-2 z dnia 04.02.2008r.	ok. 1910 r.
9.	Budynek Straży Pożarnej, ul. Mickiewicza,	1939 r.
10.	Dom mieszkalny, ul. Batorego 22,	k. XIX w.
11.	Dom mieszkalny, ul. Chobieńska 5,	k. XIX w.
12.	Dom mieszkalny, ul. Chobieńska 9,	XIX/XX w.
13.	Dom mieszkalny, ul. Chobieńska 39,	k. XIX w.
14.	Dom mieszkalny, ul. Głogowska 1,	pocz. XX w.
15.	Dom mieszkalny, ul. Głogowska 5,	XIX/XX w.
16.	Dom mieszkalny, ul. Głogowska 8/10, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 826/L z dn. 28.12.1988 r.	pocz. XX w.,
17.	Dom mieszkalny, ul. Kościuszki 2,	XIX/XX w.
18.	Dom mieszkalny, ul. Kościuszki 6,	XIX/XX w.
19.	Dom mieszkalny, ul. Kościuszki 12,	XIX/XX w.
20.	Dom mieszkalny, ul. Kościuszki 23,	XIX/XX w.
21.	Dom mieszkalny, ul. Legnicka 1,	lata 20. XX w.
22.	Dom mieszkalny, ul. Legnicka 3,	lata 20. XX w.
23.	Dom mieszkalny, ul. Legnicka 5,	lata 20. XX w.
24.	Dom mieszkalny, ul. Legnicka 7,	lata 20. XX w.
25.	Dom mieszkalny, ul. Lubińska 17,	k. XIX w.
26.	Zespół budynków, ul. 1 Maja 18: a. Dom mieszkalny, b. Budynek gospodarczy I, c. Budynek gospodarczy II	k. XIX w.
27.	Dom mieszkalny, ul. 1 Maja 26,	2 poł. XIX w.
28.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 5,	XVIII w., 2 poł. XIX w.
29.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 7a,	XVIII w., 2 poł. XIX w.
30.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 8,	XIX/XX w.
31.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 10,	XIX/XX w.
32.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 11,	XVIII w., pocz. XIX w.

33.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 12,	XIX/XX w.
34.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 13,	XIX/XX w.
35.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 14,	pocz. XX w.
36.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 15,	pocz. XX w.
37.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 16,	pocz. XX w.
38.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 17,	pocz. XX w.
39.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 18,	pocz. XX w.
40.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 19,	pocz. XX w.
41.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 20,	XIX/XX w.
42.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 21,	1 poł. XIX w.
43.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 24,	XVIII w., 2 poł. XIX w.
44.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 28,	XIX/XX w.
45.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 30,	1 ćw. XX w.
46.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 38,	lata 20. XX w.
47.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 39,	ok. 1910 r.
48.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 41,	pocz. XX w.
49.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 44,	pocz. XX w.
50.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 45,	pocz. XX w.
51.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 46,	pocz. XX w.
52.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 48,	ok. 1910 r.
53.	Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 50,	pocz. XX w.
54.	Zespół budynków, ul. Mickiewicza 54: a. Dom mieszkalny, b. Budynek gospodarczy,	pocz. XX w.
55.	Dom mieszkalny, ul. Przyjaciół Żołnierza 1,	ok. 1910 r.
56.	Dom mieszkalny, ul. Przyjaciół Żołnierza 3,	ok. 1910 r.
57.	Dom mieszkalny, ul. Przyjaciół Żołnierza 5,	ok. 1910 r.
58.	Dom mieszkalny, Rynek 2,	XIX/XX w.
59.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 1,	2 poł. XIX w., XX w.
60.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 3,	k. XIX w.
61.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 5,	XIX/XX w.
62.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 6,	XIX/XX w.
63.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 7,	XIX/XX w.
64.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 8,	XIX/XX w.
65.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 9,	XIX/XX w.
66.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 10,	pocz. XX w.
67.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 11,	XIX/XX w.
68.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 12,	pocz. XX w.
69.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 14,	k. XIX w.
70.	Dom mieszkalny, ul. Robotnicza 16,	XIX/XX w.
71.	Dom mieszkalny, ul. Szeroka 13,	1 poł. XIX w., XX w.
72.	Dom mieszkalny, ul. Szeroka 14, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 828/L z dn. 28.12.1988 r.	XIX/XX w.,
73.	Dom mieszkalny, ul. Szeroka 15,	ok. 1910 r.
74.	Dom mieszkalny, ul. Szeroka 26, własność Gminy Ścinawa, Nr rej. 827/L z dn. 28.12.1988 r.	XIX/XX w.,
75.	Dom mieszkalny, ul. Szkolna 2,	pocz. XX w.
76.	Dom mieszkalny, ul. Jana Pawła II 2,	pocz. XX w.
77.	Dom mieszkalny, ul. Jana Pawła II 8, własność: osoby prywatne i Gmina Ścinawa, Nr rej. 830/L z dn. 28.12.1988 r.	XIX/XX w.,
78.	Dom mieszkalny, ul. Jana Pawła II 11,	k. XIX w.
79.	Dom mieszkalny, ul. Wołowska 5,	lata 20. XX w.
80.	Dom mieszkalny, ul. Wołowska 43,	pocz. XX w.
81.	Dom mieszkalny, ul. Żołnierska 1,	pocz. XX w.
82.	Zespół dworca kolejowego, własność: Skarb Państwa, Nr rej. 806/L z dn. 28.12.1987 r. a. Budynek dworca	1874-1900 r.,

	b. Wieża ciśnień c. Budka dróżnika d. Nastawnia e. Rampy towarowe f. Budynek mieszkalno-biurowy I g. Budynek mieszkalno-biurowy II h. Magazyn	
83.	Zakład Mleczarski, ul. Legnicka 2,	XIX/XX w.
84.	Zespół budynków Przetwórstwa Owoców, ul. 1 Maja 28: a. Budynek administracyjno-produkcyjny, b. Budynek produkcyjny,	1915 r. XIX/XX w.
85.	Most drogowy na rzece Odrze,	XIX/XX w.
86.	Bunkier przy moście (na lewym brzegu Odry),	XIX/XX w.
87.	Bunkier przy moście (na prawym brzegu Odry),	XIX/XX w.
88.	Magazyn Zarządu Odrzańskiej Drogi Wodnej, ul. Wołowska 61,	pocz. XX w.
89.	Cmentarz Żydowski, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 750/L z dn. 28.12.1987 r.	
90.	Dawny cmentarz ewangelicki	
91.	Dawny cmentarz katolicki	
92.	Dawny cmentarz przyklasztorny,	lata 60. XIX w.
93.	Cmentarz parafialny,	ok. poł. XIX w.

18. TURÓW

- Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego - strefa ochrony krajobrazu kulturowego wyznaczona została dla całego układu przestrzennego miejscowości.
- Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół folwarku a. Dom zarządcy nr 21, b. Stodoła i budynek wagi, c. Stodoła II, d. Obora I, e. Obora II, f. Obora III,	ok. 1915 r.
2.	Dom mieszkalny nr 3,	1893 r.
3.	Dom mieszkalno-gospodarczy nr 4,	lata 90. XIX w.
4.	Budynek gospodarczy w zagrodzie nr 12,	1885 r.

19. TYMOWA

- Strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - strefami objęto zespół kościoła parafialnego p.w. Matki Boskiej Bolesnej wraz z cmentarzem parafialnym, założenie kościoła pomocniczego p.w. Matki Boskiej Królowej Świata oraz założenie parkowo-pałacowo- folwarczne.
- Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego - strefą objęto teren zabudowy wsi zamknięty od zachodu zespołem folwarku.
- Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Bolesnej: a. Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Bolesnej, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Tymowej, Nr rej. 264/L z dn. 2.08.1969 r. b. Cmentarz przykościelny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Tymowej, Nr rej. 934/L z dn. 16.02.1990 r. c. Ogrodzenie cmentarza, d. Rzeźba św. Jana Nepomucena,	1708-1709 r., XVIII w., pocz. XX w. 2 poł. XIX w.
2.	Zespół kościoła pomocniczego p.w. Matki Bożej Królowej Polski: a. Kościół pomocniczy p.w. Matki Boskiej Królowej Polski, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Tymowej, Nr rej. 56/L z dn. 24.08.1959 r. b. Cmentarz parafialny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Tymowej, Nr rej. 935/L z dn. 16.02.1990 r.	XVw., XVIIIw., XIXw., 1968r.,
3.	Kapliczka przydrożna obok domu nr 130,	k. XIX w.
4.	Zespół Dworski Nr rej. 732/L z dn 26.06.1986 r. a. Dwór, b. Oficyna mieszkalna, c. Wozownia Nr rej. 732/L d. Park Nr rej. 631/L	1911 r. pocz. XX w. pocz. XX w.
5.	Zespół folwarku: a. Dom zarządcy, b. Obora, c. Stajnia, d. Stodoła, e. Obora II, f. Spichlerz,	ok. 1870 r. 1873 r. 1896 r.? 4 ćw. XIX w. 4 ćw. XIX w. 4 ćw. XIX w.
6.	Dom mieszkalny,	4 ćw. XIX w.
7.	Dom mieszkalny nr 10,	2 poł. XIX w.
8.	Dom mieszkalny nr 11,	4 ćw. XIX w.
9.	Dom mieszkalny nr 20,	k. XIX w.
10.	Dom mieszkalny nr 21,	XIX/XX w.
11.	Dom mieszkalny nr 22,	lata 20. XX w.
12.	Dom mieszkalny nr 26,	XIX/XX w.
13.	Dom mieszkalny nr 30,	k. XIX w.
14.	Dom mieszkalny nr 31,	k. XIX w.
15.	Dom mieszkalny nr 54,	k. XIX w.
16.	Dom mieszkalny nr 72,	k. XIX w.
17.	Dom mieszkalny nr 81,	XIX/XX w.
18.	Dom mieszkalny nr 85,	1868 r.
19.	Dom mieszkalny nr 108,.	poł. XIX w
20.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 109: a. Dom mieszkalny, b. Obora, c. Stodoła,	k. XIX w. k. XIX w. pocz. XX w.
21.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 113: a. Dom mieszkalny, b. Obora,	2 poł. XIX w. k. XIX w.
22.	Dom mieszkalny nr 119,	XIX/XX w.
23.	Dom mieszkalny nr 143,	k. XIX w.
24.	Dom mieszkalny nr 145,	XIX/XX w.
25.	Dom mieszkalny nr 146,	XIX/XX w.
26.	Dom mieszkalny nr 150, (słupy bramne z posągami lwów)	XIX/XX w.
27.	Dom mieszkalny nr 152,	XIX/XX w.
28.	Dom mieszkalny nr 153,	XIX/XX w.

20. WIELOWIEŚ

- a) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - obejmuje zespół kościelny z cmentarzem oraz zespół pałacowo-parkowy.
- b) Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej.
- c) Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego - strefę wyznaczono dla siedliska wsi.
- d) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- e) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Wielowsi, Nr rej. 245/L z dn. 11.07. 1966 r. b. Cmentarz parafialny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Wielowsi, Nr rej. 890/L z dn. 16.02.1990 r. c. mauzoleum rodziny Scholz, Nr rej. 136/A/02	XV w., przeb. 1721r., 1958r. 1856 r. 1856
2.	Zespół pałacowy: d. Pałac, e. Oficyna mieszkalno-gospodarcza nr 22, f. Park krajobrazowy	1727, XIX/XX w. XVIII/XIX, lata 20-30. XX w.
3.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 26: g. Dom mieszkalny, h. Obora, i. Stodoła	XIX/XX w. k. XIX w. k. XIX w.
4.	Dom mieszkalny nr 28,	XIX/XX w.
5.	Dom mieszkalny nr 33,	1781, k. XIX w.
6.	Dom mieszkalny nr 66,	k. XIX w.
7.	Dom mieszkalny nr 72,	ok. 1880 r.
8.	Dom mieszkalny nr 73,	k. XIX w.

21. ZABORÓW

- a) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - strefa obejmuje zespół kościelny oraz zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem i terenami ogrodów.
- b) Wyznaczono strefę „B” ochrony konserwatorskiej.
- c) Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego - obejmuje zabudowania po północnej stronie drogi w stronę Parszowic, po przeciwległej stronie założenia pałacowo-parkowego.
- d) Wyznaczono strefę „OW” - obserwacji archeologicznej.
- e) Wykaz zespołów i obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych:

Nr	Obiekt, adres (własność, numer rejestru zabytków)	Czas powstania
1.	Zespół kościelny: a. Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Dłużycach, Nr rej. 246/L z dn. 11.07.1966 r. b. Cmentarz przykościelny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Dłużycach, Nr rej. 891/L z dn. 16.02.1990 r.	1584 r., 1769 r., 1869-70 r.,
2.	Zespół dworsko-pałacowy: a. Pałac, ruina, własność: Gminy Ścinawa, Nr. rej. 30/L z dn 11.05.1951 r. b. Ruina oficyny mieszkalnej,	1725, pocz. XIX w., 1906 r., ok. poł. XVIII w.

	c. Oficyna mieszkalna nr 45, d. Dom mieszkalno-gospodarczy nr 33/37, e. Dom mieszkalno-gospodarczy nr 39, f. Budynek gospodarczy przy nr 39, g. Dom mieszkalno-gospodarczy nr 61, h. Dom mieszkalno-gospodarczy nr 62, i. Dom mieszkalno-gospodarczy nr 64, j. Dom mieszkalno-gospodarczy nr 63, k. Park krajobrazowy, własność: Gminy Ścinawa, Nr rej. 536/L z dn. 16.06.1979 r.	ok. poł. XVIII w. k. XIX w. 2 poł. XIX w. k. XIX w. 1 ćw. XX w. 1 ćw. XX w. 1774, pocz. XX w. XIX/XX w. 2 ćw. XIX w., pocz. XX w.,
3.	Zespół mieszkalno-gospodarczy nr 27: a. Dom mieszkalny, b. Obora, c. Budynek gospodarczy, a. d. Stodoła,	XIX/XX w. k. XIX w. k. XIX w. k. XIX w.
4.	Dom mieszkalny nr 31,	XVIII/XIX w.
5.	Dom mieszkalny nr 32,	XIX/XX w.
6.	Dom mieszkalny nr 39,	ok. 1870 r.
7.	Dom mieszkalny nr 40,	XIX/XX w.
8.	Dom mieszkalny nr 58,	XIX/XX w.
9.	Cmentarz parafialny, własność: Parafia rzymsko-katolicka w Dłużycach, Nr rej. 892/L z dn. 16.02.1990 r.	

3.2.2. Stanowiska archeologiczne

- Na wszelkie prace o charakterze inwestycyjnym w sąsiedztwie udokumentowanych stanowisk archeologicznych zaznaczonych na rysunku planu należy uzyskać zgodę wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:

1.	Buszkowice stan. 1	cmentarzysko	Kult. łużycka	Nr rej. 57/85, 372/arch/68	13.05.1968
2.	Chelmek Woł. stan. 1	grodzisko	Sredniowiecze	Nr rej. 8/85, 17/arch/64	30.05.1964
3.	Ręszów stan. 13	cmentarzysko	Kult. łużycka	Nr rej. 53/85, 366/arch/68	11.05.1968
4.	Tymowa stan. 1	cmentarzysko	Kult. łużycka	Nr rej. 61/85, 380/arch/68	26.06.1968
5.	Zaborów stan. 1	osada	Wczesne średniowiecze	Nr rej. 89/85, 567/arch/71	24.05.1971

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy:

Lp.	Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja obiektu	Kultura	Chronologia
BUSZKOWICE						
1.	72-23	5	1	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	
2.	72-23	6	2	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
3.	72-23	7	3	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
4.	72-23	8	4	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.

5.	72-23	9	5	Ślady osadnictwa		Pradzieje
6.	72-23	10	6	Osada	Łużycka	Epoka kamienna
7.	72-23	11	7	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
8.	72-23	12	8	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
9.	72-23	13	9	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
10.	72-23	14	10	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
11.	72-23	15	11	Ślady osadnictwa		Pradzieje
12.	72-23	16	12	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje
13.	72-23	17	13	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
14.	72-23	18	14	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
15.	72-23	19	15	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
16.	72-23	20	16	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje
17.	72-23	21	17	Ślady osadnictwa	Łużycka	
18.	71-22	22	18	Osada	Łużycka	
19.	72-23	23	19	Osada	Łużycka	
20.	72-23	24	20	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Osada		Neolit
21.	72-23	25	21	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
22.	72-23	26	22	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
23.	72-23	27	23	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze IX-XI w.
CHEŁMEK WOŁOWSKI						
24.	72-23	12	1	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
				Grodzisko stożkowate		Późne średniowiecze
25.	72-23	114	2	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
26.	72-23	121	3	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
27.	72-23	136	4	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
28.	72-23	137	5	Osada		Późne średniowiecze

						XIV-XV w.
29.	72-23	138	6	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
30.	72-23	140	7	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Osada		Wczesne średniowiecze Faza młodsza
31.	72-23	141	8	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
32.	72-23	153	9	Ślady osadnictwa		Epoka kamienna
33.	72-23	154	10	Ślady osadnictwa		Epoka kamienna
34.	72-23	155	81	Cmentarzysk ciałopalne	Łużycka	Halsztat
DĄBROWA DOLNA						
35.	73-22	8	2	Cmentarzysk ciałopalne	Łużycka	Epoka brązu III
36.	73-22	9	3	Osada	Łużycka	
				Osada		Neolit
37.	73-22	10	1	Osada	Łużycka	
38.	73-22	42	4	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
39.	73-22	43	5	Ślady osadnictwa		Pradzieje
40.	73-22	44	6	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
41.	73-22	45	7	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
42.	73-22	46	8	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
43.	73-22	47	9	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
44.	73-22	61	10	Ślady osadnictwa		Pradzieje
45.	73-22	96	11	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
46.	73-22	97	12	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
47.	73-22	104	13	Nieokreślona		Pradzieje
48.	73-22	105	14	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
49.	73-22	106	15	Nieokreślona		Epoka brązu
DĘBIEC						
50.	73-22	25	2	Osada	Łużycka	
				Skarb		Epoka brązu
51.	73-22	26	1	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa		Neolit-epoka brązu II
52.	73-22	27	3	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
53.	73-22	50	4	Osada	Przeworska	OWR
				Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
54.	73-22	72	5	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze

						XIII-XIV w.
55.	73-22	87	6	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
56.	73-22	88	7	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
57.	73-22	91	8	Osada		Wczesne średniowiecze IX-X w.
58.	73-22	92	9	Ślady osadnictwa		
59.	73-22	93	10	Ślady osadnictwa	Łużycka	Wczesne średniowiecze XII-XIII w.
				Ślady osadnictwa Punkt osadniczy		Pradzieje
60.	73-22	94	11	Ślady osadnictwa		Pradzieje
61.	73-22	102	12	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
62.	73-22	103	13	Ślady osadnictwa		Pradzieje
63.	73-22	107	14	Ślady osadnictwa		Epoka brązu
DŁUŻYCE						
64.	74-23	9	1	Ślady osadnictwa	Łużycka	Wczesne średniowiecze
				Cmentarzysko ciałopalne		Epoka brązu; IV-V Halsztat
				Ślady osadnictwa		
65.	74-23	10	2	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia Epoka brązu I
66.	74-23	11	4	Osada	Łużycka	Wczesne średniowiecze
				Osada		OWR
				Osada		
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
67.	74-23	12	5	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia Epoka brązu I
68.	74-23	13	6	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	
69.	74-23	14	7	Osada		Wczesne średniowiecze IX-X w.
70.	74-23	15	8	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
71.	74-23	16	9	Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada		OWR
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
72.	74-23	17	10	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada		OWR
				Osada		Pradzieje
73.	74-23	18	11	Osada		Wczesne średniowiecze
74.	74-23	19	12	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
75.	74-23	20	13	Osada		Średniowiecze

76.	74-23	21	14	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Pradzieje Epoka kamienia
77.	74-23	22	15	Ślady osadnictwa Osada Ślady osadnictwa		Średniowiecze Wczesne średniowiecze Epoka kamienia
78.	74-23	23	16	Osada Osada Obozowisko		Średniowiecze Wczesne średniowiecze X-XII w. Epoka kamienia
79.	74-23	24	17	Ślady osadnictwa Osada		Wczesne średniowiecze OWR
80.	74-23	60	3	Ślady osadnictwa		Halsztat
DZIESŁAW						
81.	72-22	13	1	Osada	Łużycka	
82.	72-22	17	2	Osada Osada		Wczesne średniowiecze IX-X w. Wczesne średniowiecze
83.	72-22	53	3	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
84.	72-22	54	4	Ślady osadnictwa Osada Osada	Przeworska	Późne średniowiecze Pradzieje Laten późny
85.	72-22	55	5	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje
86.	72-22	56	6	Osada Osada	Przeworska	Pradzieje Laten II-I PNE
87.	72-22	57	7	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w. Wczesne średniowiecze Faza starsza Pradzieje
88.	72-22	60	8	Ślady osadnictwa		Pradzieje
89.	72-22	61	9	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje
90.	72-22	62	10	Grodzisko stożkowate		Późne średniowiecze
91.	72-22	63	11	Osada Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w. Wczesne średniowiecze Faza starsza
92.	72-22	64	12	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze Wczesne średniowiecze Faza młodsza Pradzieje
93.	72-22	65	13	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
94.	72-22	66	14	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze

						XIII-XIV w.
95.	72-22	67	15	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
96.	72-22	68	16	Ślady osadnictwa		Pradzieje
97.	72-22	69	17	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje
98.	72-22	72	18	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza starsza Pradzieje
99.	72-22	73	19	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza starsza Pradzieje
100.	72-22	85	25	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa	Przeworska	Późne średniowiecze XIV-XV w.
101.	72-22	130	26	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w. Wczesne średniowiecze Faza młodsza Pradzieje
102.	72-22	131	20	Osada Osada	Przeworska	Pradzieje OWR ?
103.	72-22	132	21	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze Pradzieje
104.	72-22	133	22	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa	Przeworska	Późne średniowiecze XIV-XV w. OWR późny
105.	72-22	134	23	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa	Łużycka	Pradzieje Epoka brązu
106.	72-22	135	24	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
107.	72-22	156	27	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
108.	72-22	157	28	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
109.	72-22	158	29	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
DZIEWIN						
110.	74-23	25	1	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia Epoka brązu I
111.	74-23	26	2	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia Epoka brązu I
112.	74-23	27	3	Osada	Łużycka	
113.	74-23	28	4	Cmentarzysko szkieletowe Osada	Przeworska	Średniowiecze Laten
114.	74-23	29	5	Osada Osada	Łużycka	Wczesne średniowiecze IX-X w. Średniowiecze
115.	74-23	30	6	Osada		
116.	74-23	31	7	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze ? Epoka kamienia

				Osada	Łużycka	
117.	74-23	32	8	Cmentarzysko		Średniowiecze
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		OWR
				Osada		Pradzieje
118.	74-23	33	9	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada		OWR
				Osada	Łużycka	
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
119.	74-23	34	10	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
				Osada	Łużycka	
120.	74-23	35	11	Ślady osadnictwa		Pradzieje
121.	74-23	36	12	Punkt osadniczy		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
122.	74-23	37	13	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Osada		OWR późny
123.	74-23	38	14	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
124.	74-23	39	15	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
125.	74-23	40	16	Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
126.	74-23	41	17	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
127.	74-23	42	18	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
128.	74-23	43	19	Osada		OWR
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
129.	74-23	44	20	Osada		Pradzieje
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada		OWR
				Osada	Łużycka	
				Osada		Neolit
130.	74-23	45	21	Osada		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa		Neolit
131.	74-23	61	22	Cmentarzysko	Łużycka	Epoka brązu
132.	74-23	62	23	Ślady osadnictwa		Neolit
JURCZ						

133.	75-22	1	1	Cmentarzysko ciałopalne Ślady osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu – Halsztat Neolit
134.	75-22	2	2	Osada Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze Pradzieje
135.	75-22	3	3	Osada Osada Osada Ślady osadnictwa Osada	Przeworska Łużycka	Wczesne średniowiecze OWR Epoka brązu Epoka kamienia OWR
136.	75-22	4	4	Osada Osada Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Pradzieje Neolit Epoka kamienia Epoka brązu I
137.	75-22	5	5	Osada Osada Ślady osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu Późne średniowiecze Pradzieje
138.	75-22	6	6	Osada Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu Neolit Późne średniowiecze
139.	75-22	7	7	Osada Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa	Przeworska	Późne średniowiecze OWR Późne średniowiecze
140.	75-22	8	8	Osada Punkt osadniczy Ślady osadnictwa		Pradzieje Późne średniowiecze Pradzieje
141.	75-22	9	9	Ślady osadnictwa Osada	Przeworska	Późne średniowiecze OWR
142.	75-22	10	10	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
143.	75-22	11	11	Ślady osadnictwa Obozowisko		Pradzieje Mezolit
KRZYŻOWA						
144.	74-23	1	8	Ślady osadnictwa Punkt osadniczy Ślady osadnictwa	Łużycka	Średniowiecze OWR
145.	74-23	2	6	Ślady osadnictwa Osada Ślady osadnictwa	Łużycka	Średniowiecze OWR
146.	74-23	3	9	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje
147.	74-23	4	10	Osada Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		OWR późny Epoka kamienia Średniowiecze
148.	74-23	5	11	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
149.	74-23	6	12	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
150.	74-23	7	13	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Średniowiecze Pradzieje
151.	74-23	8	14	Osada Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze X-XII w. OWR

				Ślady osadnictwa		Pradzieje
152.	73-22	28	1	Ślady osadnictwa	Przeworska	Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa		OWR
				Cmentarzysko szkieletowe		Epoka brązu
153.	73-22	29	2	Osada	Łużycka	Późne średniowiecze XIII-XIV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
154.	73-22	58	5	Osada		
155.	73-22	59	6	Ślady osadnictwa	Przeworska	Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Osada		Wczesne średniowiecze IX-X w.
				Osada		Laten-OWR II PNE- III NE
156.	73-22	60	7	Ślady osadnictwa	Łużycka	
157.	73-22	67	3	Ślady osadnictwa		Pradzieje
158.	73-22	68	4	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
LASOWICE						
159.	73-22	1	11	Ślady osadnictwa	Łużycka	Późne średniowiecze XIV w.
				Ślady osadnictwa		OWR
				Ślady osadnictwa		
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
160.	73-22	2	5	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
161.	73-22	3	6	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
162.	73-22	4	7	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
163.	73-22	5	8	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
164.	73-22	6	9	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
165.	73-22	7	10	Ślady osadnictwa	Łużycka	Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Osada		Wczesne średniowiecze IX-X w.
				Osada		
166.	72-22	16	1	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze IX-X w.
				Ślady osadnictwa		Neolit
167.	72-22	44	2	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Mezolit
168.	73-22	90	4	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
PARSZOWICE						
169.	74-22	1	1	Ślady osadnictwa		Pradzieje

				Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	Epoka brązu Halsztat
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
170.	74-22	6	2	Cmentarzysko ciałopalne		Epoka brązu Halsztat
171.	74-22	7	5	Cmentarzysko ciałopalne		Epoka brązu Halsztat
172.	74-22	8	4	Cmentarzysko ciałopalne		Epoka brązu Halsztat
173.	74-22	17	3	Cmentarzysko		Wczesne średniowiecze
174.	74-22	29	6	Ślady osadnictwa		Pradzieje
175.	74-22	30	7	Ślady osadnictwa		Pradzieje
176.	74-22	31	8	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze Pradzieje
177.	74-22	32	9	Punkt osadniczy Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze XII-XIII w. Pradzieje
178.	74-22	33	10	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
179.	74-22	34	11	Ślady osadnictwa Osada	Łużycka	Pradzieje Epoka brązu
180.	74-22	35	12	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza młodsza
181.	74-22	36	13	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
182.	74-22	37	14	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
183.	74-22	57	15	Osada		Wczesne średniowiecze
184.	74-22	58	16	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
PRZYCHOWA						
185.	72-22	14	2	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
186.	72-22	15	3	Ślady osadnictwa Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV w. Późne średniowiecze
187.	72-23	28	1	Cmentarzysko ciałopalne		OWR
188.	72-23	29	4	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
189.	72-23	30	2	Osada	Łużycka	Epoka brązu II-V – Halsztat
190.	72-23	31	3	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	Epoka brązu II-V – Halsztat
191.	72-23	32	5	Osada	Łużycka	
192.	72-23	33	6	Ślady osadnictwa Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje
193.	72-23	34	7	Osada	Łużycka	
194.	72-23	35	8	Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa Osada	Przeworska	Wczesne średniowiecze Pradzieje OWR
195.	72-23	36	9	Ślady osadnictwa Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w. Pradzieje

196.	72-23	37	10	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
197.	72-23	38	11	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
198.	72-23	39	12	Ślady osadnictwa		Pradzieje
199.	72-23	40	13	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
200.	72-23	41	14	Ślady osadnictwa		Pradzieje
201.	72-23	42	15	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
202.	72-23	43	16	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Punkt osadniczy		Pradzieje
203.	72-22	52	5	Ślady osadnictwa		Pradzieje
204.	72-22	139	6	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
REDLICE						
205.	74-22	4	2	Ślady osadnictwa		Pradzieje
206.	74-22	9	4	Cmentarzysko szkieletowe		Wczesne średniowiecze
207.	74-22	10	3	Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada		Epoka brązu - Halsztat
208.	74-22	11	1	Ślady osadnictwa		Epoka brązu - Halsztat
209.	75-22	32	1	Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada	Przeworska	OWR IV NE
210.	75-22	33	2	Ślady osadnictwa		Neolit
211.	75-22	34	3	Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada	Łużycka	Epoka brązu
212.	75-22	35	4	Osada		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada	Łużycka	
213.	75-22	36	5	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
214.	75-22	37	6	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
RĘSZÓW						
215.	74-22	5	1	Osada		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Faza starsza
				Cmentarzysko ciałopalne	Przeworska	Pradzieje
				Osada	Łużycka	Laten II-I PNE
				Osada		Epoka brązu
						Halsztat
						Epoka kamienia
						Epoka brązu I

				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
216.	73-22	11	4	Osada		Wczesne średniowiecze
217.	73-22	12	8	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada	Łużycka	
218.	73-22	13	6	Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada	Łużycka	
219.	73-22	14	7	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada		Średniowiecze
				Osada		Wczesne średniowiecze
220.	73-22	15	9	Osada	KAK	Neolit
221.	73-22	16	11	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Osada	Łużycka	
				Osada	Przeworska	OWR-OWL FAZA C-D
222.	73-22	17	3	Cmentarzysko szkieletowe	KAK	Neolit
223.	73-22	18	3	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada	Przeworska	
				Osada	Łużycka	
224.	73-22	19	10	Osada		Wczesne średniowiecze Faza starsza
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
225.	73-22	20	12	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada	Łużycka	
				Osada		Neolit-epoka brązu
226.	73-22	21	13	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	
227.	73-22	41	12	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XIV w.
228.	74-22	51	22	Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze Faza starsza
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
229.	73-22	52	13	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Faza młodsza
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada	Łużycka	Epoka kamienia
230.	73-22	53	14	Osada		Późne średniowiecze XIV-XV w.
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Faza starsza
						Pradzieje
231.	74-22	54	25	Punkt osadniczy		Późne średniowiecze

232.	74-22	55	26	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza starsza
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
233.	73-22	69	15	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV-XV w.
234.	73-22	112	16	Ślady osadnictwa		Mezolit
				Ślady osadnictwa		Mezolit
235.	73-22	113	17	Ślady osadnictwa		Epoka brązu
				Nieokreślona		Epoka brązu
236.	73-22	114	18	Ślady osadnictwa		Halsztat
				Ślady osadnictwa		Halsztat
237.	73-22	115	19	Nieokreślona		Wczesne średniowiecze
238.	73-22	116	20	Nieokreślona		Średniowiecze
239.	73-22	117	21	Cmentarzysko	Łużycka	
SITNO						
240.	74-22	15	1	Cmentarzysko ciałopalne	Przeworska	OWR
241.	74-22	38	2	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
242.	74-22	39	3	Ślady osadnictwa		Pradzieje
243.	74-22	40	4	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
244.	74-22	41	5	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
245.	74-22	42	6	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza starsza
				Osada		Pradzieje
				Osada	Łużycka	
246.	74-22	43	7	Ślady osadnictwa		Pradzieje
247.	74-22	44	8	Ślady osadnictwa		Pradzieje
248.	74-22	45	9	Ślady osadnictwa		Pradzieje
249.	74-22	46	10	Ślady osadnictwa		Pradzieje
250.	74-22	47	11	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
251.	74-22	48	12	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada	Łużycka	
252.	74-22	49	13	Ślady osadnictwa		Pradzieje
253.	74-22	50	14	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
				Punkt osadniczy		Pradzieje
254.	74-22	56	15	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza starsza
TURÓW						
255.	73-22	22	2	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada		Wczesne średniowiecze
256.	73-22	23	3	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje

				Osada		Wczesne średniowiecze
257.	73-22	24	1	Ślady osadnictwa Cmentarzysko ciałopalne	Przeworska Łużycka	
258.	73-22	49	4	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
259.	73-22	51	5	Ślady osadnictwa		Pradzieje
260.	73-22	109	6	Grodzisko		Wczesne średniowiecze
261.	73-22	110	7	Nieokreślona		
262.	73-22	111	8	Ślady osadnictwa	Przeworska	
TYMOWA						
263.	72-22	6	6	Ślady osadnictwa		Neolit
264.	72-22	7	2	Ślady osadnictwa		Neolit
265.	72-22	8	5	Osada		Wczesne średniowiecze
266.	72-22	9	1	Ślady osadnictwa	Łużycka	Wczesne średniowiecze Faza starsza
				Ślady osadnictwa Cmentarzysko szkieletowe		Pradzieje
				Cmentarzysko ciałopalne		OWR
267.	72-22	10	4	Ślady osadnictwa	Łużycka	Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Ślady osadnictwa		
268.	72-22	11	3	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Cmentarzysko szkieletowe		Wczesne średniowiecze
269.	73-22	48	50	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
270.	73-22	73	51	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
271.	72-22	74	7	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada		Wczesne średniowiecze VII-IXw.
272.	73-22	75	55	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
273.	72-22	76	8	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza starsza
				Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
274.	72-22	77	9	Ślady osadnictwa	Przeworska	Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Ślady osadnictwa		
				Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
275.	72-22	78	10	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.

				Ślady osadnictwa		Pradzieje
276.	72-22	79	11	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Osada	Pradzieje	
277.	73-22	80	58	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
278.	73-22	81	59	Ślady osadnictwa		Pradzieje
279.	73-22	82	60	Osada		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
280.	72-22	83	12	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Osada	Przeworska	Faza młodsza OWR późny
281.	73-22	84	62	Osada	Przeworska	
282.	73-22	85	63	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
283.	72-22	86	45	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Osada		Pradzieje
				Osada	Przeworska	
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
284.	72-22	87	13	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa	Przeworska	
				Osada	Łużycka	Epoka brązu
285.	72-22	88	14	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
286.	72-22	89	15	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa	Łużycka	
287.	72-22	94	16	Osada		Późne średniowiecze XIV w.
				Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
						Faza młodsza
288.	72-22	95	17	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Punkt osadniczy		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Punkt osadniczy	Łużycka	
				Ślady osadnictwa		Neolit
289.	72-22	96	18	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
290.	72-22	97	19	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
291.	72-22	98	20	Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Osada	Przeworska	Laten II-I PNE
292.	72-22	99	21	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje

				Osada	Łużycka	
				Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
293.	72-22	100	22	Ślady osadnictwa	Przeworska	Pradzieje
				Ślady osadnictwa		Laten II-I PNE
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
				Ślady osadnictwa		Neolit
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
294.	73-22	101	69	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
295.	72-22	102	23	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
296.	72-22	103	24	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
297.	72-22	104	25	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
298.	72-22	105	26	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Faza młodsza
299.	72-22	106	27	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
300.	72-22	107	28	Ślady osadnictwa		Pradzieje
301.	72-22	108	29	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze XII-XIII w.
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
302.	72-22	109	30	Osada		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
303.	72-22	111	31	Ślady osadnictwa		Pradzieje
304.	72-22	112	32	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
				Osada	Przeworska	OWR późny
305.	72-22	115	33	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
306.	72-22	117	34	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
307.	72-22	118	35	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
308.	72-22	119	86	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
				Ślady osadnictwa	Przeworska	OWR późny
309.	72-22	120	37	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
310.	72-22	122	38	Osada		Późne średniowiecze XIV – XV w.
311.	72-22	123	39	Osada		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
312.	72-22	124	40	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
313.	72-22	125	41	Osada		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
314.	72-22	126	42	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIV – XV w.
315.	72-22	127	43	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze

						XIII - XIV w.
316.	72-22	128	44	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze XIII - XIV w.
317.	72-22	148	70	Ślady osadnictwa		Halsztat
318.	72-22	149	46	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
319.	72-22	150	47	Ślady osadnictwa		Epoka brązu
320.	72-22	151	48	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
321.	72-22	152	49	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	
WIELOWIEŚ						
322.	75-22	24	1	Cmentarzysko szkieletowe		Wczesne średniowiecze XI-XII w.
323.	75-22	25	2	Ślady osadnictwa		Neolit
324.	75-22	26	3	Cmentarzysko szkieletowe		Późne średniowiecze
325.	75-22	27	4	Osada		Wczesne średniowiecze XI-XII w.
326.	75-22	28	5	Osada		Średniowiecze
				Osada		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
327.	75-22	29	6	Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze
				Osada		Średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
328.	75-22	30	7	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
329.	75-22	31	8	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
ZABORÓW						
330.	75-22	1	5	Osada		Wczesne średniowiecze
331.	75-22	2	6	Osada		Późne średniowiecze
332.	75-22	12	1	Ślady osadnictwa		Późne średniowiecze
333.	74-23	46	3	Osada	Łużycka	Wczesne średniowiecze
				Osada		
				Osada		Pradzieje
334.	74-23	47	4	Ślady osadnictwa	Łużycka	Pradzieje
				Osada		Wczesne średniowiecze X-XI w.
				Osada		OWR
				Osada		
				Osada		Epoka kamienia Epoka brązu I
335.	74-23	48	7	Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze
				Ślady osadnictwa		Pradzieje
336.	74-23	49	8	Osada		Średniowiecze
337.	74-23	50	9	Osada		Wczesne średniowiecze X-XI w.

338.	74-23	51	10	Ślady osadnictwa		Epoka kamienia
339.	74-23	52	11	Ślady osadnictwa Osada		Średniowiecze Wczesne średniowiecze
340.	74-23	53	12	Ślady osadnictwa		Średniowiecze
341.	74-23	54	13	Punkt osadniczy Ślady osadnictwa Ślady osadnictwa	Łużycka	Wczesne średniowiecze Pradzieje
342.	74-23	55	14	Punkt osadniczy Ślady osadnictwa		Wczesne średniowiecze Pradzieje
343.	74-23	56	15	Punkt osadniczy Ślady osadnictwa		Średniowiecze Pradzieje
344.	74-23	57	16	Ślady osadnictwa Osada Osada Osada		Średniowiecze Wczesne średniowiecze OWR Pradzieje
345.	74-23	58	17	Ślady osadnictwa Osada Osada Ślady osadnictwa		Średniowiecze Wczesne średniowiecze OWR Pradzieje
346.	74-23	63	18	Nieokreślona	Łużycka	Epoka brązu

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie miasta:

Lp.	Obszar AZP	Numer stanowiska	Funkcja	Kultura	Chronologia (rejestr zabytków)
1.	73-22	1/30	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	Epoka brązu IV/V - halsztat
2.	73-23	2/27	Osada		Wczesne średniowiecze
3.	73-23	3/28	Osada		Epoka kamienia
4.	73-23	4/8	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu II-V, XIV wiek
5.	73-23	5/9	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu II-V - halsztat
6.	73-23	6/10	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	Epoka brązu II-V - halsztat
7.	73-23	7/11	Cmentarzysko ciałopalne	Przeworska	OWR
8.	73-23	8/12	Ślad osadnictwa	Przeworska	OWR
9.	73-23	9/13	Cmentarzysko szkieletowe		Epoka kamienia
10.	73-23	10/14	Cmentarzysko ciałopalne Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka Przeworska	Epoka brązu II-V – halsztat OWR III wiek n.e.
11.	73-23	11/29	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia
12.	73-23	12/15	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia
13.	73-23	13/16	Osada Osada Osada	Łużycka	Epoka brązu II-V – halsztat X-XI wiek XIV-XV wiek
14.	73-23	14/17	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia
15.	73-23	15/30	Ślad osadnictwa		Laten
16.	73-22	15/34	Ślad osadnictwa Osada Osada		Pradzieje Wczesne średniowiecze XIV-XV wiek
17.	73-23	16/18	Osada		Późne średniowiecze
18.	73-23	17/31	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia
19.	73-23	18/19	Osada Osada Osada		Epoka kamienia Epoka brązu – halsztat OWR
20.	73-23	19/20	Osada		Wczesne średniowiecze

21.	73-23	20/21	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia
22.	73-23	21/22	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia
23.	73-23	22/32	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze
24.	73-23	23/23	Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze
25.	73-23	24/24	Osada		Późne średniowiecze
26.	73-23	25/25	Osada		XIV-XV wiek
27.	73-23	26/26	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje XIV-XV wiek
28.	73-22	27/31	Znalezisko luźne		Neolit
29.	73-22	28/32	Cmentarzysko ciałopalne	Łużycka	
30.	73-22	29/33	Osada Osada		IX-X wiek XIV-XV wiek
31.	73-22	30/64	Osada		XIV-XV wiek
32.	73-22	31/65	Osada		XIII-XV wiek
33.	73-22	32/66	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada Osada		Mezolit Pradzieje XI-XIII wiek XIV-XV wiek
34.	73-22	33/70	Osada		XIV-XV wiek
35.	73-22	34/70	Ślad osadnictwa Osada		Pradzieje XIII-XIV wiek
36.	73-23	43/33	Cmentarzysko ciałopalne	Przeworska	OWR
37.	73-23	44/34	Osada	Łużycka	Epoka brązu II-V – halsztat
38.	73-23	45/35	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Łużycka	XIV-XV wiek
39.	73-23	46/36	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje XIV-XV wiek
40.	73-23	47/37	Osada		XIV-XV wiek
41.	73-23	48/38	Ślad osadnictwa		Pradzieje
42.	73-23	49/39	Ślad osadnictwa		XIV-XV wiek
43.	73-23	50/40	Ślad osadnictwa		XIV-XV wiek
44.	73-23	51/41	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Łużycka	XIV-XV wiek
45.	73-23	52/42	Osada Osada	Łużycka	XIII-XV wiek
46.	73-23	53/43	Punkt osadniczy		XIV-XV wiek
47.	73-23	54/44	Osada		XIV wiek
48.	73-23	55/45	Osada		XIV-XV wiek
49.	73-23	56/46	Osada Ślad osadnictwa		IX-XI wiek XIV-XV wiek
50.	73-23	57/47	Osada		XIV-XV wiek
51.	73-23	59/49	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Pradzieje XIV-XV wiek
52.	73-23	60/50	Osada		XIV-XV wiek
53.	73-23	61/51	Osada Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze XIV-XV wiek
54.	73-23	62/52	Ślad osadnictwa		XIV-XV wiek
55.	73-23	63/53	Ślad osadnictwa		Pradzieje
56.	73-23	64/54	Ślad osadnictwa Punkt osadniczy		Pradzieje XIV-XV wiek
57.	73-23	65/55	Ślad osadnictwa		XIV-XV wiek
58.	73-23	66/56	Punkt osadniczy		XIV-XV wiek
59.	73-23	67/57	Ślad osadnictwa Punkt osadniczy		Pradzieje XIV-XV wiek
60.	74-23	68/59	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa		Epoka kamienia Pradzieje Wczesne średniowiecze
61.	73-23	8/5	Osada		XIV-XV wiek

					(dawniej Lasowice)
62.	73-23	9/6	Osada		XIV-XV wiek (dawniej Lasowice)
63.	73-23	10/7	Osada Osada Ślad osadnictwa	Łużycka	X-XI wiek XIV-XV wiek (dawniej Lasowice)
64.	74-23	2/10	Znalezisko luźne		Epoka kamienia – epoka brązu (dawniej Długożyce)
65.	74-23	10/17	Osada Osada Osada Ślad osadnictwa		Pradzieje OWR Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze (dawniej Długożyce)
66.	74-23	11/18	Osada		Wczesne średniowiecze (dawniej Długożyce)
67.	74-23	10/34	Ślad osadnictwa Osada Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka kamienia Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze (dawniej Dziewin)
68.	74-23	11/35	Ślad osadnictwa		Pradzieje (dawniej Dziewin)
69.	74-23	12/36	Ślad osadnictwa Punkt osadniczy		Pradzieje Późne średniowiecze (dawniej Dziewin)
70.	74-23	13/37	Osada Ślad osadnictwa		OWR późny Późne średniowiecze
71.	73-22	28/121	Ślad osadnictwa	Łużycka	
72.	73-22	35/118	Ślad osadnictwa		Paleolit
73.	73-22	36/119	Ślad osadnictwa	Grupa jordanowska	Neolit
74.	73-22	37/120	Znalezisko luźne		Epoka brązu
75.	73-22	39/122	Znalezisko luźne		Wczesne średniowiecze
76.	73-22	40/123	Znalezisko luźne		Późne średniowiecze
77.	73-22	41/124	Znalezisko luźne		
78.	73-22	42/125	Skarb		Okres nowożytny

3.2.3. Obiekty zabytkowe

1. Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz posiadających walory kulturowe figurujące w ewidencji zabytków obowiązują następujące ustalenia:

- obiekty znajdujące się w rejestrze objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich przepisów szczególnych, w tym przede wszystkim z „ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”,
- pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków, w myśl art. 36 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wymaga prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru; wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku; prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru; prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru; prowadzenie badań archeologicznych; przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru; trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje; dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru; zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do

rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku; umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1; podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru; poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju.

2. Gminną ewidencją zabytków w zakresie ochrony konserwatorskiej objęte zostają zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, podlega sukcesywnemu rozpoznaniu i może być aktualizowana, zmiany te nie powodują zmian ustaleń planu. Dla obiektów wymienionych w ewidencji zabytków, znajdujących się w strefie ochrony konserwatorskiej oraz poza strefą, obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- 1) zachować ich bryłę, kształt i geometrię dachu oraz zastosowane tradycyjne materiały budowlane,
- 2) utrzymać, a w przypadku zniszczenia odtworzyć historyczny detal architektoniczny,
- 3) zachować kształt, rozmiary i rozmieszczenie otworów zgodne z historycznym wizerunkiem budynku, należy utrzymać lub odtworzyć oryginalną stolarkę okien i drzwi,
- 4) w przypadku konieczności przebicia nowych otworów, należy je zharmonizować z zabytkową elewacją budynku,
- 5) stosować kolorystykę i materiały nawiązujące do tradycyjnych lokalnych rozwiązań, w tym ceramiczne lub tynkowe pokrycie ścian zewnętrznych, zakazuje się stosowania okładzin ściennych typu „siding”,
- 6) należy stosować historyczny rodzaj pokrycia dachowego,
- 7) elementy elewacyjne instalacji technicznych należy montować z uwzględnieniem wartości zabytkowych obiektów,
- 8) prowadzenie wszelkich prac budowlanych przy obiektach zabytkowych należy poprzedzić uzyskaniem wytycznych konserwatorskich,
- 9) wszelkie prace budowlane, a także zmiany funkcji obiektów i obszarów objętych ewidencją zabytków należy uzgadniać z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków,
- 10) dla obiektów ujętych w ewidencji zabytków, a znajdujących się w strefach ochrony konserwatorskiej dodatkowo obowiązują ustalenia sformułowane dla poszczególnych stref.

4. Uwarunkowania demograficzne

4.1. Ludność i struktura wiekowa

Według danych z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu ogólna liczba ludności w gminie Ścinawa na koniec roku 2006 wynosiła 10 677 mieszkańców, w tym 6 022 osoby zamieszkiwały w mieście, natomiast 4 655 na terenie 19 sołectw. W roku 2007 Gminę i Miasto Ścinawa zamieszkiwało 10 611 osób w roku 2008 - 10 549 osób, wg danych na rok 2009-30 czerwca miasto i gminę zamieszkiwało 10 511 mieszkańców.

Liczba osób zamieszkujących poszczególne miejscowości w gminie

Miejscowość	Liczba mieszkańców
Ścinawa	6 022
Buszkowice	138
Chełmek Wołowski	115
Dąbrowa Dolna	36
Dąbrowa Środkowa	82
Dębiec	124
Dłużyce	174
Dziesław	334
Dziewin	153
Grzybów	109
Jurcz	147
Krzyżowa	159
Lasowice	208
Parszowice	442
Przychowa	163
Redlice	174
Ręszów	292
Sitno	83
Turów	240
Tymowa	866
Wielowieś	295
Zaborów	321

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Ścinawa.

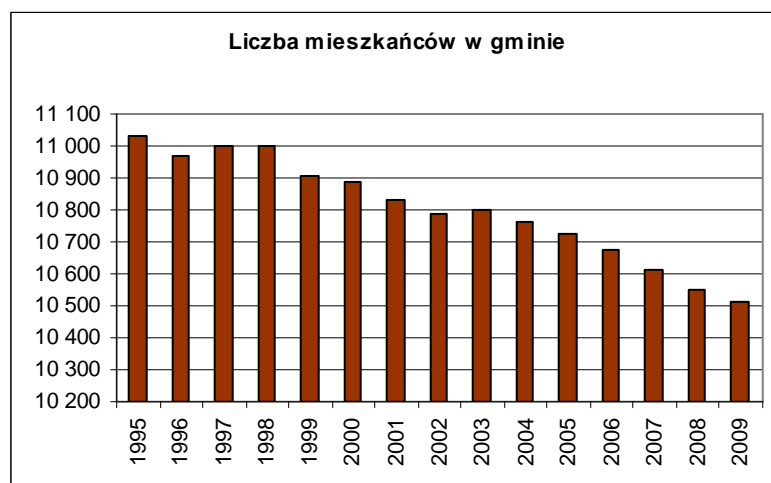
W mieście zamieszkuje 56,44% ogółu ludności gminy, a na terenach wiejskich 43,56%. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi 65 mieszkańców na km² (2006), kształtując się poniżej średniej województwa dolnośląskiego wynoszącej 145 mieszkańców na km². Wskaźnik ten w mieście Ścinawa wynosi natomiast 438 mieszkańców na km².

Od kilku lat obserwuje się stały, niewielki spadek w ogólnej ilości mieszkańców gminy.

Liczba mieszkańców miasta i gminy Ścinawa w latach 1995-2009.

Lata	Liczba mieszkańców
1995	11 031
1996	10 970
1997	10 998
1998	11 001
1999	10 907
2000	10 885
2001	10 833
2002	10 787
2003	10 797
2004	10 764
2005	10 724
2006	10 677
2007	10 611
2008	10 549
2009	10 511

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Ścinawa.

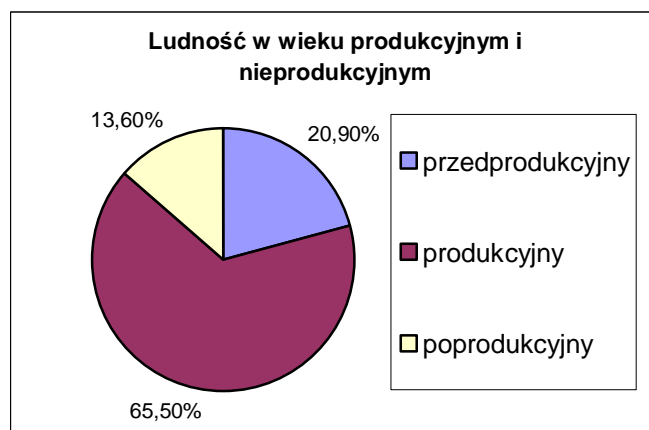

Na obecny stan ludności w gminie ma wpływ wskaźnik przyrostu naturalnego ludności na poziomie 1,8 na tysiąc mieszkańców, co świadczy, że w skali całej gminy liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów. Pod tym względem wskaźnik dla gminy kształtuje się odmiennie niż w województwie dolnośląskim, gdzie wskaźnik przyrostu naturalnego w 2006 roku wynosił – 0,8 na tysiąc mieszkańców.

Innym czynnikiem wpływającym na ilość mieszkańców jest saldo migracji. W roku 2006, dla całej gminy na 1000 mieszkańców, odnotowano ujemne saldo migracji w wysokości -1,9., natomiast w mieście Ścinawa współczynnik ten jest nieco lepszy i wynosi -0.4.

Struktura ludności według płci jest bardzo podobna do tej, jaką obserwujemy w skali całego kraju. Mężczyźni stanowią 49,2% mieszkańców gminy, kobiety natomiast 50.8%, podczas gdy w kraju wielkości te wynoszą odpowiednio 48,4% i 51,6%. Zjawisko przewagi kobiet w strukturze ludności jest szczególnie widoczny w mieście Ścinawa, gdzie współczynnik feminizacji wynosi 108.

Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi w gminie 20.9% (w kraju 23,2%), ludność w wieku produkcyjnym stanowi 65,5% (średnia krajowa 61,8%), zaś ludność w wieku poprodukcyjnym 13,6% (w całym kraju 15,0%). W mieście Ścinawa sytuacja ta kształtuje się dość podobnie, gdyż ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 19,8%, ludność w wieku produkcyjnym stanowi 68,2%, zaś ludność w wieku poprodukcyjnym 112,0%.

Współczynnik przedstawiający proporcję osób w przedziale wiekowym 0-18 lat (większość z nich przebywa w domu lub uczy się) w stosunku do ludności w wieku 19-60 lat (najbardziej aktywnej produkcyjnie), wyrażający stopień obciążenia ekonomicznego ludności w wieku produkcyjnym ze strony młodych niepracujących ludzi, wynosi w krajach UE 41,4%, zaś w gminie Ścinawa 31,2 %.

Można też wziąć pod uwagę wskaźnik "zależności" osób w wieku powyżej 60 roku życia. Wyraża on proporcję ludności w wieku powyżej 60 lat (których większość stanowią emeryci lub renciści) do ludności w wieku od 19 do 60 lat, tj. najbardziej czynnych zawodowo. Ten wskaźnik mierzy stopień ekonomicznego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ze strony dorosłej ludności niepracującej. Ten wskaźnik dla krajów UE wynosi 39,2%, zaś w gminie Ścinawa 20,8%, co dla tego regionu oznacza potencjał ekonomiczny, jakim jest relatywnie młody wiek jego mieszkańców.

4.2. Mieszkalnictwo / Warunki mieszkaniowe

Według danych z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Ścinawa na koniec roku 2006 wynosiła 3210 mieszkań, z czego 1896 m w mieście oraz 1314 na wsi. Przeciętna powierzchnia użytkowa tych mieszkań to $72,3 \text{ m}^2$ (w mieście $66,5 \text{ m}^2$), przypadająca średnio na 4 izby. Na jedno mieszkanie przypadają średnio ponad 3 osoby, a wskaźnik zagęszczenia dla miasta i gminy wynosi 0,82 osoby na izbę.

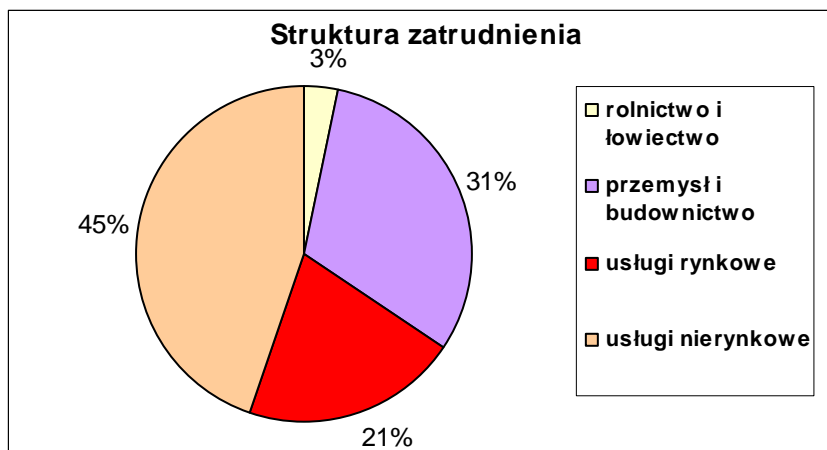
W 2006 roku w gminie Ścinawa oddano do użytku jedynie 7 mieszkań, z czego 4 na terenie miasta. Były to mieszkania w budynkach indywidualnych, a ich przeciętna powierzchnia użytkowa wynosiła $151,6 \text{ m}^2$ (w mieście $123,5 \text{ m}^2$).

W gminie najtrudniejszą sytuację mieszkaniową stwierdza się w Krzyżowej, Turowie, Ręszowie i Lasowicach, najkorzystniejszą natomiast w Buszkowicach i Chełmku Wołowskim. W pozostałych miejscowościach wskaźniki zagęszczenia kształtują się na poziomie zbliżonym do średniego w gminie.

We wszystkich wsiach dominuje zabudowa zagrodowa, mieszkalnictwo wielorodzinne występuje w Redlicach, Zaborowie, Grzybowie i Tymowej.

4.3. Zatrudnienie

Według danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu w roku 2006 liczba mieszkańców pracujących na terenie gminy wynosiła około 661 osób, czyli 6,3 % ogółu ludności, z czego 3% było zatrudnionych w rolnictwie i łowiectwie, 31% w przemyśle i budownictwie, 21% w usługach rynkowych oraz 45% w usługach nierynkowych.

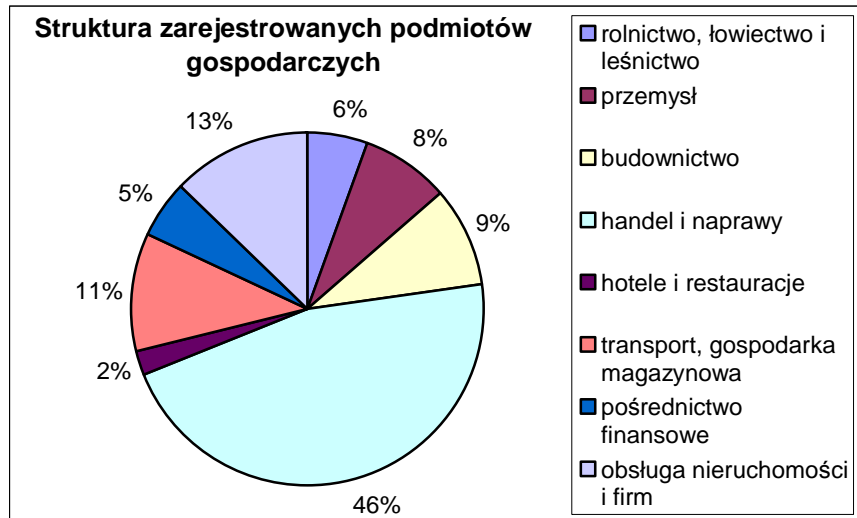

Najwięksi pracodawcy na terenie gminy to:

- Zakłady Chemii Gospodarczej "Pollena",
- Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska",
- TOTAL Polska Sp. z o.o.,
- Zakład Gospodarki Komunalnej

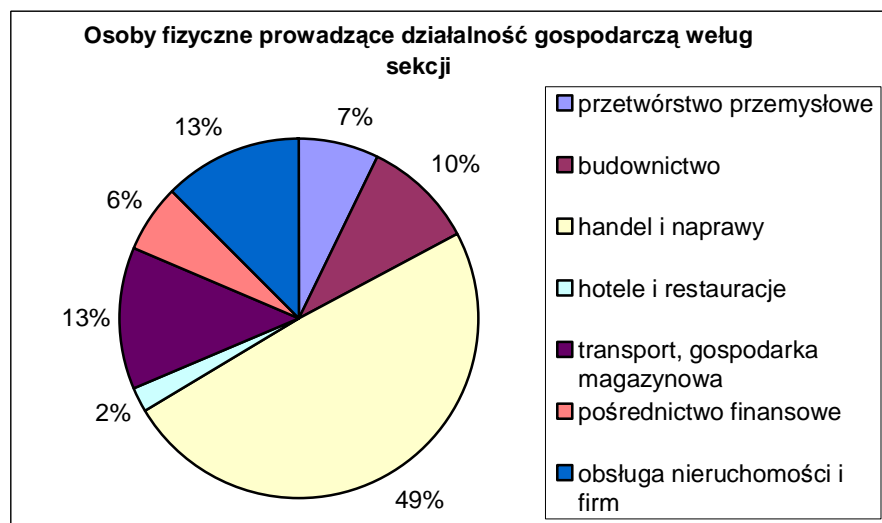
oraz zarejestrowane podmioty gospodarcze w ilości 698 (2006 r.), z czego 519 w mieście Ścinawa. Ponad 98% tych podmiotów stanowi sektor prywatny.

Wśród wspomnianych podmiotów gospodarczych prawie połowa firm zajmuje się handlem i naprawami, dane te nie uwzględniają jednak osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych prawie 97% stanowią podmioty, w których pracuje mniej niż 9 osób, a jedynie 2 zatrudniają ponad 50 osób.

Według danych z 2006 roku działalność gospodarczą na terenie gminy prowadzi 591 osób fizycznych, co stanowi prawie 85 % ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Prawie połowa tych osób zajmuje się handlem i naprawami.

Wiele osób dojeżdża do pracy poza teren gminy. Pracują one w Kombinacie Miedziowym oraz w Prochowicach, Wołowie, Brzegu Dolnym.

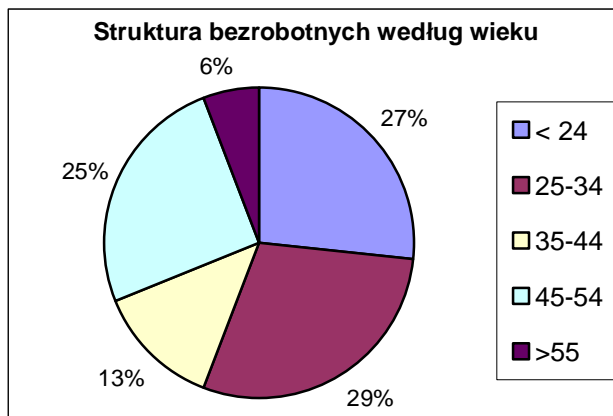
W związku z zachowaniem obecnej funkcji gminy nie przewiduje się zasadniczych zmian w zakresie zatrudnienia, jego wzrost w mieście podążać będzie za wzrostem ludności, natomiast we wsiach wzrost zatrudnienia wynika z założenia aktywizacji ludności poza rolnictwem, co wymagać będzie jednak istotnego przyrostu nowych miejsc pracy.

Zakłada się wzrost zatrudnionych w sekcjach związanych z szeroko pojmowaną sferą usług, co związane jest z przewidywanym stopniowym podniesieniem się ogólnego standardu życia

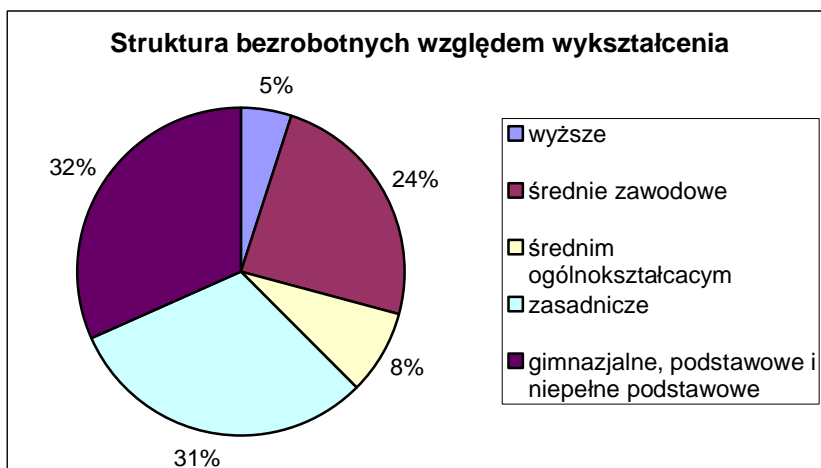
mieszkańców. W pozostałych działach zatrudnienie kształtować się będzie na poziomie zbliżonym do obecnego.

4.4. Bezrobocie

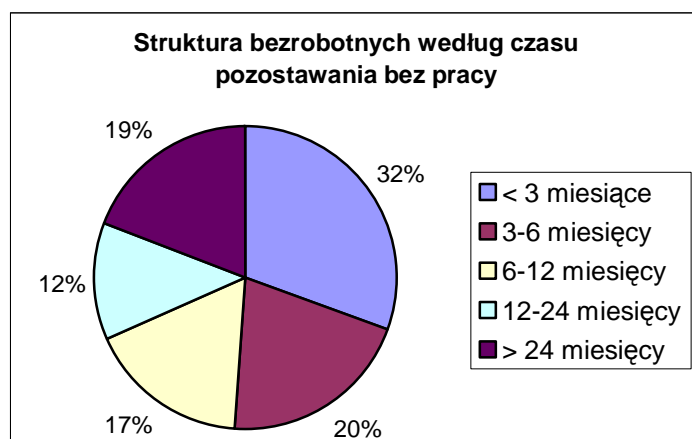
Według danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu w 2006 roku liczba bezrobotnych w gminie Ścinawa wynosiła 529 osób. Analizując strukturę według wieku, największy odsetek bezrobotnych stanowiły osoby między 25 a 34 rokiem życia (29% ogółu).

Jedną z niekorzystnych cech, w strukturze bezrobotnych jest również niski odsetek osób z wykształceniem wyższym (akademickim), które stanowią jedynie 5% ogółu bezrobotnych. Ponadto ponad 60% bezrobotnych w gminie ma jedynie wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe, co zjawiskiem niekorzystnym, gdyż osoby słabo wykształcone niechętnie zmieniają kwalifikacje zawodowe i się doskonalą.

Dość pozytywnie przedstawia się za to gminna struktura bezrobocia pod względem czasu pozostawania bez pracy, gdyż ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy mniej niż pół roku. Natomiast osoby bezrobotne dłużej niż rok stanowią jedynie 30% ogółu zarejestrowanych.

5. Uwarunkowania gospodarcze

5.1. Rolnictwo

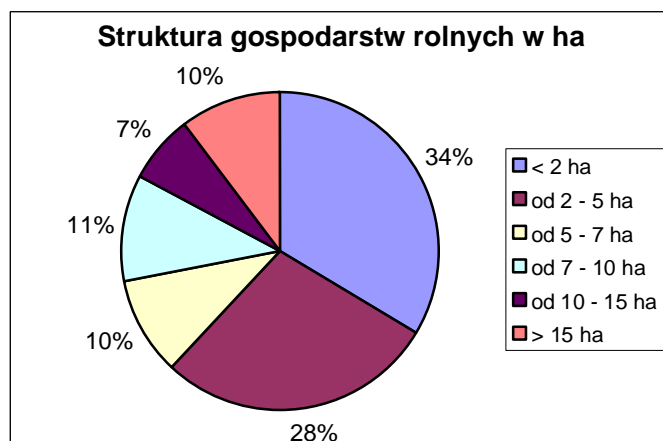
Podstawą gospodarki gminy jest rolnictwo, które jednak - podobnie jak w całym kraju - znajduje się w strukturalnym kryzysie związanym przede wszystkim z dużym rozdrobnieniem gospodarstw utrudniającym mechanizację i wprowadzanie nowoczesnych metod produkcji. Mimo to jest ono jednak główną bazą ekonomiczną i podstawowym źródłem zatrudnienia miejscowej ludności.

Struktura gospodarstw rolnych w mieście i gminie Ścinawa na dzień 21.09.2009 r.

Lp.	Powierzchnia gospodarstw w ha	Ilość gospodarstw
1.	< 2	333
2.	od 2 - 5	260
3.	od 5 - 7	99
4.	od 7 - 10	105
5.	od 10 - 15	74
6.	> 15	96
	Razem:	967

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Ścinawa.

Struktura gospodarstw rolnych w mieście i gminie Ścinawana

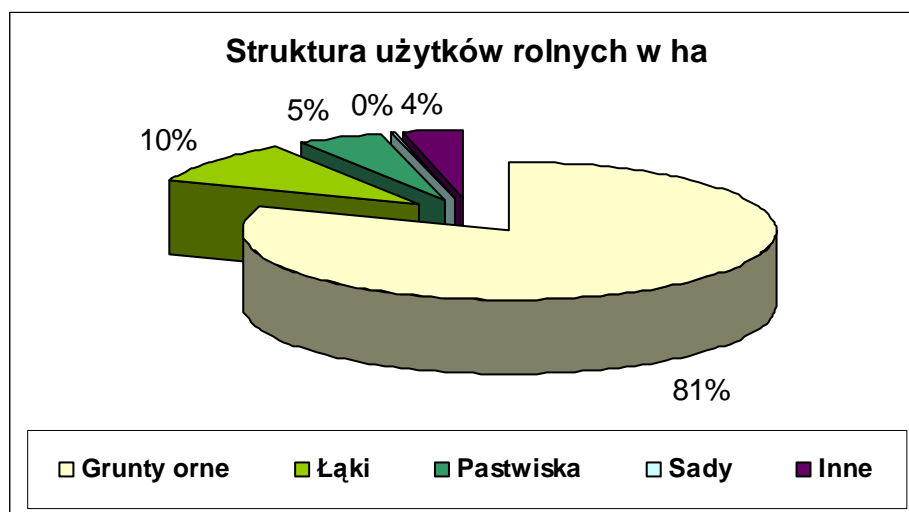
Z powyższego zestawienia wynika, że gospodarstw uważanych wedle kryteriów Unii Europejskiej za potencjalnie samowystarczalne i konkurencyjne na rynku rolnym (gospodarstwa pow. 20 ha) jest tylko ok. 10%.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Ścinawie użytki rolne na terenie gminy zajmują 12501 ha, co stanowi 81% jej powierzchni.

Tabela 2. Struktura użytków rolnych na terenie gminy (stan na dzień 01.01.2006 r.)

Lp.	Rodzaj użytków rolnych	Powierzchnia w ha		
		Ogółem	Miasto	Wieś
1.	Grunty orne	10067	732	9335
2.	Łąki	1277	187	1090
3.	Pastwiska	675	22	653
4.	Sady	28	7	21
5.	Inne	454	52	402
	Razem:	12501	1000	11501

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Ścinawa na podstawie danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Wydział Geodezji i Kartografii we Wrocławiu.

Największy obszar obsiewany był zbożem (ponad 80%) i roślinami przemysłowymi (ok. 11%). W obsadzie zwierząt trzoda zajmuje 4100 szt., a bydło 1370 szt.

Powierzchnia zasiewów poszczególnych upraw.

Wyszczególnienie	Ogółem miasto i gmina	w tym	
		miasto	wieś
	w hektarach		
Powierzchnia zasiewów ogółem	10136	738	9398
Zboża	8115	592	7523
Kukurydza	30	-	30
Strączkowe jadalne	4	-	4
Ziemniaki	430	31	399
Przemysłowe	1137	83	1054
Pastewne	102	7	95
Pozostałe	18	25	293

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy w Ścinawie z czerwca 1999 r.

Poważnym problemem na wsi, rzutującym na tempo rozwoju rolnictwa, jest prywatyzacja i zagospodarowanie gruntów byłych państwowych gospodarstw rolnych (obecnie w zasobach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa). W zasobach A WRSP pozostaje jeszcze 7616 ha użytków rolnych (62,8% ogółu użytków).

Warunki dla rozwoju rolnictwa w gminie w dużym stopniu wynikać będą z szerszego, ponad lokalnego kontekstu makroekonomicznego i politycznego. Sama gmina ma znacznie mniejsze, choć bez wątplenia istotne możliwości w stymulowaniu rozwoju tego działu gospodarki narodowej.

5.2. Przemysł

Przemysł koncentruje się przede wszystkim w mieście Ścinawa. Do największych podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą:

Lp.	Nazwa podmiotu	Podstawowy rodzaj (rodzaje) działalności	Miejscowość
1	Zakład Gospodarki Komunalnej	Usługi komunalne	Ścinawa
2	Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska	Handel, masarnictwo, produkcja pieczywa	Ścinawa
3	Przedsiębiorstwo Chemii Gospodarczej "Pollena" SA	Produkcja artykułów chemii gospodarczej	Ścinawa
4	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	Produkcja artykułów nabiałowych	Ścinawa
5	Zakład Handlu i Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego	Przetwórstwo owocowo-warzywne	Ścinawa
6	TOTAL Polska Sp. z o.o.	Rozlewnia gazu, produkcja masy bitumicznej	Ścinawa
7	„GóraŹdże Cement” S.A. Stacja Przesypowa Cementu	Dystrybucja cementu luzem	Ścinawa
8	PPUH "Delta" Sp. z o.o.	Produkcja katalizatorów	Ścinawa
9	Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne	Produkcja roślin, usługi transportowe, usługi dla	Zaborów

		rolników	
10	Daniel Berezowski Janusz Wolniczak Przedsiębiorstwo Prod.-Usług.- Handl. "WOLBER" Sp. Cyw.	Handel art. przemysłowymi i spożyw. (import, eksport). Import, eksport maszyn i urządzeń przemysłowych, budowlanych, drogowych i rolniczych	Przychowa
11	Piekarnictwo Ryszard Furtak	Piekarnictwo, wyrób i sprzedaż pieczywa	Dziesław
12	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe "Wiśniewski" S.C.	Produkcja pieczywa i wyrobów cukierniczych sprzedaż hurtowa i detaliczna	Ścinawa
13	Anna Muszyńska Elżbieta Ludwig Skład opałowy	Sprzedaż węgla i koksu. Usługi transportowe	Ścinawa
14	Jerzy Myszkowski Przedsiębiorstwo Organizacji Inwestycji i Obrotu Towarowego "POL- MAX"	Handel, usługi, wytwórczość, produkcja budowlana, import, eksport artykułów spożywczych i przemysłowych	Ścinawa
15	Dariusz Woch "STOL LUX"	Produkcja elementów drewnianych dla budownictwa i wykończenia wnętrz, usługi stolarskie. Pośrednictwo w handlu materiałami budowlanymi, a w szczególności elementami stolarki	Sitno
16	Oleksiuk Janusz Oleksiuk Alfred Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo Usługowe "Jantar"	Produkcja Palet	Ścinawa
17	<u>Borowski Wiesław</u> <u>Zakład usługowy ELEKTROBUD</u>	układanie sieci elektroenergetycznych, montaż oświetlenia zewnętrznego	Ścinawa

Przewidywany przyrost ludności miasta w okresie perspektywnym spowoduje wystąpienie dużej nadwyżki siły roboczej. Pożądane byłoby utworzenie nowych zakładów zapewniających nowe miejsca pracy zwłaszcza zakładu zatrudniającego kobiety.

Istnieją wystarczające rezerwy kierunkowe dla rozwoju przemysłu baz i składów, co umożliwia prawidłową lokalizację nowego zakładu (nowych zakładów) o ile zajdzie taka potrzeba.

5.3. Handel i rzemiosło

Liczba placówek handlowych szybko się zmienia w zależności od koniunktury na rynku. Większość z nich znajduje się w parterach budynków mieszkalnych lub w pawilonach. Małe sklepy spożywcze lub wielobranżowe są we wszystkich wsiach.

Punkty rzemieślnicze zlokalizowane są w różnych rejonach miasta, głównie jednak w rejonie Rynku oraz ulic Głogowskiej i Mickiewicza.

Rzemiosło na wsi reprezentowane jest przez drobne zakłady prywatne. W okresie perspektywy zakładać należy wydatny rozwój rzemiosła, zwłaszcza związanego z otoczeniem rolnictwa (nowe miejsca pracy).

6. Uwarunkowania wynikające z systemów infrastruktury społecznej

6.1. Oświata i wychowanie

Reforma oświaty przyniosła ze sobą reorganizację szkolnictwa, w wyniku której w gminie Ścinawa w 1999 r. została zrationalizowana sieć szkół. Likwidacji uległy: Szkoła Podstawowa Nr 1 i Nr 2 w Ścinawie oraz dwie czteroklasowe szkoły filialne w Parszowicach i w Wielowsi. Szkoła filialna w Zaborowie została przekształcona w sześcioklasową szkołę podstawową.

Od 1991 roku w gminie Ścinawa maleje ilość uczniów. Tendencje spadkowe są wyraźnie widoczne na podstawie ilości urodzeń poszczególnych roczników: w 1991 r. urodziło się 174 dzieci, a w 1999 już tylko 88. W roku szkolnym 2002/2003 do szkół uczęszcza 1407 dzieci, w 2007/2008 uczęszczało 1062 dzieci, w roku szkolnym 2008/2009 uczęszczało 984 dzieci, natomiast w roku szkolnym 2009/2010 uczęszcza do szkoły 918 dzieci.

Analiza długofalowych prognoz, dotyczących organizacji oświaty w gminie, sporządzona przy uwzględnieniu wskaźników demograficznych wskazuje, że obecna sieć szkół jest racjonalna i w najbliższych latach nie powinna ulec poważniejszym zmianom.

Uchwałą Nr 48 Rady Gminy i Miasta w Ścinawie z dnia 15 marca 1999 r. ustalono od 1 września 1999 r. następującą sieć szkół podstawowych i gimnazjum na terenie Miasta i Gminy Ścinawa oraz ich granice obwodów:

- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Bronisława Malinowskiego w Ścinawie przy ul. Królowej Jadwigi 9 - obwód szkoły obejmuje miasto Ścinawa oraz wsie: Buszkowice, Dąbrowa Środkowa, Dąbrowa Dolna, Dębiec, Krzyżowa, Lasowice, Parszowice, Przychowa, Redlice, Ręszów, Sitno, Turów, Wielowieś,
- Gimnazjum Publiczne im. Mikołaja Kopernika w Ścinawie przy ul. Lipowej 1 - obwód szkoły obejmuje miasto Ścinawa i wszystkie wsie gminne,
- Szkoła Podstawowa w Tymowej - obwód szkoły obejmuje wsie: Tymowa Działów, Chelmek Wołoski,
- Szkoła Podstawowa w Zaborowie - obwód szkoły obejmuje wsie: Dłużyce, Dziewin, Grzybów, Jurcz, Zaborów,
- Przedszkole Publiczne w Ścinawie z filią w Zaborowie przy ul. Królowej Jadwigi 9A.

6.2. Służba zdrowia

Miejsko - Gminny Zespół Zakładów Opieki Podstawowej w Ścinawie obejmuje przychodnię w Ścinawie przy ul. Jagiełły oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Tymowej.

Usługi zdrowotne świadczone są w wymiarze podstawowym przez: 8 lekarzy, 23 pielęgniarki oraz 4 lekarzy dentystów. W ośrodku w Tymowej przyjmuje tylko 1 lekarz. Z usług specjalistycznych mieszkańcy korzystają poza terenem gminy, głównie w Lubinie.

6.3. Opieka społeczna

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej w Ścinawie, który zasięgiem swego działania obejmuje miasto i 19 wsi. Ośrodek wykonuje zadania własne i zlecone na podstawie ustawy o pomocy społecznej i przepisów wykonawczych do niej.

Największą liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowią osoby bezrobotne, rodziny niepełne, wielodzietne, emeryci i renciści. W 1999 roku 618 rodzin zostało objętych pomocą socjalną. Liczba osób w tych rodzinach wyniosła 2918, czyli około 27% mieszkańców korzystała z pomocy Ośrodka.

Działalność Ośrodka wspierana jest przez klub pracy, który pomaga nabywać umiejętności w zakresie aktywnego poszukiwania pracy. W zajęciach klubu brało udział 586 bezrobotnych, z tego 88 uzyskało zatrudnienie.

W gminie realizowany jest Gminny Program Polityki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Punkt udziela pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych, sprawców przemocy a także dzieci. W 1999r. udzielono 205 konsultacji.

W budynku byłej Szkoły Nr 2 w Ścinawie działa także Świetlica Terapeutyczna dla dzieci mających różne problemy i dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi. Prowadzi codziennie zajęcia opiekuńczo - wychowawcze, zajęcia profilaktyczne, gry, zabawy, zajęcia edukacyjno - rozwojowe, plastyczne, ruchowe, sprawnościowe. Podobną działalność prowadzi Świetlica Terapeutyczna w Parszowicach. Programy profilaktyczne realizują także wszystkie szkoły na terenie gminy.

6.4. Kultura

Na terenie gminy działa Centrum Kultury i Turystyki w Ścinawie, które zostało utworzone 26 września 1974 r. Początkowo działał jako Miejski Ośrodek Kultury, 8 czerwca 1982 r. zmieniono nazwę na Miejsko Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, obecnie funkcjonuje jako Centrum Kultury i Turystyki w Ścinawie.

Do zadań statutowych Centrum Kultury i Turystyki należą:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury.

Przy ośrodku działa istniejący od 1984 roku Zespół Folklorystyczny Ziemi Ścinawskiej, gdzie prowadzone są zajęcia dla dzieci i młodzieży. Centrum Kultury i Turystyki w Ścinawie jest organizatorem wielu imprez okolicznościowych. W budynku Centrum Kultury i Turystyki w Ścinawie działa Biblioteka Publiczna oraz Gminne Centrum Informacji, natomiast dwie Biblioteki filialne działają w Zaborowie i w Tymowej.

6.5. Sport

Najważniejszym obiektem sportowym jest stadion w Ścinawie. W mieście znajduje się także kompleks urządzeń sportowo-rekreacyjnych przy ul. Królowej Jadwigi (odkryty basen kąpielowy, ogród

jordanowski, budynek klubowo-dyskotekowy). Przy wszystkich szkołach są sale gimnastyczno-sportowe.

Wiejskie boiska sportowe znajdują się w Ręszowie, Dzieśławiu, Tymowej, Krzyżowej, Przychowej, Dłużycach, Wielowsi. Dziewinie, Parszowicach, Buszkowicach, Lasowicach, Jurczu i Sitnie. Ich wielkość jest wystarczająca (0.5-1,6 ha), lokalizacja nie budzi zastrzeżeń. Są one jednak nieogrodzone, bez zaplecza socjalnego i sanitarnego. Sale gimnastyczne znajdują się w Tymowej (przy szkole).

Z uwagi na lokalizację w obszarze Natura 2000 realizacja przystani nie może pogorszyć stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt dla których został wyznaczony obszar Natura 2000. Przystanie na rzece Odrze zlokalizowane w Jurczu, Dziewinie, Ścinawie i Buszkowicach mają wyłącznie turystyczne wykorzystanie bez zabudowy kubaturowej.

7. Uwarunkowania wynikające z systemów infrastruktury technicznej

7.1. Układ komunikacyjny

Przez obszar gminy Ścinawa przebiegają następujące drogi publiczne:

- **drogi krajowe:**

36 relacji: Lubin - Ścinawa - Wińsko – Załęcze - Rawicz – Krotoszyn – Ostrów Wielkopolski
(o klasie technicznej G)

- **drogi wojewódzkie:**

111 relacji: Chybień - Naroczyce – Buszkowice – Ścinawa, (o klasie Z)

372 relacji: Ścinawa – Zaborów – Prochowice (o klasie Z)

- **drogi powiatowe :**

1207 D Rudna- Dzieśław

1208 D Mleczno- Tymowa- Ścinawa

1209 D Gwizdanów- Dzieśław

1211 D Tymowa- Dzieśław- Naroczyce

1221 D Składowice- Dąbrowa Dolna

1222 D Siedlce- Ręszów

1223 D Niemstów- Parszowice- Zaborów

1237 D Miłosna- Wielowieś- Ścinawa

1238 D Dłużyce- Dziewin

1239 D Zaborów- Grzybów

1240 D Jurcz- Przysłań Chrobreg

1244 D Lisowice- Wielowieś

Na obszarze gminy funkcjonuje dwutorowa, zelektryfikowana linia kolejowa nr 273, relacji Śląsk – Szczecin - Świnoujście. Jest to magistrała węglowa o pierwszorzędym znaczeniu gospodarczym. Inne linie kolejowe o znaczeniu miejscowym: nr 362 Kobylin - Legnica przez Rawicz, nr 782 Małowice Wołoskie - Iwno i linia bez numeru Ścinawa - Ścinawa Port są obecnie nieczynne.

Sytuacja komunikacyjna w mieście

Przebieg dróg publicznych przez obszar miasta jest obecnie mało czytelny i uciążliwy ze względu na niskie parametry ulic. Istniejący most na Odrze znajduje się w złym stanie technicznym, a pod względem parametrów technicznych nie odpowiada obecnym i przyszłym wymaganiom.

Dla drogi Nr 36 przewiduje się całkowicie nowy przebieg trasy od strony południowej (wariant preferowany) wzdłuż wiązki linii energetycznych, lub od strony północnej (wariant alternatywny), z nową przeprawą mostową przez Odrę. Dzięki temu ruch tranzytowy na najbardziej obciążonym kierunku Lubin - Rawicz/Wołów będzie mógł przebiegać poza terenami zainwestowania miejskiego.

7.2. Infrastruktura techniczna

7.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Miasto zaopatrywane jest w wodę z wodociągu komunalnego, bazującego na ujęciach wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych,

Ujęcia wód składają się z trzech studni podstawowych RI, RH i RIII oraz RIV. Woda ujmowana uzdatniana jest w stacji uzdatniania zlokalizowanej przy ulicy Królowej Jadwigi.

Łączna wydajność ujęć wynosi 2400 m³/h. Dobowa produkcja wody wynosi obecnie 1000-1200 m³ Id.

Na wsi funkcjonują następujące wodociągi grupowe:

- wodociąg "Wielowieś", dla wsi: Jurcz, Redlice, Wielowieś, Parszowice, Zaborów, Dłużyce, Grzybów i Dziewin,
- wodociąg "Dziesław", dla wsi: Dziesław, Chełmek Wołowski, Tymowa (z kolonią), Dębiec oraz Turów (obecnie zaopatrywany z Fabryki Domów Ścinawie), Dąbrowa Środkowa i Dolna (obecnie brak sieci),

Wieś Krzyżowa zaopatrywana jest ze Ścinawy.

7.2.2. Odprowadzanie i oczyszczanie zanieczyszczeń

Miasto Ścinawa nie ma spójnego systemu odprowadzania ścieków. Na terenie nowych osiedli mieszkaniowych wybudowana jest kanalizacja rozdzielcza, natomiast główne ciągi wykonane są jako ogólnospławne. Ścieki sanitarne odprowadzane są do szamb osiedlowych posiadających przelewy do kanalizacji ogólnospławnej. Osiedle domów przy ulicy Jagiełły posiada lokalną podoczyszczalnię ścieków z przepompownią KOS.

Ścieki deszczowe odprowadzane są bezpośrednio do rzeki Zimnicy, zarurowanej Młynówki oraz rowów melioracyjnych.

7.2.3. Sieć gazowa

Na obszarze gminy Ścinawa nie ma sieci gazowej.

7.2.4. Gospodarka odpadami stałymi

Na terenie gminy Ścinawa znajduje się gminne wysypisko odpadów, które zlokalizowane jest w Osłej. Obsługuje ono wszystkie miejscowości gminy. Docelowo wysypisko będzie likwidowane, a jego teren przewidziany jest do rekultywacji w kierunku leśnym. Na rysunku zmiany studium teren wysypiska przewidziano już właśnie do zalesienia. Odpady gminne będą wywożone na wysypiska w gminach sąsiednich.

7.2.5. Sieć telefoniczna

Sieć telekomunikacyjna obejmująca obszar gminy funkcjonuje w oparciu o centrale w Ścinawie, Tymowej i Parszowicach.

7.2.6. Sieć energetyczna

Obszar gminy Ścinawa zasilony jest liniami średniego napięcia 20 kV wychodzącymi z głównego punktu zasilania w Ścinawie i łączącymi się z punktami zasilania w Lubinie, Rudnej i Legnicy. Punkt zasilania w Ścinawie zasilony jest linią 110 kV. Układ zasilania z punktu widzenia pewności dostawy energii jest porównywalny z innymi obszarami gmin w regionie.

Na obszarze gminy zlokalizowane są następujące elementy sieci dystrybucyjnej:

- linia przesyłowa 400 kV,
- linie napowietrzne 110 kV,
- linie napowietrzne i kablowe 20 kV,
- linie napowietrzne i kablowe 0,4 kV,
- stacje transformatorowe 110/20 kV – napowietrzne,
- stacje 20/20 kV wewnętrzne,
- stacje 20/0,4 wewnętrzne i napowietrzne
- przyłącza różnych napięć.

8. Główne źródła zagrożeń środowiska

8.1. Zagrożenia gleb

W myśl art.13 ustawy „O ochronie i kształtowaniu środowiska” – powierzchnia ziemi łącznie z glebą i rzeźbą terenu podlega ochronie, która ma zgodnie z zapisami ustawy polegać na zapobieganiu i przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom, lub przywróceniu właściwego ich stanu w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia. Zgodnie ze wspomnianą ustawą ochronie podlegają także grunty rolne i leśne, powierzchnia ziemi i rzeźba terenów, których ochrona ze względów naukowych, estetycznych historyczno-pamiątkowych czy też innych leży w interesie społecznym. Sprawy te regulują także ustawy: „O ochronie gruntów rolnych i leśnych”, „O ochronie przyrody” oraz „Prawo geologiczne i górnicze”.

Zanieczyszczenie gleb metami ciężkimi jest skutkiem przede wszystkim opadu pyłów nadmiernie zanieczyszczonego powietrza atmosferycznego. Wyróżnia się trzy stopnie zanieczyszczenia gleb

w związku z zawartością pierwiastków zanieczyszczających gleby (głównie metali ciężkich), a mianowicie:

- I. – gleby o naturalnie podwyższonej zawartości metali ciężkich – mogą być przeznaczone do pełnego wykorzystania rolniczego z wyłączeniem upraw roślin do produkcji żywności o szczególnie małej zawartości pierwiastków szkodliwych,
- II. – gleby słabo zanieczyszczone – dopuszczalna jest uprawa roślin zbożowych, okopowych i pastewnych oraz użytkowanie pastwiskowe, uprawy warzyw wymagają ograniczeń i kontroli ze względu na możliwe zanieczyszczenie metalami ciężkimi,
- III. – gleby średnio zanieczyszczone – wszystkie uprawy mogą ulec skażeniu metalami ciężkimi.

Klasyfikację tę wprowadził Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (Kabata-Pendias A. i in., 1995) i ma ona charakter zaleceń, a nie formalnych norm.

Wykonane w 1995 roku badania, przeprowadzone przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska, wykazały, że gleby gminy Ścinawa nie są chemicznie zanieczyszczone.

Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska w 1995 roku gleby gminy nie są chemicznie zanieczyszczone. Żaden z parametrów (wartość pH, zakres stężenia miedzi i kadmu) nie został przekroczony.

Potencjalnie, największe zagrożenie dla gleb obszaru gminy Ścinawa może stanowić przeznaczanie gruntów pod zabudowę i jej degradacja związana z zanieczyszczeniami ściekami komunalnymi, środkami chemicznymi stosowanymi w rolnictwie i substancjami ropopochodnymi. Szkodliwy wpływ na gleby może mieć gnojowica używana przez rolników na polach i łąkach. Nadmiar azotu i fosforu, którego jest źródłem, może powodować powstawanie rakotwórczych azotynów. Degradacja gleb związana jest również z wodami płynącymi niosącymi ścieki bytowe, jak również zanieczyszczeniami powodowanymi przez ruch kołowy na trasach o jego dużym natężeniu lub w pobliżu stacji paliw.

Na terenie gminy Ścinawa poważnym zagrożeniem dla stanu gleb jest gospodarka odpadami. Nie spełnia ona wymogów Unii Europejskiej. Wysypisko w Ścinawie, o powierzchni 2,4 ha, pojemności 300 tys. m³, zostało zmodernizowane i ma unormowany stan formalno prawny. Rocznie, szacunkowo, składowane jest tu 9300 m³. Duże wysypiska komunalne znajdują się również w Parszowicach i Wielowsi (oba planowane do zamknięcia).

8.2. Zagrożenia wód powierzchniowych

Głównymi ciekami wodnymi gminy Ścinawa jest Odra i Zimnica oraz towarzyszące im dopływy. Wody tych rzek nie odpowiadają żadnej klasie czystości. Odra już wpływając na opisywany obszar jest pozanormatywnie zanieczyszczona. Decydują o tym zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych z terenu jej dorzecza, w których dominują pochodzące z Wrocławia i innych dużych miast. Również na terenie miasta Ścinawa zrzucane jest do niej około 900 m³ na dobę ścieków komunalnych z miejscowej oczyszczalni. Na ogólną ocenę stanu Odry składają się wskaźniki uzyskane w tzw. przekrojach pomiarowo-kontrolnych. I tak w punkcie pomiarowym powyżej Ścinawy (330 km biegu rzeki) wskaźniki lokowały się w następujących klasach czystości:

- I klasa: tlen rozpuszczony, chlorki, siarczany, azot amonowy, azot azotanowy, odczyn;
- II klasa: substancje organiczne, BZT₅, ChZT_{Mn}, ChZT_{Cr}, substancje rozpuszczone, azot ogólny, fosforany, fenole lotne, metale;
- III klasa: zasolenie, przewodność elektrolityczna, zawiesina ogólna, substancje biogenne, azot azotynowy, fosfor ogólny, wskaźniki fizyko-chemiczne, wskaźniki hydrobiologiczne
- Non – stan sanitarny, ogólna ocena.

(Za: Raport WIOŚ o stanie środowiska w województwie Dolnośląskim w 2001 roku)

Głównymi zanieczyszczeniami tym przekroju pomiarowo-kontrolnym były bakterie z grupy Coli, azot azotynowy i sól.

Zimnica – to jedna z najbardziej zanieczyszczonych rzek byłego województwa legnickiego. Na jej stan mają wpływ:

- położony u jej źródeł zbiornik odpadów poftotacyjnych „Gilów”, skąd przyjmuje silnie zanieczyszczone zasolone wody nadosadowe;
- zrzuty z oczyszczalni ścieków dla miasta Lubina;
- brak kanalizacji leżącej nad nią miejscowości, powoduje zanieczyszczenie bakteriami z grupy Coli typu fekalnego.

Wody Zimnicy, podobnie jak Odry, nie mieszczą się w żadnej klasie czystości. Planowane jest uzyskanie II klasy (wody nadające się do zaopatrzenia zakładów, nawadniania terenów rolniczych i do upraw ogrodnich). Wymagałoby to jednak rozwoju kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Głównymi punktowymi źródłami zanieczyszczeń na terenie gminy jest oczyszczalnia ścieków oraz wysypiska odpadów, zaś rozproszonymi gospodarstwa domowe. W mieście brak jest spójnego systemu odprowadzania ścieków, wsie nie są skanalizowane. Źródłem zanieczyszczeń mogą być szamba (nieszczelne lub opróżniane „na dziko”) jak również wylewanie gnojowicy na użytki rolne. Również nadmierne nawożenie pól może wpływać na jakość wód powierzchniowych.

Poprawy czystości wód należy upatrywać w uruchomieniu oczyszczalni ścieków w Ścinawie o docelowej przepustowości maksymalnej 2700 m³/d, do której podłączonych jest 90 % gospodarstw domowych. Istnieje także koncepcja budowy sieci kanalizacji sanitarnej z wydzielonymi oczyszczalniami ścieków w Buszkowicach, Działawie i Kolonii Chelmek Wołowski, Przychowej, Dąbrowie Dolnej i Dąbrowie Środkowej, Ręszowie i Sitnie.

8.3. Zagrożenia wód podziemnych

Na terenie gminy Ścinawa wody podziemne można uznać za w średnim i wysokim stopniu zagrożone infiltracją zanieczyszczeń.

I tak, pierwszy użytkowy poziom wody podziemnej nie jest izolowany od powierzchni terenu, lub jego izolacja jest niecałkowita. Dość powszechne są tu grunty podatne na infiltrację zanieczyszczeń, co grozi ich przenikaniem do wód podziemnych. Ten rodzaj zagrożenia jest szczególnie istotny w dolinie Zimnicy. Niestety jakość wód podziemnych na tym obszarze nie jest monitorowana.

Wody gruntowe są bardzo silnie zanieczyszczone (77-100%) w dolinie Odry, a na wysoczyznach udział wód zanieczyszczonych waha się w przedziale 49-96%. Związane to jest z podwyższonymi stężeniami azotynów i azotanów, potasu, a niekiedy także siarczanów. Taki poziom stężeń pozwala zakwalifikować wody gruntowe do II lub III klasy czystości.

Wody wgłębne klasyfikowane są najczęściej w II klasie czystości, choć spotyka się tu też te o klasie III-ej. Wykazują one podwyższoną koncentrację manganu, a niekiedy także azotanów, co może wskazywać na antropogeniczny charakter tego rodzaju zanieczyszczeń, związany z nawożeniem pól. Zanieczyszczenia mogą być także spowodowane przenikaniem odcieków ze składowisk odpadów, wysypisk oraz terenów magazynowania i dystrybucji paliw, jak też większych parkingów. Wody horyzontów użytkowych nadają się do celów pitnych i gospodarczych po uzdatnieniu.

8.4. Zagrożenia dla powietrza

O ilości i jakości zanieczyszczeń atmosfery decyduje struktura zużycia paliw. *Gros* gospodarstw indywidualnych używa do ogrzewania węgla kamiennego, często niskokalorycznego, zawierającego duże ilości siarki i popiołu. Niska emisja, zwłaszcza zimą, jest źródłem pyłów, gazów szklarniowych, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) oraz dioksyn powstających w procesach spalania elementów wykonanych między innymi z plastiku.

Innym ważnym elementem wpływającym na stan powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia komunikacyjne. Są one związane z istniejącym systemem komunikacyjnym. Decydujące znaczenie mają drogi o dużym natężeniu ruchu, a więc droga krajowa nr 36 oraz drogi wojewódzkie 372 i 111. Pewne znaczenie mogą mieć także drogi powiatowe. Są one źródłem zanieczyszczeń pyłowych, a także tlenkiem i dwutlenkiem węgla, tlenkiem azotu, dwutlenkiem siarki, metalami ciężkimi i WWA.

Produkcja rolna stanowi przyczynę rozproszonej emisji amoniaku, metanu i podtlenku azotu. Okresowe wypalanie łąk również powoduje degradację powietrza, jak również zniszczenia biologiczne.

Punktowe źródła zanieczyszczenia powietrza zlokalizowane są przede wszystkim na terenie miasta Ścinawa. Są to: „POLENA” Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego (sezonowo) i piekarnia. Zakłady te nie posiadają urządzeń redukujących emisje gazów. Uciążliwe dla mieszkańców miasta są także terminal asfaltowy przy ul. Leśnej i stacja przesypowa cementu przy ul. Wrocławskiej.

Na stan powietrza atmosferycznego na obszarze gminy Ścinawa najistotniejszy wpływ mają zanieczyszczenia napływające z terenów sąsiednich, zajmowanych przez Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy. Mierzony w 2007 (wg danych Raportu o Stanie Środowiska na 2007 rok) opad pyłu, ołowiu i kadmu na terenie gminy nie przekroczył normy, natomiast chemizm opadów atmosferycznych

analizowany w tym samym roku w Ścinawie wykazał bardzo wysokie ładunki siarczanów, chlorków, azotynów i azotanów, azotu ogólnego i fosforu ogólnego, sodu, potasu, wapnia magnezu i suchej pozostałości. Obecnie stan ten ulega poprawie i nie należy się spodziewać przekraczania dopuszczalnych norm. Zgodnie ze strategią rozwoju gminy planowane jest miejscowości gminy programem gazyfikacji, co w sposób zdecydowanie korzystny wpłynie na poprawę stanu powietrza atmosferycznego.

8.5. Zagrożenia związane z transportem i poważne awarie

Zagrożenia powodowane przez wszelkiego typu awarie infrastruktury technicznej stwarzające zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz katastrofy wywołane przez siły natury powodują konieczność prewencji i przeciwdziałania w celu zapewnienia bezpieczeństwa gminy.

Zgodnie z definicją „poważna awaria” – to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Na terenie gminy Ścinawa mogą wystąpić zagrożenia:

- naturalne (powódzie, pożary, wichry, susze, gradobicia),
- zagrożenia cywilizacyjne (transport materiałów niebezpiecznych,
- awarie urządzeń przemysłowych i infrastruktury technicznej).

Transport jest poważnym źródłem zanieczyszczenia środowiska zarówno w skali lokalnej jak i globalnej. Jest on związany z emisją zanieczyszczeń do powietrza jak i zwiększeniem natężenia hałasu. W ostatnich latach w Polsce nastąpił gwałtowny rozwój transportu drogowego, prawie dwukrotnie wzrosła liczba prywatnych samochodów.

Wzrost ilości samochodów wiąże się również z powstawaniem ilości odpadów wskutek wycofywania z ruchu pojazdów już wyeksploatowanych.

Znaczącym zagrożeniem dla środowiska mogą być również zbiorniki magazynowe substancji znajdujące się na stacjach paliw oraz urządzenia techniczne w zakładach magazynujących lub stosujących w procesie produkcji toksyczne środki przemysłowe (amoniak, chlor, produkty ropopochodne).

Wymienione zagrożenia mogą w niesprzyjających warunkach przyjąć znamiona poważnych awarii o znacznym zasięgu.

8.6. Zagrożenie hałasem

Ze względu na środowisko występowania możemy dokonać podziału hałasu na trzy podstawowe grupy:

- hałas w przemyśle (przemysłowy),
- hałas w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej i terenach wypoczynkowych (komunalny),

- hałas od środków transportu (komunikacyjny).

Wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska prowadzą badania hałasu przemysłowego i komunikacyjnego natomiast badaniami hałasu komunalnego zajmują się wojewódzkie stacje sanitarno-epidemiologiczne. Ponadto zarządcy dróg winni prowadzić badania uciążliwości powodowane hałasem pochodzącym z dróg.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określone są w załączniku do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 roku (Dz. U. Nr 66, poz. 436).

Hałas przemysłowy:

Poziomy hałasów przemysłowych kształtują się w sposób indywidualny dla każdego obiektu i zależą od zbioru maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych oraz prowadzonego procesu technologicznego.

Zakłady przemysłowe i warsztaty usługowe są źródłami hałasu o ograniczonym zasięgu oddziaływania, wpływają one na warunki klimatu akustycznego, jednakże wpływ ten ma charakter lokalny. Takie stacjonarne źródła hałasu mogą jednak powodować uciążliwości dla osób zamieszkujących w ich najbliższym sąsiedztwie i podlegają ciągłej presji tego zjawiska. Główną przyczyną związaną z występowaniem niekorzystnych warunków akustycznych powodowaną działalnością zakładów usługowych i przemysłowych są często błędne decyzje lokalizacyjne.

Hałas komunikacyjny:

Dokuczliwym źródłem hałasu jest komunikacja drogowa. Z uciążliwością akustyczną powodowaną przez komunikację spotykamy się również na terenie gminy. Problem ten dotyczy przede wszystkim terenów zlokalizowanych przy głównych drogach, w szczególności: drogach powiatowych. Niewątpliwie dodatkową uciążliwością spowodowaną hałasem drogowym jest ciągłość jego występowania, zwłaszcza w ciągu dnia.

Przez obszar gminy Ścinawa przebiegają następujące drogi publiczne:

- krajowe: Lubin – Ścinawa – Wińsko – Załęcze,
- wojewódzkie: Chobienia – Naroszyce – Buszkowice – Ścinawa i Ścinawa – Zaborów – Prochowice,
- 12 dróg powiatowych,
- drogi gminne i lokalne o długości 35 km są częściowo ulepszone (ok. 42,9 %) i utwardzone – 15km,
- linia kolejowa nr 273 Śląsk – Szczecin („magistrała nadodrzańska”).

Natężenie hałasu zależy nie tylko od natężenia ruchu, ale również w dużym stopniu od stanu dróg, torowisk, rozplanowania tras i organizacji ruchu.

8.7. Zagrożenie dla świata roślin i zwierząt

Lasy znajdujące się na terenie gminy Ścinawa cechują się dobrym stanem sanitarnym i zdrowotnym, co sprawia, że mieszczą się one w klasie słabych uszkodzeń. Głównym czynnikiem, który stanowi ich zagrożenie, jest presja zanieczyszczeń powietrza. Na kondycję lasów ma także wpływ

obniżenie poziomu wód gruntowych na skutek powtarzających się w ostatnich latach susz. Zanieczyszczenie powietrza oraz susze powodują osłabienie drzewostanów, przez co są one bardziej podatne na ataki szkodników owadzych. Przebudowa drzewostanów, przeprowadzona w wyniku planowej gospodarki leśnej, może skutkować stopniową renaturalizacją lasów w bliskiej przyszłości. Jest to zdecydowanie korzystne zjawisko.

Stan zbiorowisk roślinnych w sposób bezpośredni oddziałuje na świat zwierząt opisywanego obszaru. Niestety, zanikanie lasów, naturalnych obszarów podmokłych, zadrzewień i zakrzewień ma zdecydowanie negatywny wpływ na różnorodność gatunkową fauny, prowadząc krańcowo do zanikania gatunków związanych ze specyficznymi siedliskami. Osuszanie terenów podmokłych, wycinanie roślinności nadbrzeżnej, czy likwidacja zadrzewień śródpolnych przyczynia się do ograniczenia populacji gadów, płazów i drobnych ssaków, a także zmniejsza ilość siedlisk lęgowych różnych gatunków ptaków. Równie zły wpływ na faunę ma stosowanie herbicydów i środków ochrony roślin oraz nadużywanie nawozów sztucznych. Wszelkie działania prowadzące do ograniczenia bioróżnorodności środowiska, jak np. uprawy w monokulturach, przynoszą faunie gminy niekorzystne skutki. Bezpośrednimi i pośrednimi zagrożeniami dla zwierząt jest też kłusownictwo, płoszenie podczas penetracji obszarów leśnych w okresie grzybobrania i zbierania jagód, jeżdżenie po obszarach leśnych samochodami, a także tępienie drobnych drapieżników (w tym objętych ochroną gatunkową). Dodatkowo, w przypadku nietoperzy, zagrożenie mogą stanowić prowadzone na strychach, będących ich zimowiskami, prace remontowe, a także stosowane tam toksyczne środki konserwacji drewna. „Dzikie” wysypiska, odcieki z nich, jak również ścieki odprowadzane bezpośrednio do wód płynących, negatywnie oddziałują na żyjące w nich ryby.

8.8. Zagrożenia nadzwyczajne

Rozpatrując możliwość wystąpienia zagrożeń nadzwyczajnych należy wziąć pod uwagę możliwość wystąpienia zagrożeń naturalnych (wichur, susz, gradobicia), oraz zagrożeń cywilizacyjnych (awarie podczas transportu materiałów niebezpiecznych, awarie urządzeń infrastruktury technicznej, w szczególności gazociągów i sieci elektroenergetycznych, pożary, katastrofy komunikacyjne, szczególnie na drogach o intensywnym ruchu).

W przypadku zmiany układu melioracyjnego na terenach zmieliorowanych (np. w wypadku zarośnięcia przez roślinność, lub zasypania rowów możliwe jest wystąpienie okresowych podtopień. Należy brać pod uwagę fakt, że tereny podsiąkające – wzdłuż cieków wodnych mają nieodpowiednie warunki nośne i nie należy sytuować na nich budynków.

9. Kluczowe problemy rozwoju

9.1. Mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia rozwoju

Przegląd uwarunkowań, przeprowadzony w celu identyfikacji i oceny możliwości rozwoju (diagnozy), wskazuje na występowanie wielu czynników sprzyjających rozwojowi miasta i gminy, stanowiących szanse na przyszłość. Jednocześnie jednak występują zjawiska i czynniki negatywne,

zagrożające rozwojowi. Posłużyły one do określenia poniżej przedstawionych kluczowych problemów rozwoju.

MOCNE STRONY (SZANSE)	SŁABE STRONY (ZAGROŻENIA)
POŁOŻENIE	
<ul style="list-style-type: none"> Korzystne położenie geograficzne nad Odrą i przy przeprawie mostowej na drodze krajowej (w przyszłości następna przeprawa w ciągu obwodnicy południowej) 	<ul style="list-style-type: none"> Gospodarcza konkurencyjność gmin ościennych
LUDNOŚĆ I ZASOBY PRACY	
<ul style="list-style-type: none"> Korzystna sytuacja demograficzna wyrażająca się niską średnią wieku mieszkańców, dużymi zasobami pracy oraz dużą populacją ludności w wieku mobilnym Pozytywne tendencje demograficzne na przyszłość 	<ul style="list-style-type: none"> Wysoka stopa bezrobocia i mała liczba nowych ofert miejsc pracy Stosunkowo niewielka przedsiębiorczość społeczeństwa Postępujący proces starzenia się ludności (do roku 2020) Utrzymująca się dominacja Niski poziom zatrudnienia w sektorze usług
OSADNICTWO I INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
<ul style="list-style-type: none"> Dobrze wykształcona miejska i wiejska sieć osadnicza o ogólnie prawidłowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i dostatecznie rozwiniętej infrastrukturze społecznej Rezerwy terenów budowlanych w mieście, w tym częściowo terenów uzbrojonych Wolne tereny pod lokalizację osiedli domów jednorodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> Narastający, zwłaszcza w mieście deficyt mieszkań, postępująca dekapitalizacja substancji mieszkaniowej i brak środków na niezbędne remonty Nierozwiązane problemy mieszkalnictwa komunalnego w mieście Niska dostępność specjalistycznych usług społecznych, głównie medycznych i edukacyjnych dla ludności wiejskiej Zagrożenie likwidacją osadnictwa wiejskiego w wypadku podjęcia eksploatacji złóż węgla brunatnego (potencjalne zagrożenie kierunkowe) Brak nowych właścicieli zasobów mieszkaniowych znajdujących się we władaniu AWRSP
KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
<ul style="list-style-type: none"> Ważny węzeł komunikacyjny Rozwinięta sieć drogowa Wielofunkcyjny potencjał osi Odry (transport, turystyka i integracja obszarów przyległych) Istnienie infrastruktury żeglujowej do aktywizacji Możliwość stworzenia w regionie zintegrowanego systemu komunikacji i transportu Możliwość rozwoju systemów wodociągowych w oparciu o potencjalne źródła wody podziemnej i powierzchniowej 	<ul style="list-style-type: none"> Brak obwodnicy miejskiej (południowa) Brak dodatkowego mostu na Odrze Wieloletnie zaniedbania w utrzymaniu i żeglujowym wykorzystaniu Odry oraz portu rzeczno-żeglujowego w Ścinawie Szybki rozwój motoryzacji, wyprzedzający niezbędne inwestycje z zakresu drogownictwa Występowanie luki infrastrukturalnej na obszarach wiejskich w tym zwłaszcza w gospodarce wodno-ściekowej
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
<ul style="list-style-type: none"> Zróżnicowane środowisko przyrodnicze o istotnym znaczeniu w europejskiej i krajowej sieci ekologicznej (EECONET, ECONET-POLSKA) 	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczona skuteczność regionalnego systemu ochrony przeciwpowodziowej, zły stan wałów przeciwpowodziowych i brak środków na ich naprawę

<ul style="list-style-type: none"> • Wartościowe obszary przyrodnicze (rezerваты przyrody, użytki ekologiczne pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej) o zasobach i walorach kwalifikujących je do budowy ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCh) • Bogata i zróżnicowana szata roślinna lasów. Sukcesja leśna na obszary przyleśne i naturalne procesy przywracania pierwotnych drzewostanów • Możliwość powiększenia powierzchni leśnej w drodze zalesienia gruntów rolnych, na których produkcja rolna jest nieopłacalna 	<ul style="list-style-type: none"> • Potencjalna możliwość odkrywkowej eksploatacji złóż węgla brunatnego i budowy na jej bazie zespołu górniczo-energetycznego. Zagrożenie destrukcją środowiska na wielką skalę (potencjalne zagrożenie kierunkowe).
ŚRODOWISKO KULTUROWE	
<ul style="list-style-type: none"> • Znaczące wartości kulturowe • Zespół urbanistyczny śródmieścia Ścinawy • Dość atrakcyjne warunki kraj obrazowo-kulturowe dla rozwoju rekreacji, turystyki i agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdekaptalizowana zabudowa miejska (proces postępujący) • Bardzo niski ogólny poziom nowej zabudowy - zagrożenia dla ładu przestrzennego • Zagrożenia w substancji zabytkowej architektury (stan całkowitej ruiny), zwłaszcza podworskiej,
GOSPODARKA I OTOCZENIE BIZNESU	
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Monofunkcyjność gospodarki gminy opartej głównie na rolnictwie • Niski potencjał ekonomiczny sektora prywatnego, skupiającego głównie małe i średnie firmy • Możliwość wystąpienia dekonjunkury na światowym rynku miedzi (pośredni wpływ na gospodarkę gminy) • Możliwy spadek produkcji miedzi i zatrudnienia w przemyśle miedziowym (pośredni wpływ na gospodarkę gminy) • Upadek państwowych gospodarstw rolnych i występowanie bariery kapitałowej i organizacyjno-prawnej w procesie przekształceń własnościowych gospodarstw skarbowych • Słabo rozwinięta sieć instytucji otoczenia biznesu, świadczących profesjonalne usługi dla przedsiębiorstw • Regres rolnictwa wynikający ze znacznego udziału sektora państwowego przed 1989 r. • Rozdrobnienie indywidualnych gospodarstw rolnych, ich słabość techniczna i finansowa • Regres w przetwórstwie rolno-spożywczym i ograniczenie jego zdolności dostosowywania się do warunków i wymagań rynkowych • Słabość bazy rekreacyjno-turystycznej • Dekapitalizacja majątku trwałego
ZASOBY FINANSOWE	
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał dochodowy części ludności gminy generowany przez kompleks miedziowy 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak klarownej i stabilnej polityki prawno-finansowej i fiskalnej państwa • Brak gotowości KGHM "Polska Miedź SA do kapitałowego angażowania się w procesy restrukturyzacji regionu • Niedostateczna sytuacja samorządu

	<ul style="list-style-type: none"> • Niewłaściwy system redystrybucji budżetu państwa
--	--

9.2. Kluczowe problemy rozwoju

Na podstawie diagnozy uwarunkowań sformułować można następującą wyjściową listę problemów strategicznych stanowiących główne przesłanki formułowania kierunków polityki przestrzennej.

Sfera społeczno-ekonomiczna

- **dysproporcje rozwojowe** pomiędzy gminami w obrębie powiatu i na obszarze gminy (stan strukturalnej polaryzacji rozwoju),
- **załamanie się struktur osadniczo-rolnych** oraz rozpad funkcji produkcyjnych dawnych ośrodków państwowych gospodarstw rolnych (obszary najpilniejszych działań restrukturyzacyjnych w rolnictwie),
- **potrzeba przebudowy struktur funkcjonalno-przestrzennych, głównie w mieście**, w dostosowaniu do nowych potrzeb, połączona z racjonalnym wykorzystaniem rezerw terenów budowlanych w jego obrębie,
- **niekorzystne zjawiska społeczne** (bieda, bezrobocie, patologie społeczne), utrzymujące się tendencje negatywne,
- **prawne i organizacyjno-finansowe bariery rozwoju budownictwa mieszkaniowego**, potrzeba ułatwienia ludności dostępu do mieszkań przez odpowiednie zmiany w systemie finansowania (kredytowania) budownictwa i inne zachęty,
- **stan degradacji zespołów i obiektów zabytkowych**, niedobór środków na ochronę dziedzictwa kulturowego.

Sfery gospodarczo-produkcyjna i techniczna

- **dominacja przemysłu miedziowego w gospodarce województwa** rzutująca także na sytuację w mieście i gminie,
- **niedorozwój drobnych form aktywności gospodarczej**, w tym w szeroko pojętej sferze usług,
- **spadkowe tendencje w produkcji rolnej**, zastój w restrukturyzacji rolnictwa, zwłaszcza w obrębie dawnych struktur państwowych gospodarstw rolnych,
- **niekorzystna struktura gospodarstw rolnych**, mała różnorodność form gospodarowania na wsi (w rolnictwie i poza rolnictwem),
- **mała lesistość gminy**, potrzeba przebudowy struktury gatunkowej lasów
- **zły stan techniczny większości dróg**,
- **nieczynny port rzeczny w Ścinawie, słabe wykorzystanie Odry jako drogi wodnej** i krótkie okresy nawigacji,

- **zaniedbania w systemach małej i średniej retencji wodnej oraz ochrony przeciwpowodziowej**, nieuwzględnienie potrzeb związanych z alimentacją Odry jako potencjalnego szlaku żeglugowego o znaczeniu międzynarodowym,
- **zaniedbania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej**, potrzeba uporządkowania systemu oczyszczania ścieków w Ścinawie oraz budowy wiejskich oczyszczalni ścieków (w pierwszej kolejności na obszarach zwodociągowanych i w strefie potencjalnego zasięgu istniejącej oczyszczalni ścieków),
- **brak sieci gazowej w gminie i mieście**,
- **uciążliwości kotłowni lokalizowanych w mieście (potrzeba zmiany nośnika energii)**.

Sfera przyrodniczo-ekologiczna

- **potencjalne zagrożenia środowiska związane głównie z ewentualną eksploatacją złóż surowców**, potrzeba niedopuszczenia do nasilania się zagrożeń równoznacznego z wykluczeniem nowych, szczególnie inwazyjnych kierunków działalności gospodarczej (np. odkrywkowej eksploatacji złóż węgla brunatnego "Legnica" i "Ścinawa"),
- **ograniczenia rozwoju wynikające z wielkoprzestrzennego zalegania złóż węgla brunatnego** dotyczące w świetle przepisów prawa górniczego i geologicznego ochrony złóż,
- **stan czystości rzek odbiegający od wymaganych standardów**, zaniedbania w zakresie ochrony zasobów wód powierzchniowych (niewłaściwa gospodarka wodno-ściekowa w zlewniach),
- **mała powierzchnia przyrodniczych obszarów chronionych** (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody itp.) w stosunku do walorów środowiska naturalnego i potrzeb wynikających z konieczności przeciwdziałania antropopresji,
- **potrzeba systemowego podniesienia odporności środowiska na presję czynników antropogenicznych** w drodze objęcia skuteczną ochroną najbardziej aktywnych ekosystemów (wraz z otuliną) oraz powiązania ich siecią korytarzy ekologicznych w celu stworzenia ciągłego systemu obszarów chronionych o podwyższonej zdolności samoobrony i samoregulacji procesów biochemicznych i geochemicznych (regionalny system przyrodniczy, ekologiczny system obszarów chronionych).

V. KIERUNKI ROZWOJU GMINY ŚCINAWA

10. Cele i kierunki polityki przestrzennej na tle regionu

Na formułowanie polityki przestrzennej na obszarze miasta i gminy najistotniejszy wpływ mają istniejące uwarunkowania rozwoju, przede wszystkim w sferach gospodarczej i przyrodniczej.

Pod względem gospodarczym gmina należy do obszarów typowo rolnych, Nielicznie reprezentowany przemysł skoncentrowany jest przede wszystkim w mieście. Do największych bogactw, godnych wszechstronnej ochrony, należą zasoby środowiska, dobre gleby oraz obszary przyrodnicze

wiążące się z sąsiedztwem Odry, która na arenie międzynarodowej została zakwalifikowana jako ważny korytarz ekologiczny o znaczeniu kontynentalnym (europejska sieć ekologiczna Eeconet).

Potencjał wytwórczy i finansowy KGHM Polska Miedź SA i jej mocna dotąd pozycja na światowym rynku miedzi ma pośredni wpływ na potencjał gospodarczy gminy, z jej obszaru wiele osób dojeżdża do pracy w przemyśle miedziowym. Gospodarkę gminy, podobnie jak regionu, cechuje zbyt małe zróżnicowanie strukturalne i stosunkowo niewielki udział branż przyszłościowych, o zaawansowanym poziomie technologicznym. W gminie w ogóle odczuwa się brak miejsc pracy poza rolnictwem (przemysł, rzemiosło, usługi). W dłuższej perspektywie, wraz z malejącą rolą przemysłu miedziowego, mono strukturalny charakter gospodarki regionu należy rozpatrywać w kategoriach potencjalnych zagrożeń rozwojowych. Bogate złoża węgla brunatnego występujące na sąsiednim obszarze (złoże "Legnica") i na obszarze gminy (złoże "Ścinawa") wymagają racjonalnej ochrony (potencjalna rezerwa surowcowa).

Wieloletnia supremacja przemysłu wydobywczo-przetwórczego przebiegająca w warunkach przewagi motywacji gospodarczych nad ekologicznymi spowodowała szereg niekorzystnych skutków w środowisku przyrodniczym. W mniejszym stopniu dotyczy to gminy Ścinawa, na której obszarze nie wystąpiły znaczące niekorzystne zmiany w środowisku.

Jednakże - pomimo znaczącego postępu technologii oraz wyraźnej, trwałej tendencji do poprawy stanu środowiska, cały region legnicki postrzegany jest nadal jako obszar zagrożeń ekologicznych. Przełamanie tego niekorzystnego, w dużym stopniu niezasłużonego, wizerunku stanowi jeden z ważniejszych warunków podniesienia atrakcyjności i konkurencyjności inwestycyjnej regionu, a więc także gminy Ścinawa.

10.1. Proekologiczna strategia równoważenia rozwoju

W obecnej sytuacji planistycznej, gdy brak jest strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, możliwe jest jedynie oparcie się na studium zagospodarowania przestrzennego b. województwa legnickiego. Jako podstawę formułowania celów i kierunków polityki przestrzennej przyjęto w ramach studium zagospodarowania przestrzennego województwa tzw. proekologiczny wariant strategii równoważenia rozwoju. Wariant ten - po wyeliminowaniu w wyniku analiz skrajnie progospodarczego wariantu ekspansywnego - uzyskał akceptację władz wojewódzkich.

Proekologiczny wariant równoważenia rozwoju jest w pełni aktualny także dla gminy Ścinawa, jednego z elementów strukturalnych regionu legnickiego.

Ogólne założenia proekologicznej strategii równoważenia rozwoju:

- ***Strukturalna przebudowa gospodarki polegająca na równoległej z rozwojem przemysłu miedziowego dynamizacji rozwoju innych, niezagrożających środowisku, rodzajów działalności gospodarczej w celu zwiększenia różnorodności gałęziowej gospodarki regionu, łagodzenia różnic rozwojowych na jego obszarze oraz na podniesieniu odporności gospodarki na wahania koniunktury.***

- **Ogólna poprawa stanu środowiska we wszystkich jego komponentach; podniesienie odporności środowiska przyrodniczego na niekorzystne oddziaływanie czynników produkcji w drodze utworzenia w obrębie regionu wielkoobszarowego systemu ekologicznego o charakterze ciągłym, powiązanego z przyrodniczymi strukturami ponadregionalnymi.**
- **Wykluczenie odkrywkowej eksploatacji złóż węgla brunatnego jako potencjalnego czynnika silnie destabilizującego przestrzeń województwa.**

Przyjęcie takiej wizji rozwoju doprowadziło do zbudowania odpowiedniej struktury celów strategicznych, aktualnej także dla Ziemi Ścinawskiej, złożonej z:

- 1) nadrzędnego celu strategicznego, które zamknęło się kluczowym stwierdzeniem („misja regionu”):

Legnickie (Ziemia Ścinawska) obszarem innowacyjnego przemysłu i rolnictwa oraz czystego środowiska

- 2) oraz do trzech głównych celów strategicznych, na które składają się:

- **zróżnicowana struktura gospodarcza,**
- **czyste środowisko,**
- **wysoki standard warunków życia.**

W odniesieniu do miasta i gminy Ścinawa należy uwypuklić ponadto dodatkowe dwa cele, którymi są:

- **przełamanie regresu gospodarczego,**
- **wszechstronne wykorzystanie położenia nad Odrą.**

Rozwinięta, hierarchiczna struktura celów strategicznych i operacyjnych w ujęciu przedmiotowym, podmiotowym i terytorialnym została szczegółowo przedstawiona w studium zagospodarowanie przestrzennego województwa. Poza przybliżonym rozmieszczeniem przedsięwzięć służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych w poszczególnych gminach, wskazano priorytety realizacyjne, tj. cele, które z punktu widzenia realizacji proekologicznej strategii równoważenia rozwoju są najważniejsze i najpilniejsze.

10.2. Zestawienie celów strategicznych i operacyjnych w ujęciu podmiotowym i terytorialnym

Poniżej zestawiono cele strategiczne rozwoju przestrzennego województwa dolnośląskiego, na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.

Cele strategiczne rozwoju przestrzennego województwa:

1. Realizacja "otwarcia na Europę" – stymulowanie i umacnianie integracji Polski i UE poprzez pokonywanie barier integracyjnych.

2. Kształtowanie konkurencyjności województwa poprzez tworzenie i rozwój systemu obszarów aktywizacji społecznej i gospodarczej.
3. Tworzenie warunków do poprawy jakości życia, podnoszenie standardu cywilizacyjnego społeczeństwa dla osiągnięcia wysokiego zaspokojenia poziomu potrzeb społecznych.
4. Aktywna ochrona wartości przyrodniczych i kształtowanie środowiska przyrodniczego prowadzące do realizacji ekorozwoju
5. Ochrona dziedzictwa kulturowego - udostępnienie dziedzictwa kulturowego społeczeństwu i włączenie we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne.
6. Integracja społeczności województwa.
7. Zapewnienie warunków dla zwiększenia obronności kraju, zapobiegania awariom i klęskom żywiołowym oraz ochrona przed ich skutkami.

10.3. Kierunki polityki przestrzennej

Poniżej zaprezentowano podstawowe kierunki polityki przestrzennej odniesione do trzech podstawowych sfer problemowych: (1) gospodarczo-produkcyjnej, (2) przyrodniczo-ekologicznej, (3) społeczno-ekonomicznej.

(1) SFERA GOSPODARCZO-PRODUKCYJNA

Monostruktura gospodarcza regionu, oparta o gałąź przemysłu bazującą na wyczerpywalnych zasobach i znajdującą się w zaawansowanym stadium rozwoju, może stanowić obok szans - potencjalne przyszłościowe zagrożenie. Ewentualne wahania koniunktury na rynku miedzi oraz malejąca efektywność wydobywania spowodować może wystąpienie na tym tle problemów natury społecznej w postaci trudnych do przezwyciężenia napięć na rynku pracy w skali makroregionalnej, dotyczącej także miasto i gminę Ścinawę.

Dla wzmocnienia gospodarki gminy w konkurencyjnym otoczeniu konieczne jest zwiększenie jej potencjału i znaczące zróżnicowanie struktury, zwłaszcza w okresie najbliższych 10 lat, przy czym zwłoka w osiągnięciu tego celu może oznaczać konieczność odejścia od realizacji proekologicznego wariantu równoważenia rozwoju. Cel ten może być osiągnięty w drodze przyjęcia następujących kierunków polityki przestrzennej:

1.1. Rozwój nowych, innowacyjnych i proekologicznych form działalności produkcyjno-usługowej

- *Warunkiem pożądanym przekształceń w sferze produkcji, zwłaszcza jeśli chodzi o dopływ nowoczesnych, przyszłościowych technologii, jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i zmiana wizerunku regionu i gminy w mediach oraz środowiskach opiniotwórczych. Cel ten może być osiągnięty poprzez dalszą, konsekwentną poprawę stanu środowiska przyrodniczego i ładu przestrzennego, aktywną promocję regionu. a dla miasta i gminy Ścinawa - pozyskanie znaczących inwestorów strategicznych.*

1.2. Racjonalne wykorzystanie bazy surowcowej, Z wykluczeniem eksploatacji złóż węgla brunatnego oraz z zachowaniem priorytetu dla gospodarki rolnej na obszarach zalegania złóż surowców mineralnych

- *Eksploatację złóż węgla brunatnego wyklucza się jako alternatywę dla ustępującego przemysłu miedziowego, jednakże dla hipotetycznej ich eksploatacji (w bliżej nieokreślonej przyszłości), złoża te podlegają ustawowej ochronie. Ochrona złóż węgla brunatnego, ze względu na ich położenie i wielkoprzestrzenny charakter może być skuteczna jedynie wówczas, gdy obszar objęty ochroną zostanie poważnie ograniczony, z uwzględnieniem żywotnych interesów regionu.*
- *Obszar gminy cechują ogólnie korzystne warunki dla rozwoju gospodarki rolnej. Jest to istotny czynnik wymagający wykorzystania w planowaniu przyszłego rozwoju gminy.*

1.3. Restrukturyzacja sfery produkcyjno-usługowej w kierunku rozszerzenia profilu produkcji i usług oraz zwiększenia konkurencyjności na rynkach zewnętrznych

- *Jest ona jednym z najważniejszych czynników w procesie przebudowy gospodarki. Modernizowane oraz nowo budowane zakłady powinny spełniać warunki nowoczesnej organizacji produkcji i wymogi rynku europejskiego. Konkurencyjność wyrobów stanowi elementarny warunek sukcesu w modernizacji struktur gospodarczych.*

1.4. Wdrażanie zaawansowanej techniki

- *Przestarzały i nie dostosowany do współczesnych wymagań i warunków wolnego rynku przemysł, obok restrukturyzacji gałęziowej, wymaga uzupełnienia w znaczący sposób technologii („high-tech”). Wysoka technika wkroczyła do większości dziedzin produkcji przemysłowej w krajach Wspólnoty Europejskiej i na świecie, stanowiąc podstawę produkcji eksportowej w warunkach silnej konkurencji. Rodzimy przemysł pozbawiony zaawansowanej technologii, nie ma szans bez znaczącego i szybkiego postępu w tej dziedzinie. Niezbędne dla miasta i gminy nowe zakłady przemysłowe powinny odpowiadać nowym wyzwaniom technologicznym*

1.5. Wzmocnienie gospodarcze ośrodka miejskiego

- *Restrukturyzacja gospodarki w małych ośrodkach miejskich o charakterze monostrukturalnym (do których zaliczyć można Ścinawę) wymaga aktywnej pomocy państwa, zwłaszcza w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.*

1.6. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, szczególnie w przetwórstwie rolnym i dziedzinach pozarolniczych w jego otoczeniu

- *Modernizacja rolnictwa musi być dostosowana do kryteriów nowoczesnej gospodarki w procesie wieloletnich, złożonych zmian strukturalnych. Kierunki tych zmian dotyczą przede wszystkim: wdrożenia- nowoczesnych metod agrotechnicznych, zwiększenia wielkości gospodarstw, zmniejszenia zatrudnienia, rozwoju przemysłu przetwórczego i usług oraz realizacji przez państwo aktywnej i skutecznej polityki rolnej, która będzie stymulowała ochronę*

polskiego rolnictwa, a także zwiększenie efektywności w produkcji i konkurencyjności w eksporcie krajowych produktów.

- Należy upowszechnić ideę kompleksowej przebudowy wsi w celu stopniowego wyrównania standardów jakości życia na wsi z warunkami miejskimi oraz racjonalizacji i unowocześnienia warunków prowadzenia gospodarki rolnej (wymiana i scalanie gruntów, budowa i modernizacja dróg transportu rolniczego itp).
- Zmiany zmierzać powinny do tworzenia na wsi nowych szans w drodze głębokiej modernizacji gospodarki rolnej i związanych z nią struktur osadniczo-rolnych. Niezbędne są nowe miejsca pracy w przemyśle i usługach, a także w gałęziach związanych z produkcją rolną i otoczeniem rolnictwa. Przemiany w rolnictwie powinny być nakierowane na procesy, związane z bliską perspektywą włączenia Polski do europejskich struktur politycznych i gospodarczych oraz szerszym udziałem kraju w handlu światowym. Wymagać to będzie przewyższenia poważnych zapóźnień rozwojowych i możliwie szybkiego rozwiązania problemów adaptacyjnych łączących się z integracją krajowego rolnictwa i przetwórstwa z gospodarką żywnościową i zbytem produktów rolnych w Unii Europejskiej. Dotyczy to także gminy Ścinawa.

1.7. Zmiana struktury agrarnej rolnictwa, zwiększenie areалу gospodarstw rolnych

- Zmiana struktury agrarnej powinna zmierzać do zwiększenia średniej wielkości gospodarstw indywidualnych, zróżnicowaniu ich wielkości w zależności od kierunku produkcji oraz zmniejszeniu rozdrobnienia gospodarstw.
- Warunki gospodarki rynkowej wymuszają wzmocnienie wysoko wydajnych gospodarstw specjalistycznych.

1.8. Trwałe zagospodarowanie gruntów i obiektów znajdujących się we władaniu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, likwidacja stref ubóstwa na terenach należących w przeszłości do państwowych gospodarstw rolnych

- Wymagana jest aktywna i dostosowana do realiów majątkowych na wsi polityka prywatyzacji nieruchomości znajdujących się wciąż w administracji Agencji Rolnej Skarbu Państwa. Agencja: są one na ogół wydierżawiane (a nie prywatyzowane). Tereny byłych folwarków, tj. zabudowania dworskie; gospodarcze i parki pozostają także we władaniu agencji.
- Kierunki polityki społeczno-gospodarczej i przestrzennej na wymienionych obszarach powinny obejmować m. in.:
 - sprzedaż (a nie dzierżawę) gruntów rolnych wraz z zabudowaniami,
 - tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem, głównie w przemyśle rolno-spożywczym i usługach (rezerwy zasobów pracy niewspółmiernie duże w stosunku do chłonności w zakresie zatrudnienia w rolnictwie).

1.9. Usprawnienie, unowocześnienie i integracja systemu transportowego

- W zakresie drogownictwa konieczne jest zwiększenie bezpieczeństwa ruchu oraz zmniejszenie uciążliwości transportu drogowego dla środowiska. Sieć kolejowa wymaga przystosowania do aktualnych potrzeb i prognoz ruchu oraz do wymagań unifikacyjnych Wspólnoty Europejskiej. Należy przywrócić pełną żeglowność Odry i dostosować rzekę do przepisów

międzynarodowych. Wynikiem tych przedsięwzięć powinna stać się pełna integracja systemu komunikacji i transportu, a tym samym zwiększenie jego efektywności. W tych warunkach Ścinawa stanie się jednym z najważniejszych węzłów komunikacyjnych Środkowego Nadodrza.

- *Istotnym warunkiem podniesienia wydolności komunikacyjnej regionu jest budowa obwodnic drogowych, w tym w Ścinawie, oraz budowa nowych przepraw mostowych na Odrze (m. in. Ścinawa).*

1.10. Rozbudowa krajowego systemu elektroenergetycznych sieci przesyłowych wysokiego napięcia

- *Rozważany w przeszłości zamiar budowy elektrowni węglowej w rejonie Jurcza jest sprzeczny z przyjętą strategią proekologicznego rozwoju regionu.*

(2) SFERA PRZYRODNICZO-EKOLOGICZNA

Podstawową zasadą użytkowania i zagospodarowania przestrzeni jest ekorozwój, rozumiany jako rozwój trwały i zrównoważony, zapewniający zaspokojenie obecnych potrzeb społeczeństwa, bez uszczerbku dla możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń. Zasada ta, zapisana w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym, wynika z deklarowanej przez państwo polityki ekologicznej oraz ratyfikowanych umów międzynarodowych. Najistotniejszą przesłanką koncepcji ekorozwoju w gospodarce przestrzennej będzie zastosowanie naukowo udokumentowanego rozpoznania dróg obiegu materii w celu wzajemnego wspierania się technicznych metod ochrony środowiska oraz naturalnych mechanizmów neutralizacji jego zagrożeń (synergizm działań). Polityka przestrzenna na obszarze regionu i w szczególności gminy Ścinawa w zakresie ochrony i kształtowania środowiska sprowadzać się będzie generalnie do przyjęcia wiodącej idei ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCh), formułowania obowiązujących w jego obrębie zasad korzystania z zasobów przyrody, oraz do konsekwentnego wprowadzenia tych zasad w życie. **Utworzenie wieloprzestrzennej struktury przyrodniczej o charakterze ciągłym, powiązanej z podobnymi układami na zewnątrz regionu, ma na celu równoważenie działań i łagodzenie skutków działalności gospodarczej na drodze samoczynnie przebiegających ekologicznych procesów regulacyjnych. W studium przedstawiono hipotetyczny model ESOCh, którego rozwinięcie i konkretyzacja powinny stać się przedmiotem odrębnego planu zagospodarowania przestrzennego zagospodarowania przestrzennego oraz, w miarę potrzeby, specjalistycznych opracowań uszczegóławiających.** W warunkach regionu legnickiego, a zatem i gminy Ścinawa, na ekorozwój (rozwój zrównoważony) składać się będą następujące działania natury prawnej, finansowo-fiskalnej, technicznej, przestrzennej i społecznej:

2.1. Podstawowa ochrona przyrody i jej zasobów

- *Zasoby przyrody we wszystkich jej komponentach, o wyróżniającej się w skali regionu wartościach, muszą podlegać skutecznej ochronie w oparciu o obowiązujące w tej mierze przepisy. Wymaga to odpowiedniego wzmocnienia lokalnych struktur ochrony środowiska i wyposażenia ich w odpowiednie uprawnienia (jest to problem uniwersalny, najsilniej dotyczy jednak administracji gminnej).*

- *Zagadnieniem szczególnej wagi jest ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, a także większych ujęć wody. Racjonalne wykorzystanie zasobów dyspozycyjnych wód, proekologiczne inwestycje oraz konsekwentne działania administracyjne na rzecz porządkowania gospodarki wodno-ściekowej zlewni rzek są warunkiem skutecznej ich ochrony.*

2.2. Likwidacja zagrożeń środowiska

- *W warunkach gminy Ścinawa najważniejsze znaczenie ma likwidacja (ograniczenie) zagrożeń związanych z osadnictwem (kotłownie lokalne oparte na spalaniu węgla, ogrzewanie piecowe, gospodarka wodno-ściekowa na wsi). W kontekście przyszłych działań na rzecz likwidacji zagrożeń środowiska, będących skutkiem nieodpowiednio kontrolowanych procesów urbanizacji i uprzemysłowienia, należy podkreślić, że nie będą one miały na celu powstrzymanie rozwoju działalności gospodarczej na rzecz totalnej ochrony przyrody, lecz zakładać będą osiągnięcie celów na innej drodze, za pomocą odpowiednich działań prewencyjnych.*
- *W zakresie poprawy stanu powietrza atmosferycznego w mieście (zagadnienie, w mniejszym lub większym stopniu dotyczy wszystkich osiedli, także wiejskich) przewiduje się stopniowe przechodzenie na nieagresywne technologie ogrzewania zbiorowego (nowe proekologiczne nośniki energii).*

2.3. Wzmocnienie odporności środowiska na antropopresję: utworzenie ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCh)

- *Podstawowym warunkiem wzmocnienia ogólnej odporności środowiska jest utworzenie w regionie i w jego otoczeniu ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCh). Ważne miejsce zajmuje w nim fragment obejmujący gminę Ścinawa. Zbudowanie spójnego, wielkoprzestrzennego systemu obszarów chronionych o charakterze ciągłym, powiązanego z krajową siecią ekologiczną Eeconet-Polska (fragment europejskiej sieci Eeconet) oraz sukcesywne obejmowanie funkcjonalnie najważniejszych komponentów tego systemu ochroną prawną (nie wszystkie one wymagają ustawowej ochrony) pozwoli na pełną, kompleksową realizację idei wzmocnienia odporności środowiska na antropopresję. Utworzenie europejskiej sieci ekologicznej jest w świetle uzgodnień międzynarodowych niezbędnym elementem procesu integracji europejskiej.*
- *Podstawowym kryterium identyfikacji obszarów wchodzących w skład ESOCh jest rola, jaką mogą one spełniać w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego, tj. w utrzymywaniu (wzmoczeniu) obiegu wody i powietrza oraz migracji gatunków, czyli zapewnieniu transmisji materii, energii i informacji genetycznej (obszary takie dzielą się generalnie na dwie grupy - na takie, które stanowią bazę (węzeł), -czyli źródło zasilania oraz inne - którym przypisuje się funkcję dróg zasilania (korytarze, albo inaczej łączniki ekologiczne). W skali makro elementy węzłowe struktury ekologicznego systemu obszarów chronionych regionu (model docelowego ESOCh) będą tworzyły następujące obiekty i układy biogeocenotyczne:*

- zespół Borów Dolnośląskich oraz: ciąg lasów w Pradolinie Wrocławskiej (łączy się dalej z kompleksem leśnym Wzgórz Trzebnickich),
- dolina Odry wraz z dolinami rzek w lewobrzeżnej części jej dorzecza,
- Wzgórz Dalkowskie,
- Pogórze Kaczmareckie.

Dla gminy Ścinawa najważniejsze znaczenie mieć będzie spójność korytarzy ekologicznych doliny Odry i ciągu lasów w południowej części gminy. W korytarzu Odry powinien być utworzony ciągły zespół obszarów prawnie chronionych.

- Ochrona elementów i struktur wewnątrz systemu oraz skuteczność oddziaływania chronionych układów na położone na zewnątrz obszary, w szczególności na tereny osiedleńcze, zależy od zapewnienia ciągłości systemu, jego różnorodności strukturalnej, a także od właściwego powiązania z terenami otwartymi na obszarach zurbanizowanych. W celu zapewnienia właściwej ochrony walorów naturalnych w obrębie systemu w prowadzeniu działalności gospodarczej i użytkowaniu terenu niezbędne będzie zastosowanie się do następujących podstawowych zasad:
 - zachowanie integracji oraz ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej wewnątrz systemu obszarów chronionych,
 - zachowanie różnorodności ekologicznej w obrębie systemu,
 - wykluczenie destrukcyjnych form działalności gospodarczo-produkcyjnej,
 - ochrona przed oddziaływaniem wewnętrznych i zewnętrznych czynników dezorganizujących,
 - wzmożona ochrona zasobów środowiska (gleby, lasy i zadrzewienia, wody otwarte, torfowiska, bagna itp.) oraz naturalnej konfiguracji terenu (skarpy, krawędzie tarasów, formy wydmowe i inne),
 - przeznaczanie obszarów głównie na potrzeby rolnictwa, leśnictwa, rekreacji itp. w skali, formach i przy zastosowaniu technologii nie kolidujących z wymogami ochrony środowiska, z równoczesnym wyłączeniem wprowadzania nowych funkcji osadniczych,
 - oparcie miejscowego rolnictwa na kryteriach ekologicznych,
 - podporządkowanie osadnictwa wymienionym wiodącym, proekologicznym funkcjom terenu,
 - preferencje w przeznaczeniu terenów na cele rekreacyjne (dla form publicznych form rekreacji),
 - zwiększenie obszarów leśnych i zadrzewionych zwłaszcza w obrębie gruntów słabych i zawodnych w uprawie rolniczej,
 - utrzymanie wód w najwyższych obowiązujących klasach czystości oraz podnoszenia retencji wodnej w każdej postaci (zbiorniki wodne, zabiegi fitomelioracyjne itp.).
 - rekultywacja terenów o obniżonych walorach przyrodniczych,
 - wzbogacenie i naturyzacja oraz przestrzenna integracja małych form krajobrazowych (zadrzewienia śródpolne i przydrożne, małe oczka wodne itp. elementy wytwarzające

lokalne kanały ekotonowe) na obszarach monokultur rolnych, gdzie zalesienia ze względu na jakość gleb są raczej niemożliwe.

- *W zakresie polityki ochrony i kształtowania środowiska ukierunkowanej na wzmocnienie ogólnej odporności środowiska na antropopresję powinien zostać na obszarze regionu legnickiego i jego obrzeżu wyznaczony obszar (strefa) preferencji ekologicznych ze względu na konstrukcję ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCh) obejmujący m. in. gminę Ścinawa. Główne kierunki polityki państwa obowiązujące w tej strefie:*
 - *utworzenie ciągłego systemu obszarów chronionych, wydanie odpowiednich aktów prawa miejscowego dla poszczególnych obszarów wchodzących w skład systemu,*
 - *spowodowanie wprowadzenia do planów miejscowych regulacji dotyczących sposobu korzystania z zasobów środowiska w obrębie obszarów chronionych,*
 - *monitorowanie przestrzegania zasad ochrony środowiska w obrębie systemu.*
 - *Obszar ten wymagać będzie zawarcia odpowiednich porozumień międzygminnych w sprawie wspólnej polityki ochronnej na obszarach stykowych.*

2.4. Utrzymanie wysokich standardów jakości środowiska

- *Absolutnym rygorem wynikającym z zasad ekorozwoju powinna stać się dyrektywa niedopuszczania do działalności inwestycyjnej, która mogłaby pogorszyć stan środowiska (postawa prewencyjna). Dotychczasowe formy działalności gospodarczo-produkcyjnej zakładały przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom tej działalności na środowisko głównie na drodze oddziaływań technicznych, które jednak, pomimo poważnych nakładów inwestycyjnych, okazywały się nierzadko zawodne. Oparte na wiedzy zoologicznej oddziaływanie przyrodnicze, wspierające działania techniczne, polegać ma na ochronie i dynamizowaniu czynników biologicznie aktywnych oraz tworzeniu i zachowywaniu odpowiednich do zakładanych celów struktur przestrzennych. W długim horyzoncie czasowym jest to najskuteczniejszy i najbardziej ekonomiczny kierunek rozwiązywania i łagodzenia konfliktów, jakie narastają między procesami urbanizacji, industrializacji i intensyfikacji produkcji rolnej a wymogami ochrony środowiska.*
- *Zapewnienie właściwych warunków nawietrzania i przewietrzania obszaru regionu i gminy dla ogólnej poprawy warunków aerosanitarnych. Analiza stosunków anemometrycznych oraz ukształtowania i pokrycia terenów wykazuje, że podstawowe znaczenie dla nawietrzania i przewietrzania regionu mają położone na kierunku przeważających wiatrów Bory Dolnośląskie, dolina Odry (także fragment w gminie Ścinawa) stanowiąca szeroką rynnę grawitacyjnego spływu powietrza, a ponadto łagodnie pochylone i w znacznej części zalesione zbocza Pogórza Kaczawskiego na południu i Wzgórz Dalkowskich na północy. Są to obszary stanowiące zarazem główne komponenty ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCh) w skali regionalnej.*

2.5. Powszechna edukacja

- *Stan świadomości ekologicznej jest w naszym społeczeństwie wciąż niski, o czym świadczą powszechne, nierzadko spotykane antyekologiczne wręcz zachowania (nagminne wypalanie*

ściernisk, dewastowanie nasadzeń na terenach publicznych itp.) - w skali makro rezultatem naszego wieloletniego stosunku do przyrody jest ogólnie niepokojący stan środowiska, zwłaszcza na styku z urządzeniami produkcyjnymi. Powszechne wyedukowanie społeczeństwa - problem nie dotyczy bynajmniej tylko młodzieży szkolnej - i udostępnienie mu podstawowej wiedzy o funkcjonujących w przyrodzie związkach i zależnościach oraz o skutkach działań w środowisku (wielka tu rola oświaty, środków masowej informacji, a ogólniej środowisk opiniotwórczych) jest wyjściowym warunkiem wszelkiego porozumienia w kwestiach dotyczących realizacji deklarowanej przez państwo polityki przestrzennej uwzględniającej zasady ekorozwoju.

- Waga, jaką przywiązuje się w krajach Unii Europejskiej do ekologicznych aspektów gospodarowania w przestrzeni, wskazuje na to, iż zagadnienie powszechnej edukacji ekologicznej należy do najważniejszych i najpilniejszych problemów, od których rozwiązania zależec będzie w wielkiej mierze faktyczne tempo integracji Polski ze strukturami europejskimi.

2.6. Farmy wiatrowe

- Na terenach oznaczonych na rysunku studium symbolem „R”- tereny użytków rolnych wyznacza się obszary gdzie dopuszczona jest lokalizacje turbin wiatrowych. Oddziaływanie turbin może wykraczać poza obszar ich lokalizacji.
- W celu zapewnienia prawidłowej ochrony ptaków i nietoperzy wymagane jest sporządzenie rocznego monitoringu chiropterofauny i ornitofauny z naciskiem na okresy migracji tych grup zwierząt. Niezbędne jest też sporządzenie oceny oddziaływania projektowanej inwestycji na obszar Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie”. Planowana inwestycja wymaga sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko.
- Badania powinny uwzględniać miejsca gniazdowania oraz żerowania ptaków inwentaryzację chiropterologiczną w okresie letnim i zimowym oraz trasy przelotów w okresie migracji ptaków i nietoperzy. Należy także zidentyfikować w terenie walory przyrodnicze w obrębie miejsc posadowienia turbin oraz przeanalizować wpływ przedsięwzięcia na siedliska i gatunki tam występujące.

(3) SFERA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA

W sferze społecznej, zasadniczym, wiodącym celem strategicznym jest uzyskanie wysokiego standardu poziomu życia ludności. Obok celu głównego wyodrębniono cele wspierające i towarzyszące, realizacja których złoży się na osiągnięcia celu zasadniczego. Do podstawowych kierunków działań prowadzących do osiągnięcia celu wiodącego należą:

3.1. Uzyskanie wysokiego poziomu wykształcenia ludności dostosowanego do potrzeb rynku pracy

- Podniesienie ogólnego poziomu wykształcenia wymaga:
 - przeprowadzenie i utrwalenie, w oparciu o istniejącą (generalnie wystarczającą) bazę materialną, reformy szkolnictwa podstawowego zgodnie z przyjętymi założeniami,

- *wspieranie różnych form oświaty pozaszkolnej, zapewniającej wyrównywanie dysproporcji w poziomie wykształcenia ludności wiejskiej.*

3.2. Popieranie rozwoju struktur społeczeństwa obywatelskiego

- *Tworzenie struktur podnoszących podmiotowość społeczeństwa (stowarzyszenia, fundusze itp.).*
- *Inicjowanie i wspieranie działań związanych z rozwojem różnych form otoczenia biznesu.*

3.3. Dążenie do wyposażenia osadnictwa w pełną infrastrukturę społeczną oraz techniczną

- *Utrwalanie istniejącej, historycznie wykształconej struktury sieci osadniczej z utrzymaniem jej hierarchicznego układu opartego na ośrodku miejskim.*
- *Osiągnięcie poziomu pełnego wyposażenia systemów infrastruktury społecznej w zakresie usług ponadlokalnych, w tym:*
 - *ukształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych stwarzających korzystne warunki dla rozwoju i aktywizacji działalności usługowej,*
 - *wyodrębnienie w dużych miastach regionu (Legnica, Lubin, Głogów) sieci łatwo dostępnych ośrodków usługowo-handlowych, które mają znaczenie także w obsłudze gminy Ścinawa,*
 - *zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy do wymienionych regionalnych ośrodków handlowo-usługowych.*
- *W celu poprawy stanu środowiska i warunków życia ludności, niezbędne jest konsekwentne dążenie do pełnego uzbrojenia terenów osadniczych, oraz kompleksowe rozwiązanie problemów gospodarki odpadami.*
- *Ze względu na wymogi ochrony powietrza atmosferycznego niezbędna jest sukcesywna gazyfikacja terenów osadnictwa (także wiejskiego).*

3.4. Dążenie do rozwoju budownictwa mieszkaniowego

- *W obecnym układzie kompetencyjnym administracja samorządowa może inicjować działania polegające m. in. na wspieraniu:*
 - *rozwoju budownictwa jednorodzinnego,*
 - *rozwoju budownictwa komunalnego, szczególnie w mieście,*
 - *rozwoju lokalnego przemysłu materiałów budowlanych.*

3.5. Utrzymanie tożsamości kulturowej regionu

- *Szczególne znaczenie ma utrzymanie specyficznych cech historycznie wykształconej sieci osadniczej, rehabilitacja zespołu staromiejskiego Ścinawy oraz wzmocnienie funkcjonalnych i strukturalnych powiązań miasta z otaczającymi je terenami osiedleńczo-rolnymi. Należy dążyć do zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.*
- *Najważniejsze działania na rzecz wspierania tożsamości kulturowej regionu powinny zmierzać do:*
 - *kształtowania przestrzeni kulturowej w sposób zabezpieczający przed zniszczeniem oraz zapewniający jej dalszy rozwój (prywatyzacja),*

- *systemowej ochrony dziedzictwa kulturowego, obejmującego zabytki architektury, budownictwa i urbanistyki, stanowiącego istotny element kształtowania przestrzeni, rozbudowy (przebudowy) funkcjonowania jednostek osadniczych.*
- *ochrony zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych.*
- *rewaloryzacji i zachowania obiektów i zespołów zabytkowych.*
- *wdrożenia działań organizacyjnych w zakresie monitoringu i zarządzania ochroną dóbr kultury,*
- *wspierania i rozwijania inicjatyw organizacyjnych w sferze promocji i marketingu regionalnego dotyczących różnych dziedzin życia społeczno-kulturalnego.*

3.6. Zapewnienie ładu przestrzennego

- *W rezultacie realizacji celów zagospodarowania przestrzennego, w połączeniu z działaniami na rzecz utrzymania tożsamości społeczno-kulturowej regionu, powinien być osiągnięty wysoki poziom ładu przestrzennego, rozumianego jako zharmonizowany, odzwierciedlający lokalne cechy regionalne rozwój struktur przestrzennych i jego zewnętrznego 'wizerunku' (krajobraz kulturowy). Celowi temu powinno służyć dążenie do:*
 - *dbałości o walmy estetyczne i indywidualny, pozytywny wyraz układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz pojedynczych obiektów,*
 - *harmonizowania projektowanych zespołów zabudowy i pojedynczych obiektów z otaczającym krajobrazem oraz zasługującymi na akceptację historyczno-kulturowymi cechami istniejącej zabudowy,*
 - *przestrzennej i funkcjonalnej rehabilitacji zabudowy (w drodze procesów renowacji i modernizacji),*
 - *humanizacji przestrzeni w obrębie nowo zrealizowanych zespołów zabudowy (tzw. "blokowisk").*
- *Ład przestrzenny, jako jeden z podstawowych warunków atrakcyjności regionu, winien stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego, znaleźć należyłą rangę w planach miejscowych i być konsekwentnie przestrzegany w procesie decyzyjnym. Oznacza to potrzebę bardziej rygorystycznych wymogów w odniesieniu do projektowanej zabudowy oraz konieczność zachowania jej regionalnego charakteru.*

3.7. Podnoszenie zdolności obronnych, dążenie do uzyskania wysokiej odporności systemów funkcjonalno-przestrzennych na awarie i klęski żywiołowe

- *W sferze polityki przestrzennej na szczeblu regionu i gminy działania w tym zakresie będą miały przede wszystkim charakter prewencyjny. Zmierzać będą do wyeliminowania lub ograniczenia skutków ewentualnych zagrożeń (w warunkach gminy Ścinawa najpoważniejszym problemem jest ochrona przeciwpowodziowa) m. in. w drodze wnioskowania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych opracowań planistycznych i programowych odpowiednich rozwiązań.*

3.8. Tworzenie warunków do poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego.

11. Perspektywy rozwoju przestrzennego

11.1. Podział miasta na jednostki urbanistyczne

Miasto podzielone zostało na 3 jednostki urbanistyczne:

- **jednostka A:** - obejmuje tereny położone na północny wschód od linii kolejowej Wrocław-Szczecin,
 - główne funkcje: mieszkalnictwo i usługi ogólnomiejskie.,
 - obowiązuje zakaz lokalizacji nowych obiektów o charakterze przemysłowym, istniejące na terenie śródmieścia obiekty przemysłowe przeznacza się do stopniowej likwidacji.
- **jednostka B:** - obejmuje tereny na południe od linii kolejowej Wrocław - Szczecin oraz na wschód od linii kolejowej Ścinawa – Prochowice,
 - główne funkcje: przemysł, bazy, składy oraz obsługa techniczna rolnictwa,
 - nie zaleca się budowy nowych budynków mieszkalnych.
- **jednostka C:** - obejmuje tereny rozłożone na zachód od linii kolejowej Wrocław - Szczecin oraz na północny - zachód od linii kolejowej Ścinawa – Prochowice.
 - główna funkcja: usługi podstawowe, przemysł, tereny aktywności gospodarczej,
 - nie zaleca się budowy nowych budynków mieszkalnych.

11.2. Ustalenia dla obszaru całego miasta

Dla całego obszaru miasta obowiązują następujące ustalenia:

- wszelka działalność inwestycyjna powinna polegać na realizacji wyodrębniających się przestrzennie i funkcjonalnie zespołów urbanistycznych w oparciu o plany szczegółowe i realizacyjne. Pojedyncze obiekty mogą być realizowane tylko w przypadkach szczególnie uzasadnionych, a ich usytuowanie powinno być uzasadnione co najmniej koncepcją zagospodarowania otoczenia zgodnie ze szczegółowymi ustaleniami planu;
- realizacja zakładanego w planie ogólnym programu budownictwa mieszkaniowego wymaga kompleksowego rozwiązania problemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia i oczyszczania ścieków, zaopatrzenia w gaz oraz zaopatrzenia w ciepło z centralnego źródła;
- wszelkie zamierzenia inwestycyjne powinny być wyprzedzane realizacją urządzeń infrastruktury technicznej;
- ustala się maksymalną wysokość budynków na 5 kondygnacji a na terenie śródmieścia zgodnie z ustaleniami planu dla tego obszaru;
- ustalenia dla obszaru starego miasta w granicach objętych ochroną konserwatorską;
- układ urbanistyczny starego miasta ma wartość zabytkową i podlega ochronie konserwatorskiej;
- obowiązuje zachowanie pierwotnej linii zabudowy a nowe budynki winny nawiązywać architekturą do otoczenia (dachy ceramiczne, wysokość 2-3 kondygnacji);

- wnętrza starej zabudowy wymagają uporządkowania po odpowiednim zbadaniu, zinwentaryzowaniu i uzgodnieniu z władzami konserwatorskimi;
- bezwzględnego zachowania oraz należytego wyeksploatowania wymagają pozostałości murów obronnych oraz ślady ich dawnego przebiegu;
- wzdłuż ciągów handlowych partery budynków powinny być przeznaczone na usługi handlu, rzemiosła i małej gastronomii.

11.3. Perspektywy rozwoju przestrzennego gminy

Sieć osadnicza gminy jest rozwinięta prawidłowo i nie przewiduje się zasadniczych jej przeobrażeń. W związku z malejącą liczbą ludności wiejskiej oraz potrzebą ochrony gruntów rolnych przekształcenia struktury poszczególnych wsi będą miały charakter uzupełnień w zabudowie; niewielkie rezerwy nowych terenów budowlanych przewiduje się jedynie w lokalnych ośrodkach (poziomu I) - Tymowej i Zaborowie. Sposób kształtowania zabudowy niskiej, jako wskazówki do planów miejscowych, został przedstawiony w oddzielnym rozdziale.

Obszar ekosystemu doliny rzeki Odry (korytarz ekologiczny o znaczeniu europejskim i podstawowy element struktury ekologicznego systemu obszarów chronionych w regionie) obejmujący kompleksy łąk, pastwisk i nieużytków pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu, wykluczając wszelkie formy zainwestowania.

12. Rekomendacje dotyczące ogólnych ustaleń zagospodarowania przestrzennego

12.1. Ustalenia w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

Określa się następujące cele i działania zmierzające do poprawy stanu funkcjonowania środowiska oraz ochrony przyrody i jej zasobów:

- modernizacja i odbudowa następujących cieków wodnych: Zimnica, Jastrzębia, Luga, Gatna, Jarynia, Dębniak, Księgińska Struga, Niemstowy Potok,
- wszelkie ingerencje w koryto cieków oraz wałów przeciwpowodziowych należy uzgadniać z ich administratorami,
- modernizacja i odbudowa wału przeciwpowodziowego L-6 rzeki Odry,
- wschodnia część gminy znajduje się w granicach obszaru do uzupełnienia i ukształtowania systemu przyrodniczego w nawiązaniu do koncepcji ECONET.PL,
- objęcie ochroną rezerwatu przyrody,
- objęcie ochroną w granicach projektowanego Parku Krajobrazowego Lubiąsko- Głogowskiego,
- projektowana otulina Parku krajobrazowego „Dolina Odry I”,
- ochrona i odtwarzanie możliwie jak najszerszych korytarzy ekologicznych i roślinnych pasów ochronnych spełniających funkcję izolacyjną wzdłuż cieków aby zmniejszyć możliwość spływu powierzchniowego zanieczyszczeń do wód powierzchniowych,
- gmina znalazła się w zasięgu pasma rzeki Odry przeznaczonej do utworzenia przestrzennego muzeum Odry,

- otulina
- obejmuje się ochroną główny zbiornik wód podziemnych nr 319 „Prochowice –Środa Śląska” w jego granicach,
- zapewnienie swobodnego dostępu do powierzchniowych wód publicznych dla powszechnego korzystania z wód i wykonywania robót utrzymaniowych przez ich administratora,
- na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią obowiązują wymagania wynikające z art. 40 oraz art. 82 ust.2 Ustawy z dnia 18.07.2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. Z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.) zakazujące m.in.:
 - lokalizowania inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyszczać wody,
 - prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania,
 - wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych,
 - sadzenia drzew i krzewów,
 - zmiany ukształtowania terenu,
 - składowania materiałów
 - wykonywania innych robót i czynności, które mogłyby utrudnić ochronę przed powodzią oraz wpłynąć na pogorszenie jakości wód.

W celu osiągnięcia warunków do poprawy stanu środowiska naturalnego zakłada się co następuje:

- stopniowe wyprowadzenie z obszarów zabudowy mieszkaniowej uciążliwego przemysłu, baz, składów i przeniesienie ich na teren dzielnicy przemysłowo-składowej;
- sukcesywną likwidację lokalnych kotłowni (lub modernizację ich z przejściem na nieagresywne dla środowiska nośniki energii) oraz docelowe zasilanie z centralnego źródła ciepła około 70% istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz 100% nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- ze względu na usytuowanie dzielnicy przemysłowo-składowej niezbyt korzystnie w stosunku do zabudowy mieszkaniowej wyklucza się lokalizację przemysłu szkodliwego dla zdrowia lub szczególnie uciążliwego dla otoczenia.

Zakłada się stopniową przebudowę struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta polegającą na:

- wyeliminowaniu z terenów mieszkaniowych funkcji uciążliwych,
- stopniowej likwidacji mieszkalnictwa na terenach przeznaczonych na cele przemysłu, baz i składów,
- utworzenie ogólnomiejskiego ośrodka usługowego w rejonie starego miasta.

Obszar starego miasta oparty jest na zabytkowym układzie urbanistycznym, podlegającym ochronie konserwatorskiej. Zakłada się tu lokalizację usług o charakterze ogólnomiejskim oraz usług

z mieszkalnictwem jako funkcję towarzyszącą. Zabudowa starego miasta o wysokości 2-3 kondygnacji winna skalą i charakterem nawiązywać do budynków istniejących.

Na terenie po zamkowym przewidziano budowę miejskiego ośrodka kultury. Funkcja ta podniesie rangę miejsca, które w przeszłości pełniło ważną rolę w życiu miasta. Ciąg ulic: Szeroka, Głogowska, Robotnicza i Mickiewicza stanowi oś ogólnomiejskiego centrum handlowo-usługowego. Przylegająca do niej zabudowa wymaga uporządkowania i uzupełnienia. Zakłada się stopniową likwidację gospodarstw rolnych i przekształcenie terenów zabudowy zagrodowej na tereny zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności. Wzdłuż doliny rzeki Zimnicy tworzy się kompleks terenów zielonych w postaci parku miejskiego, ogrodów działkowych oraz urządzeń sportowo-rekreacyjnych. Zakładany w okresie perspektywnym program budownictwa jednorodzinnego (program został zwiększony wskutek wprowadzonych zmian w planie), przy ograniczonych możliwościach terenowych wskazuje na konieczność preferowania zwartych form zabudowy, wyposażonej w pełne uzbrojenie inżynierskie (zabudowa typu "nisko-gęsto").

Dotychczas realizowana zabudowa o charakterze ekstensywnym doprowadzić może do szybkiego wyczerpania terenów budowlanych, których pozyskiwanie będzie coraz trudniejsze i coraz bardziej kosztowne ze względu na wysoką jakość gleb oraz konieczność odwodnienia terenów.

Jednostka urbanistyczna B została przeznaczona dla rozwoju przemysłu, baz, i składów oraz zaplecza technicznego miasta. Znajdują się tu obecnie: m.in.: Zakład Chemii Gospodarczej "Pollena", mleczarnia, piekarnia i wytwórnia wód gazowanych. Istnieją tu duże rezerwy terenów, na których przewidywać należy rozwój funkcji produkcyjnych w okresie perspektywy.

Na terenie dzielnicy przemysłowo-składowej po południowej stronie ul. Witosa, może być zlokalizowana ciepłownia miejska (w przypadku przyjęcia zdalaczynnego systemu ogrzewania miasta).

12.2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Ponadto dla obszarów zmiany studium określa się następującą obsługę komunikacyjną oraz zaopatrzenie w infrastrukturę techniczną:

1) Komunikacja drogowa:

- dla projektowanych terenów aktywizacji gospodarczej oraz terenów mieszkaniowych na terenie miejscowości gminnych określa się obsługę poprzez układ komunikacyjny dróg niższych kategorii zgodnie z kategoryzacją dróg publicznych.
- droga krajowa nr 36:
 - utworzenie obejścia drogowego na południe od wsi Turów i miasta ścinawa o docelowych parametrach drogi klasy G jako rezerwa terenu wraz z budową przeprawy mostowej na Odrze na południe od istniejącej przeprawy i mostu kolejowego, wg „Koncepcji Programowej obwodnicy Ścinawy wraz z przebudową przez Odrę w ciągu drogi krajowej nr 3”,
 - przy przebudowie drogi krajowej nr 36 należy uwzględnić:

- ustalenia studium techniczno-ekonomicznego dróg regionalnych na połączeniu Krzywa - Lubin - Ścinawa - Załęcze (Rawicz) wg opracowania Transprojektu - Warszawa (1985 r.) z uwzględnieniem przekroju poprzecznego:
- szerokość jezdni 6,00,
- szerokość poboczy gruntowych 2 x 2,0 m.
- poszerzenie korony drogi do warunków normatywnych wg wytycznych projektowania dróg WPD-2,
- w obszarach zabudowanych - przekrój uliczny kategorii GP 1/2 o szerokości jezdni 7,0 m. z chodnikiem dla obsługi ruchu pieszego oraz zatokami autobusowymi dla komunikacji zbiorowej,
- ewentualnie docelowo realizację północnego obejścia wsi Siedlce wg ustaleń obecnego planu miejscowego,
- drogi wojewódzkie nr 111 Nieszczyce – Ścinawa i 372 Prochowice – Ścinawa : docelowo przewiduje się modernizację w/w. dróg do klasy zbiorczej Z.
- drogi powiatowe z uwagi na funkcję przyjmuje się jako drogi klasy technicznej Z.
- pozostałe drogi na terenie gminy stanowią sieć dróg gminnych, rolniczych i leśnych pozostających w kompetencjach władz samorządowych.
- przewiduje się utrzymanie obecnej sieci dróg gminnych do połączeń między wsiami i zakładami oraz połączenie ich z siecią wojewódzką. W pierwszym etapie wymagane jest utwardzenie i ulepszenie nawierzchni tych dróg, a docelowo wykonanie nawierzchni asfaltowej.
- przy lokalizowaniu obiektów budowlanych na terenach sąsiadujących z wymienionymi drogami należy uwzględnić strefy ograniczonego użytkowania terenu tj.:
 - strefę wyłączoną z wszelkiej działalności budowlanej, wyznaczoną położeniem linii zabudowy - określoną przepisami ustawy drogach publicznych - (Dz.U.00.71.838),
 - orientacyjne odległości (od zewnętrznej krawędzi jezdni) negatywnego oddziaływania związanego z ruchem drogowym, które należy uwzględnić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, podane są w wytycznych projektowania dróg (załączniki do zarządzenia Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 31 marca 1995 r.),
 - minimalna dopuszczalna odległość obiektów budowlanych od zewnętrznej docelowej krawędzi jezdni dróg krajowych wynosi 25,0 m,
 - strefę uciążliwości dróg dotyczącą obiektów z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
 - minimalne dopuszczalne odległości od drogi obiektów z pomieszczeniami na pobyt ludzi w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej wynoszą:

Klasa techniczna	Budynki jednokondygnacyjne	Budynki wielokondygnacyjne	Szpitala, sanatoria i inne wymagające szczególnej ochrony
A	120	150	300
S	90	110	250
GP	50	70	200

G, Z	30	40	130
L, D	15	20	80

- strefę uciążliwości drogi (zwłaszcza w obszarze projektowanej obwodnicy Ścinawy).
 - strefa uciążliwości drogi jest to pas terenu narażony na szkodliwe działanie hałasu, spalin i innych elementów toksycznych. Odległości granicy tej strefy od krawędzi jezdni w uzależnieniu od średniorocznej wielkości natężeń ruchu na drodze wynoszą od 50 do 200m.
 - Lokalizacja budynków w tej strefie wymaga zastosowania w obiektach zabezpieczeń wymaganych odpowiednimi przepisami prawa budowlanego – Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 02.75.960 z późn. zm.) lub założenia elementów osłonowo-ekranujących staraniem Inwestora danego obiektu.
- ścieżki rowerowe:
 - na terenie miasta ze względu na ograniczoną szerokość ulic w liniach rozgraniczających niemożliwe jest wydzielenie w ich obrębie dodatkowego pasma dla ścieżek rowerowych. Proponuje się przeprowadzenie "średnicowej" ścieżki przebiegającej przez tereny parkowe łączącej stare miasto z ul. Królowej Jadwigi,
 - na obszarach wiejskich nie ma problemu z wyznaczeniem ścieżek rowerowych nawet na długich dystansach (każda droga polna może być potencjalną ścieżką rowerową), jest to tylko problem kosztów ich budowy. Można zaproponować w tym celu któryś szlak turystyczny,
- sytuacja komunikacyjna w mieście
 - przejazd przez miasto na kierunku północ-południe można rozwiązać przez zaprojektowanie nowej ulicy zbiorczej obszarowej, stanowiącej przedłużenie ulicy Wrocławskiej w kierunku północnym wzdłuż skarpy, a następnie w kierunku zachodnim, styknie do istniejącej zabudowy aż do połączenia z ulicą Chobieńską. Ulica ta usprawni przejazd przez miasto na kierunku Prochowice - Rudna i Prochowice - Chobienia z ominięciem śródmieścia,
 - budowa nowej ulicy wymaga rozbiórki 1 budynku mieszkalnego i 2 budynków gospodarczych przy ul. Wołowskiej oraz budowy mostu na Zimnicy. W pierwszej kolejności zakłada się budowę odcinka ulicy, który pozwoli obsłużyć przyszłe osiedle mieszkaniowe "Na skarpie". Realizacja budownictwa mieszkaniowego w jednostce C wymaga budowy wiaduktu nad linią kolejową w ulicy Lubińskiej. Wiadukt powinien być zlokalizowany w taki sposób, aby w trakcie jego budowy mógł funkcjonować bez przeszkód dotychczasowy przejazd kolejowy z rogatkami. Na przedłużeniu wiaduktu od strony miasta konieczna jest budowa nowego odcinka ulicy zbiorczej obszarowej, równoległego do ulicy Lubińskiej i łączącego się z ulicą Chobieńską,
- ważniejsze zasady do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
 - na obszarach wiejskich należy przyjąć ograniczenie projektowanej nowej zabudowy (zwłaszcza mieszkaniowej) wzdłuż głównych dróg tranzytowych, które z zasady powinny omijać tereny zurbanizowane i przeznaczone do urbanizacji,

- elementy obsługi ruchu drogowego (stacji: paliw, warsztaty, motele, parkingi itp.) należy lokalizować poza obszarem zabudowanym na odcinkach prostych dróg z zabezpieczeniem normatywnych warunków widoczności poziomej i pionowej w obszarze podłączenia do drogi głównej,
- obsługę terenów przyległych należy rozwiązywać za pomocą projektowanych dróg układu lokalnego zlokalizowanych poza pasem drogowym drogi krajowej, poprzez skrzyżowania z drogami wojewódzkimi i powiatowymi z wyeliminowaniem bezpośrednich zjazdów do drogi.

2) Komunikacja rzeczna

- na wysokości miasta Ścinawa przewiduje się budowę portu i przystani turystycznych na rzece Odrze,
- przystanie rzeczne przewiduje się lokalizować również w miejscowościach Buszkowice, Dziewin oraz Jurcz.

3) Komunikacja kolejowa

- istniejącą linię kolejową AGTC Nr 273 przewiduje się do modernizacji dla uzyskania prędkości 160km/h w ruchu pasażerskim i 120km/h w ruchu towarowym, przy nacisku osi na szynę 22,5 tony.

4) Infrastruktura techniczna

- postuluje się jako wskazane do realizacji:
 - realizację sieci gazowej wysokiego ciśnienia 6,3 Mpa ze stacją redukcyjno – pomiarową I stopnia,
 - budowę całostanowiskowego systemu gospodarki odpadami winna zostać oparta o sporządzony „Plan gospodarki odpadami dla województwa dolnośląskiego”
 - budowa magistrali przesyłowej gazu ziemnego Prochowice – Ścinawa,
 - gazyfikację obszarów wsi gminy Ścinawa,
 - rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w gminie,
 - zwodociągowanie miejscowości na terenie gminy,
 - zkanalizowanie miejscowości na terenie gminy,
- zasady do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w zakresie sieci elektroenergetycznej:
 - dopuszcza się rozbudowę sieci elektroenergetycznej w formie linii napowietrznych, kablowych lub napowietrzno-kablowych oraz rozbudowę stacji transformatorowych napowietrznych lub wnetrzowych,
 - projektowane oraz modernizowane sieci elektroenergetyczne prowadzić wzdłuż układów komunikacyjnych, tj. terenów ogólnie dostępnych dla prowadzenia sieci infrastruktury technicznej. Dopuszcza się odstępstwa od wyżej wymienionej zasady po uwzględnieniu z właścicielem terenu i zarządcą sieci,

- zasilanie projektowanego zainwestowania w energię elektryczną z istniejących lub z projektowanych sieci elektroenergetycznych i stacji transformatorowych na warunkach określonych przez właściciela sieci (OSD),
 - ustala się obowiązek zachowania normatywnych, zgodnych z przepisami prawa odległości zabudowy od istniejących i projektowanych sieci elektroenergetycznych, np. wzdłuż linii elektroenergetycznej o napięciu 220kV ustala się strefę ochronną o szerokości 70m (po 35m od osi linii w obu kierunkach), a wzdłuż linii elektroenergetycznej o napięciu 110kV ustala się strefę ochronną o szerokości 47m (po 23,5m od osi linii w obu kierunkach),
 - linia zabudowy nie dotyczy budynków stacji transformatorowych. Dopuszcza się ich usytuowanie w odległości do 1,5 m od granic działki. Docelowa wielkość działki będzie określona na etapie projektowania. Stacje słupowe nie wymagają wydzielania działek,
 - dopuszcza się możliwość lokalizacji linii kablowych 110 kV i linii światłowodowych (transmisyjnych) w celu wyprowadzenia mocy wytworzonej w farmach elektrowni wiatrowych oraz transmisji danych dotyczących wyprodukowanej mocy – zgodnie z warunkami przyłączenia Energia Pro S.A. Wrocław.
- zasady do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w zakresie telekomunikacji:
 - wszelkie zadania inwestycyjne i remontowe w fazie projektowania powinny być każdorazowo uzgadniane z zarządcą sieci telekomunikacyjnej w zakresie występowania kolizji z elementami tej sieci.

12.2. Podstawowe zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla wszystkich obszarów zabudowanych lub przewidzianych do zabudowy obowiązuje warunek kształtowania wyraźnej granicy pomiędzy terenami zabudowanymi i otwartymi w oparciu o naturalną rzeźbę terenu, a także zachowania lub kształtowania sylwety zespołu zabudowy z utrzymaniem charakterystycznych dla kompozycji danego miejsca rytmów i podziałów.

Realizacja zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza jednorodzinnej, powinna odbywać się w skupiskach (zespołach zabudowy). Dopuszcza się budowę pojedynczych obiektów na wydzielonych działkach pod warunkiem, że całość niezbędnego uzbrojenia terenu oraz dojazd zostanie zrealizowany wyłącznie kosztem i staraniem inwestora.

W obrębie zespołu zabudowy należy wydzielić tereny publiczne obejmujące system urządzeń komunikacyjnych wraz z placami, przejściami pieszymi i ciągami spacerowymi oraz zielenią osiedlową z otwartymi terenami zabaw, sportu i rekreacji. Ukształtowanie terenów publicznych stanowi podstawę jednorodności układu kompozycyjnego zespołu. Elementy wyposażenia tych terenów oraz ich usytuowanie powinny stanowić przedmiot oddzielnego projektu. Zaleca się odstąpienie od grodzienia frontowych części działek przylegających do terenów publicznych. W projekcie zagospodarowania terenu określone zostaną w szczególności granice terenów publicznych, podział terenów mieszkaniowych na działki budowlane oraz usytuowanie budynków na poszczególnych działkach, stosownie do przyjętych w tym projekcie rozwiązań przestrzennych, w tym obowiązujące linie zabudowy od strony frontu działek.

Koniecznym warunkiem dopuszczenia realizacji zespołu zabudowy jest wyposażenie terenu w niezbędne sieciowe urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne oraz w odpowiednie urządzenia do oczyszczania i odprowadzania ścieków. Zabrania się zrzutu nieoczyszczonych ścieków do wód otwartych. (Do czasu realizacji sieciowego (komunalnego) systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków dopuszcza się zastosowanie indywidualnych ujęć wody oraz lokalnych oczyszczalni indywidualnych i grupowych, pod warunkiem rozsączkowania oczyszczonych ścieków na terenie własnym. Stosowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych można dopuścić wyjątkowo (jako rozwiązanie tymczasowe), tylko na podstawie postanowienia właściwego organu sanitarno-epidemiologicznego, pod warunkiem zapewnienia systematycznego usuwania i oczyszczania ścieków, stosownie do odrębnych przepisów.)

Dopuszcza się w obrębie terenów niskiej zabudowy mieszkaniowej realizację dodatkowych funkcji usługowo-produkcyjnych związanych z prowadzoną na miejscu działalnością gospodarczą. Uciążliwość lub szkodliwość dodatkowych funkcji usługowo-produkcyjnych nie może wykluczać funkcji mieszkaniowej w obrębie poszczególnych działek ani wykraczać poza ich granice. Obowiązuje całkowity zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń mogących powodować stałą lub okresową uciążliwość dla podstawowych funkcji terenu.

Urządzenie terenów zieleni powinno zapewniać warunki powszechnej dostępności oraz przestrzennej integracji systemu zieleni osiedlowej z otoczeniem. Obowiązuje ochrona starodrzewu, który należy traktować jako podstawowy komponent układu zieleni.

Obowiązuje zakaz budowy obiektów tymczasowych, garaży boksowych, wydzielonych budynków gospodarczych, z wyjątkiem obszarów przemysłowo-składowych, przykolejowych, a także położonych w strefie zabudowy peryferyjnej.

Na terenach rolnych dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych.

Dla zachowania ciągłości układu kompozycyjnego terenów ustala się następujące wymagania warunkujące uzyskanie stosownych decyzji administracyjnych, umożliwiających rozpoczęcie inwestycji:

- dla pojedynczych obiektów (plomb architektonicznych) uzupełniających lukę w istniejącej zabudowie obowiązuje zachowanie zgodności linii zabudowy,
- dla zamierzeń dotyczących zagospodarowania tymczasowego oraz o drobnej skali obowiązuje uzasadnienie przyjętych rozwiązań koncepcją zagospodarowania terenu obejmującego przynajmniej najbliższe sąsiedztwo (otoczenie).

12.3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy.

Dla obszarów objętych studium zaleca się stosowanie następujących wytycznych dla lokalizacji nowych funkcji:

- a) wszelkie zamierzenia inwestycyjne powinny być poprzedzone realizacją urządzeń infrastruktury technicznej,
- b) uciążliwość prowadzonej na terenach inwestycyjnych działalności nie powinna wykraczać poza granice obszarów, na których jest lokalizowana,
- c) nadrzędnym elementem dla realizacji nowych inwestycji jest dbałość o zachowanie walorów kulturowych i wymagań konserwatorskich,
- d) dla obszaru usług turystyki, w ramach których dopuszcza się lokalizację przystani rzecznej na Odrze w Ścinawie, postuluje się opracowanie koncepcji programowej, określającej szczegółowe wymagania, po uprzednim uwzględnieniu tego zamierzenia w opracowywanym planie miejscowym,
- e) długość boku nowo wydzielanych działek przylegającego do drogi powiatowej nie może być mniejsza niż 50m, z uwagi na prawidłowe zarządzanie układem drogowym i bezpieczeństwo ruchu drogowego przy ustalaniu lokalizacji nowych zjazdów,
- f) wydzielane działki z drogą wewnętrzną powinny mieć dostęp do niej aby poprzez nią realizowany był dostęp do drogi publicznej – powiatowej,
- g) przy podziale działki należy przedstawić decyzję lokalizacyjną zjazdu z drogi publicznej (powiatowej) w Zarządzie Dróg Powiatowych.

1) w zabudowie mieszkaniowej:

- a) wysokość zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej nie powinna przekraczać 4 kondygnacji naziemnych wraz z poddaszem użytkowym lecz nie więcej niż 14 m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- b) wysokość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nie powinna przekraczać 2 kondygnacji naziemnych plus poddasze użytkowe lecz nie więcej niż 10m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- c) postuluje się, aby dla zabudowy mieszkaniowej dopuścić przeznaczanie pod zabudowę (w tym utwardzone nawierzchnie, dojścia i dojazdy, parkingi i tarasy) maksymalnie do 35% powierzchni działek, pozostałą część należy użytkować jako czynną biologicznie (trawniki, zieleń ozdobna, ogrody itp.),
- d) warunek zachowania terenów zielonych o powierzchni minimum 50% terenu mieszkaniowego netto,
- e) możliwość ograniczenia terenów zieleni do 30% powierzchni terenu netto, pod warunkiem wyodrębnienia i urządzenia zwartej terenu dla celów codziennej rekreacji z odległością dojścia do 300 m (ogród osiedlowy),

- f) w budynkach, w szczególności usytuowanych we frontowej części działek, należy stosować dachy strome o kącie nachylenia połaci 35-55°, przy czym dopuszcza się dachy wielopołaciowe,
- g) zaleca się stosowanie dachów o pokryciu ceramicznym. Ustalenia te nie dotyczą dachów mansardowych oraz innych, specjalnych typów dachów, które mogą być stosowane jedynie wyjątkowo, w szczególnie uzasadnionych przypadkach,
- h) wysokość ogrodzeń nie może przekraczać 1,4 m powyżej poziomu terenu i powinna być dostosowana do ogrodzeń przyległych działek,
- i) obowiązuje dostosowanie formy projektowanych budynków do cech architektury regionalnej i lokalnych tradycji budowlanych. W szczególności należy zapewnić jednorodny charakter układu, faktury i kolorystyki elewacji, kształtu i pokrycia dachu oraz detalu zewnętrznego, a także wejść, ganków i ogrodzeń od frontu działki,
- j) w obrębie zespołu zabudowy należy wydzielić tereny publiczne obejmujące system urządzeń komunikacyjnych wraz z placami, przejściami pieszymi i ciągami spacerowymi oraz zieleni osiedlową z otwartymi terenami zabaw, sportu i rekreacji,
- k) zakaz wprowadzania nowych zakładów produkcyjnych,
- l) zakaz realizacji obiektów handlu hurtowego oraz magazynów handlowych wymagających dojazdu samochodami dostawczymi, a także obiektów w których liczba pracowników przewyższa średnią dzienną liczbę interesantów,
- m) zakaz realizacji wolnostojących pawilonów 1 i 2 kondygnacyjnych,
- n) minimalna powierzchnia działek w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej powinna wynosić:
 - zabudowa wolnostojąca - 800 m²,
 - zabudowa bliźniacza - 700 m²,
 - zabudowa szeregowa - 500 m²,
 - zabudowa mieszkaniowo- usługowa - 1000 m²,
 - zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem usług nieuciążliwych - 1200 m²,
- o) ustala się następujące wskaźniki liczby miejsc parkingowych:
 - w obrębie zabudowy mieszkaniowej powinno się przewidywać liczbę miejsc parkingowych co najmniej równą liczbie obsługiwanych mieszkań.

2) w zabudowie usługowej:

- a) ustala się następujące wskaźniki liczby miejsc parkingowych:
 - na 100 zatrudnionych - minimum 15,
 - na 1000 m² pow. użytkowej usług - minimum 10.

3) w zabudowie przemysłowej:

- a) wysokość zabudowy przemysłowej nie powinna przekraczać 30 m licząc od poziomu terenu do najwyższego elementu konstrukcyjnego dachu,
- b) zakaz lokalizacji obiektów eksploatacji powierzchniowej, zaplecza budownictwa, odrębnych obiektów składów i magazynów oraz baz transportowych i remontowych oraz wydzielonych zakładów przetwórstwa odpadów,

- c) warunek wydzielenia w granicach obszaru pasa zieleni izolacyjnej o szerokości co najmniej 15 m przylegającego do przestrzeni publicznej i powszechnie dostępnego oraz umożliwienia powszechnie dostępnego przejścia lub przejazdu z zielenią towarzyszącą przez teren zakładu, jeśli jego front jest dłuższy niż 150 m.

12.4. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie Gminy Ścinawa znajduje obszar zalegania udokumentowanego złoża węgla brunatnego (kategorii C2), obszar zalegania udokumentowanego złoża miedzi (kategorii C2) oraz granice obszaru i terenu górniczego złoża rudy miedzi „Małomice I”

Brak jest jakichkolwiek wytycznych i wskazań ze strony organów administracji geologicznej o przewidywanym wykorzystaniu istniejących złóż.

12.5. Ustalenia dotyczące obowiązku opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Wymagają sporządzenia planów miejscowych wszystkie tereny wskazane do zainwestowania:

- wymagające zmiany funkcji terenu,
- wymagające wyłączenia z produkcji gruntów rolnych i leśnych,
- wymagające podziału na posesje i wydzielania terenów komunikacji,
- obejmujące tereny usług i urządzeń publicznych, w tym sieci magistralnej uzbrojenia,
- obejmujące tereny objęte ochroną na podstawie przepisów szczególnych.

Dla całości gminy sporządzone zostały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- dla obszaru miasta (w jego granicach administracyjnych) - w skali 1:2000,
- dla terenów gminy - w skali 1:2000 dla obszarów zainwestowanych oraz w skali 1:5000 dla pozostałych terenów.

Studium nie wyznacza obszarów, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów szczególnych.

Na terenie miasta i gminy Ścinawa nie przewiduje się wyodrębnienia obszarów wymagających scaleń i podziału nieruchomości.

Studium nie przewiduje przeznaczenia i rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000m² na terenie miasta i gminy. Służyć ma to ochronie lokalnego rynku handlu i usług. Ponadto obecna oferta handlu i usług skierowana do jego mieszkańców doskonale zaspokaja ich potrzeby, nie zaburza też charakteru miasta jako ośrodka lokalnego.

13. Ogólne zasady aktywnej polityki w gospodarce nieruchomościami

Dyspozycyjne zasoby gruntów komunalnych badano w głównych ośrodkach gminy: Ścinawie (ośrodek poziomu II) oraz rymowej i Zaborowie (ośrodki poziomu I).

Ścinawa dysponuje poważnymi rezerwami gruntów mogących być przedmiotem obrotu rynkowego (ogółem 92,7 ha), niewielkie rezerwy występują także w Tymowej (5,7 ha) i Zaborowie (4,6 ha).

Istnienie istotnych rezerw gruntów komunalnych umożliwia prowadzenie aktywnej polityki w gospodarce nieruchomościami.

13.1. Cele gospodarki terenami

Podstawowym celem aktywnej gospodarki terenami jest bardziej efektywne ekonomicznie zagospodarowanie zurbanizowanych już terenów oraz przygotowanie nowych do rozwoju. Najwyższą efektywność ekonomiczną gospodarki terenami osiąga się wtedy, gdy tereny są zagospodarowane najbardziej rentownymi funkcjami przez najbardziej produktywnych użytkowników. Zmieniający się przestrzenny rozkład wartości gruntów jest w gospodarce rynkowej podstawowym sygnałem dla modyfikacji struktury zagospodarowania terenów. Odzwierciedla się to potem w rozkładzie nowej aktywności budowlanej na wolnych terenach oraz zmianą rodzaju lub intensyfikacją zabudowy terenów wcześniej zurbanizowanych.

Uogólniając, jednym z celów ogólnych gospodarki terenami jest efektywne zagospodarowanie gruntów pod wpływem zmieniających się potrzeb funkcjonalnych. Drugim celem ogólnym jest efektywne wykorzystanie dyspozycyjnych zasobów gruntów komunalnych dla celów realizacji polityki lokalnej, w dziedzinach takich, jak: usługi komunalne, zagospodarowanie przestrzenne, rozwój gospodarczy, społeczny, kulturalny czy mieszkalnictwo (zasoby gruntów komunalnych stanowią jeden z najważniejszych dostępnych instrumentów).

Typowymi celami szczegółowymi, mieszczącymi się w celach ogólnych, są:

- tworzenie strategicznych rezerw planistycznych,
- scalanie terenów pod przyszłe funkcje rozwojowe,
- stymulowanie bardziej intensywnego wykorzystania zagospodarowanych już gruntów,
- umożliwianie rozmieszczania wzrostu zatrudnienia na nowych terenach,
- umożliwianie rozmieszczania wzrostu zaludnienia na nowych terenach,
- zwiększanie przystępności ekonomicznej mieszkań,
- podnoszenie jakości życia w mieście.

13.2. Instrumenty realizacyjne gospodarki terenami

Instrumenty realizacyjne gospodarki terenami odnoszą się zarówno do oddziaływania na rynek pośrednio jak również bezpośrednio poprzez działania właścicielskie gminy. Kierunki oddziaływania odnoszą się w zasadzie do stymulowania przyjętego za pożądany kierunku rozwoju przestrzelnego,

a więc inwestycji w grunty, ich sposobu zagospodarowania oraz intensywności. Mogą również

dotyczyć hamowaniu określonego kierunku rozwoju uznanego za mniej pożądanego. Instrumenty mogą więc być sklasyfikowane według kierunków oddziaływania i podzielone na:

- pobudzające podaż gruntów,
- osłabiające podaż gruntów,
- pobudzające popyt na grunty,
- osłabiające popyt na grunty.

Instrumenty pobudzające podaż gruntów

Często spotykanym kierunkiem gospodarki terenami jest zwiększenie podaży gruntów na całym lub wybranych obszarach miasta. Gmina może chcieć zwiększyć intensywność zabudowy terenów centralnych. Bywa, że chodzi również o ograniczenie tempa wzrostu cen gruntów, co obniża przystępność terenów, a tym samym utrudnia osiąganie nadrzędnego celu przystępności finansowej życia w mieście. Typowymi instrumentami są tutaj:

- zbywanie gruntów komunalnych (sprzedaż, użytkowanie wieczyste);
- regulacja stanów prawnych,
- wymiana gruntów z sektorem prywatnym,
- ułatwienia Podziałów gruntów.

Instrumenty osłabiające podaż gruntów

Sytuacje, w których gmina może chcieć ograniczyć zagospodarowanie danych terenów to chęć utrzymania niskiej intensywności w pasach zieleni lub na obszarach peryferyjnych, albo też zamiar ochrony przed przeinwestowaniem terenów Q walorach krajobrazowych, kulturowych czy ekologicznych. Typowymi instrumentami są tutaj:

- rezerwy gruntów komunalnych (bank ziemi),
- przeznaczenia na parki, tereny zielone i otwarte,
- strefy ekologiczne,
- duże dozwolone wielkości minimalne dla działek,
- niska dozwolona intensywność zabudowy,
- wysokie wskaźniki czynnej biologicznie powierzchni.

Instrumenty pobudzające popyt na grunty

Jeżeli samo pobudzenie podaży nie zwiększy aktywności rynku na wybranym terenie. Pozostaje gminie pobudzić niekiedy również popyt. Popyt zależy od obiektywnych potrzeb oraz siły nabywczej będącej funkcją dochodów i środków własnych oraz przystępnością kredytu inwestycyjnego. Gmina rzadko będzie zainteresowana oddziaływaniem na potrzeby, gdyż są one wyrazem suwerenności konsumentów. Pozostanie, więc oddziaływanie na siłę nabywczą poprzez ułatwienia kredytowe (gwarancje kredytowe, preferencyjne oprocentowanie) lub wzmocnienia środków własnych (inwestycyjne ulgi podatkowe, premie) czy też obniżenia kosztów inwestycyjnych (zwiększenie dozwolonej gęstości). Typowymi instrumentami są tutaj:

- nowe podziały tworzące lepszą strukturę obszaru,
- obniżone standardy wykonawcze i małe działki.

Instrumenty osłabiające popyt na grunty

Jeżeli instrumenty pobudzające podaż nie wystarczają, gmina stara się ostudzić popyt tak, aby nie doprowadzić do nadmiernego wzrostu cen i kosztów. Może również pragnąć dekoncentracji pewnych funkcji, np. przemysłowych czy składowych. Gmina może operować zróżnicowaną strukturą opłat czy podatków co wpływa na koszty inwestorskie modyfikując zachowania inwestorów. Typowymi instrumentami są tutaj:

- opłaty za pozwolenia na budowę i inne decyzje;
- dodatkowe przeznaczenia w planie zagospodarowania;
- zróżnicowane czynsze dzierżawne i opłaty za użytkowanie wieczyste.

Istotne znaczenie w oddziaływaniu gminy na kształtowanie popytu i podaży w obrocie nieruchomościami może mieć właściwe ustalenie w planach miejscowych opłat od zmiany wartości nieruchomości, o których mowa w art. 36 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (oddziaływanie antyspekulacyjne).

Prowadzenie polityki w zakresie obrotu nieruchomościami wymaga należytej ostrożności i staranności. Idzie przede wszystkim o to, by pochopnie nie wyzbywać się dyspozycyjnych terenów, których przeznaczenie jest znane albo prawdopodobne i ma wyraźnie publiczny charakter (komunikacja, główne elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej). Przedmiotem swobodnego zbytu podmiotom niepublicznym nie mogą być tereny, które z punktu widzenia realizacji celów publicznych są dla gminy ważne - cechą dobrej polityki w zakresie gospodarki terenami jest przede wszystkim dbałość o ochronę interesu publicznego, przy możliwie szerokim polu swobody w obrocie nieruchomościami.

14. Tezy do programu promocji gminy i miasta

Marketing i promocja miasta (gminy) to zespół działań służących prezentacji jego walorów w regionie i kraju mających na celu ukształtowanie w świadomości odbiorców, przede wszystkim potencjalnych partnerów gospodarczych i turystów, korzystnego wizerunku oraz budowę na tym tle jego prestiżu i pozycji, stworzenia przekonania o tkwiących tu wielostronnych szansach oraz o korzyściach wynikających z potencjalnych kontaktów z podmiotami działającymi zarówno na obszarze miasta, jak i w jego otoczeniu (strefie oddziaływania).

14.1. Cel i przedmiot promocji

Cele działań promocyjnych mogą mieć charakter:

- ekonomiczny (dążenie do zwiększenia sprzedaży, zysków, udziału w rynku, poprawy pozycji konkurencyjnej itp.), rozpatrywany w dwu kategoriach:
 - makro (w skali regionu),

- mikro (w skali instytucji, przedsiębiorstw i innych organizacji działających w mieście (gminie),
- psychospołeczny, polegający na dążeniu, aby informacja o "produkcie" (którym w tym przypadku jest miasto (gmina) i oferowane przez nie warunki) osiągnęła u odbiorcy oczekiwany poziom.

Jednym z ważniejszych celów promocji jest tzw. umiejscowienie, czyli dążenie do zajęcia pożądanego niszy w świadomości odbiorców (znajomość regionu i jego walorów, przyjazne postawy, przekonanie o korzyściach z wzajemnych kontaktów). Wymieniony cel można osiągnąć przez wiarygodne podkreślenie dodatnich specyficznych cech oferty miasta (gminy) i jego otoczenia, właściwych dla poszczególnych jego "produktów", form i okoliczności promocji.

Przedmiotem promocji będą:

- miasto jako korzystne miejsce do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz osiedlenia się i bytowania,
- miasto i otaczający je mikroregion jako zaplecze gospodarcze i rynkowe oraz interesujący obszar turystyczny,
- sektory gospodarki dające największe szanse ożywienia gospodarki,
- podmioty zgłaszające oferty współpracy,
- "markowe" produkty (wyroby, usługi) wytwarzane w miejscowych przedsiębiorstwach.

14.2. Paleta zamierzeń promocyjnych

1. Zintegrowane działania promocyjne

- a) Określenie i upowszechnienie pozytywnej wizji rozwoju (misji) miasta w oparciu o szeroką partycypację społeczną.
- b) Wykreowanie atrakcyjnego wizerunku oraz symbolu (logo) lub symboli miasta.
- c) Opracowanie i upowszechnienie programu promocji miasta (gminy).
Opracowanie kompleksowej strategii rozwoju, sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniającego aspiracje społeczności lokalnej i innych zainteresowanych stron, popularyzacja zawartych w studium założeń polityki przestrzennej.
- d) Przyjęcie jednolitych dla obszaru miasta zasad prowadzenia gospodarki gruntami i obrotu nieruchomościami.
- e) Przygotowanie kompleksowego zestawu ofert inwestycyjnych, sporządzenie planów miejscowych obejmujących tereny ofert inwestycyjnych, upowszechnienie katalogu ofert.
- f) Opracowanie koncepcji (programu) rozwoju turystyki w okolicach.
- g) Promocja w ramach struktur regionalnych i ponadregionalnych.
- h) Utworzenie biura informacji i promocji miasta (gminy).
- i) Kontynuowanie dotychczasowych i nawiązywanie nowych kontaktów z gminami partnerskimi.
- j) Współpraca w dziedzinie promocji z instytucjami regionalnymi i krajowymi.

- k) Gromadzenie, tworzenie i propagowanie informacji społeczno-gospodarczych i kulturalnych w regionie (biuro informacji i promocji).
- l) Spotkania miast i gmin województwa dolnośląskiego, wymiana informacji i doświadczeń.
- m) Prezentacja walorów turystyczno-krajoznawczych miasta (gminy).
- n) Konkursy, festyny i inne imprezy publiczne (połączone z prezentacją i promocją i promocją firm i ich produktów).
- o) Prezentacja miasta i regionu podczas stałych imprez kulturalnych.
- p) Nagrody dla osób lub instytucji zasłużonych dla promocji miasta (gminy).

2. Popularyzacja informacji o mieście i okolicach

- a) Wydawnictwa ogólnopromocyjne, pamiątki i inne gadgety,
- b) Wydawnictwa cykliczne.
- c) Filmy w technice video.
- d) Publikacja artykułów prasowych.
- e) Popularyzacja wiedzy o mieście i regionie przez radio i telewizję (stacje regionalne i lokalne) oraz w sieciach komputerowych.
- f) Uwzględnianie wiedzy o mieście i regionie w programach edukacyjnych.

3. Targi, wystawy, giełdy

- a) Wystawy gospodarcze w mieście i województwie.
- b) Udział w cyklicznych imprezach targowo-wystawienniczych w województwie i kraju.
- c) Koordynacja uczestnictwa w imprezach promocyjnych.

4. Indywidualne działania promocyjne

- a) Promocja w ramach współpracy z partnerami zewnętrznymi na podstawie podpisanych umów i porozumień oraz podczas kontaktów w ramach realizacji umów o współpracy.
- b) Promocja w ramach współpracy z wyspecjalizowanymi instytucjami regionalnymi i krajowymi.

14.3. Wizja rozwoju (misja)

Poniższe sugestie mogą być traktowane jedynie jako wstępnie wyartykułowane propozycje (do dyskusji), formułowanie wizji rozwoju miasta (gminy) jest zagadnieniem złożonym, wymagającym systematycznego przestudiowania całokształtu uwarunkowań rozwoju oraz uruchomienia procedur konsultacji społecznej, które na etapie określania podstawowych celów rozwoju wydają się niezbędne. Nawiązując do przyjętej w niniejszym studium strategii rozwoju, w poniższych propozycjach ograniczono problem do wskazania możliwych i najważniejszych celów rozwoju, które mogłyby posłużyć do zarysowania wizji rozwoju gminy i miasta Ścinawa do wykorzystania w działaniach promocyjnych.

Główny cel rozwoju

Ziemia Ścinawska ośrodkiem nowoczesnej wytwórczości i usług, przyjaznym dla inwestorów i mieszkańców.

Wiodące cele rozwoju

- *restrukturyzacja gospodarcza i przebudowa przestrzenna tworząca wizerunek miasta i gminy przygotowanych do nowych warunków i wymagań ekonomicznych i społecznych,*
- *zwiększenie atrakcyjności miasta i gminy dla biznesu i nowych inwestorów, tworzenie nowych miejsc pracy,*
- *rozwój funkcji usługowych dla mieszkalnictwa, przemysłu i innych form wytwórczości oraz rolnictwa w mikroregionie ścinawskim,*
- *poprawa jakości przestrzeni oraz warunków zamieszkiwania, a także ogólnej atrakcyjności miasta i gminy dla mieszkańców i przyjezdnych,*
- *tworzenie warunków dla nowoczesnej edukacji dostosowanej do specyfiki regionu i aspiracji społecznych,*
- *gazyfikacja miasta i gminy,*
- *aktywizacja i modernizacja portu rzecznego w Ścinawie,*
- *rozbudowa i przebudowa systemu komunikacji drogowej wewnątrz miasta i w jego otoczeniu, budowa obwodnicy południowej miasta.*

14.4. Uczestnicy i odbiorcy działań promocyjnych

Uczestnikami przedsięwzięć promocyjnych objętych niniejszym programem są:

- 1) administracja samorządowa: rada i zarząd gminy i miasta z Burmistrzem Gminy i Miasta na czele, także samorządy gmin sąsiednich, zwłaszcza w powiecie lubińskim,
- 2) administracja rządowa: Wojewoda Dolnośląski,
- 3) organizacje i instytucje pozarządowe, w szczególności:
 - Agencja Rozwoju Regionalnego "ARLEG" SA w Legnicy,
 - Izba Handlowo-Przemysłowa w Legnicy,
 - Federacja Pracodawców Województwa Legnickiego,
 - Lubiński Regionalny Klub Biznesu,
 - Naczelna Organizacja Techniczna w Legnicy,
 - Cech Rzemiosł Różnych w Lubinie.
- 4) główne podmioty gospodarcze funkcjonujące w mieście i gminie.

Działania promocyjne mogą być adresowane do szeregu odbiorców regionalnych i krajowych, obejmą one m. in.:

- decydentów mających wpływ na kształt i charakter decyzji dotyczących miasta i regionu (działacze i funkcjonariusze polityczni, gospodarczy i finansowi),
- przedstawicieli grup finansowych i dużego kapitału (potencjalni inwestorzy kapitałowi i strategiczni),
- partnerów gospodarczych przedsiębiorstw działających w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym,

- small biznes regionalny i krajowy,
- środowiska opiniotwórcze, tzw. liderów opinii społecznej (dziennikarze, politycy, naukowcy, artyści),
- odbiorców indywidualnych („zwykli turyści”), nabywców produktów miejscowego pochodzenia, turystów oraz gości krajowych i zagranicznych.

14.5. Środki promocji i kanały komunikacji

Dla zapewnienia niezbędnych warunków skuteczności, program marketingu i promocji gminy i miasta powinien objąć bogaty wachlarz przedsięwzięć promocyjnych realizowanych systematycznie i w odpowiednio długim okresie. Przewidywać należy, że przedsięwzięcia te mogłyby być realizowane za pomocą następujących środków promocji:

- przekazy mediów informacyjnych (prasa, radio, telewizja),
- wydawnictwa promocyjne (monografie, informatory, foldery, plakaty), pamiątki i gadgety,
- imprezy naukowe (seminaria, sympozja, konferencje),
- imprezy kulturalne i turystyczne (festiwale, dni folkloru, dni otwartych drzwi, wystawy i pokazy, koncerty, konkursy, festyny itp.),
- imprezy handlowe (misje gospodarcze, targi, giełdy, jarmarki, wystawy),
- drobne upominki i materiały reklamowe z logo i herbem miasta oraz ze znakami graficznymi regionu i znakami towarowymi poszczególnych uczestników imprez.

W celu upowszechnienia informacji promocyjnych mogą być wykorzystywane rozmaite kanały komunikacji z ich odbiorcami, takie jak:

- kontakty Burmistrza Gminy i Miasta oraz innych przedstawicieli samorządu z partnerami zewnętrznymi,
- kontakty Wojewody Dolnośląskiego z odpowiednimi resortami i agendami pozarządowymi,
- współpraca i kontakty z miastami (gminami) regionu dolnośląskiego,
- współpraca z organizacjami, instytucjami i fundacjami gospodarczymi oraz społeczno-kulturalnymi,
- bilateralne i multilateralne kontakty izb handlowych i gospodarczych,
- współpraca i wakacyjna wymiana młodzieży pomiędzy szkołami Ścinawy i miast zaprzyjaźnionych,
- sieci komputerowe (w tym informacji gospodarczej),
- współpraca biur informacji i promocji gminy i miasta z zainteresowanymi lub będącymi przedmiotem zainteresowania organizacjami i instytucjami.

14.6. Koordynacja przedsięwzięć promocyjnych

Należy założyć, iż w programie promocji Ścinawy uczestniczyć będzie szereg związanych z nim podmiotów, w tym:

- samorząd terytorialny we wszystkich jego strukturach,

- administracja rządowa i samorządowa województwa,
- organizacje i instytucje pozarządowe,
- miejscowe przedsiębiorstwa.

W tej sytuacji niezbędna jest koordynacja planowanych i realizowanych przez te podmioty przedsięwzięć promocyjnych w celu zwiększenia ich skuteczności, koncentracji przeznaczonych na promocję środków i optymalnego ich wykorzystania.

Koordynatorem kompleksowego programu marketingu i promocji uczynić należy biuro informacji i promocji gminy i miasta (które powinno być w tym celu utworzone, jak była o tym mowa wyżej).

Do zadań wymienionego biura informacji i promocji miasta należeć powinno:

- inicjowanie i opiniowanie programów i projektów promocyjnych,
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację wspólnych projektów,
- optymalizacja wykorzystania budżetów promocyjnych dysponowanych przez poszczególne podmioty uczestniczące w programie,
- ocena skuteczności działań promocyjnych podejmowanych w ramach przyjętych do realizacji projektów.

Jednym z przykładowych rezultatów koordynacji działań promocyjnych mogłoby stać się powiązanie nazwy miasta (i ewentualnie regionu) z markowymi produktami wytwarzanymi w zakładach zlokalizowanych na terenie miasta. Biuro doprowadziłoby także do wyboru i zajęłoby się promocją znaku graficznego (logo) miasta, które powinno z czasem, obok herbu, stać się znanym symbolem, kojarzącym się pozytywnie z gminą i miastem Ścinawa. Celem tego rodzaju działań jest upowszechnianie w świadomości odbiorców pozytywnego wizerunku gminy i miasta i funkcjonujących w nim instytucji jako synonimu dobrej jakości, rzetelności, terminowości itp. walorów.

14.7. Inicjowanie wspólnych działań promocyjnych

Inicjowanie wspólnych dla miast i gmin województwa dolnośląskiego przedsięwzięć promocyjnych ma istotne znaczenie dla skuteczności i ograniczenia ogólnych kosztów kampanii promocyjnych, w tej sytuacji można też liczyć na dofinansowanie z zewnątrz (np. z budżetu Wojewody Dolnośląskiego). Dla gminy i miasta Ścinawa szczególnie ważne jest nawiązanie współpracy z gminami sąsiednimi (a szczególnie z gminami wchodzącymi w skład powiatu lubińskiego) oraz z pozostałymi miastami i gminami województwa, a także Wrocławiem jako głównym ośrodkiem regionu dolnośląskiego.

14.8. Oddziaływanie na środowiska opiniotwórcze

Korzystnego wizerunku gminy i miasta nie można sztucznie wykreować, można jednak dążyć do takiego przedstawienia ich potencjału i walorów, aby służyło to dobrze teraźniejszości i perspektywom rozwojowym. Dlatego władze gminy i miasta, a także województwa, powinny być zainteresowane finansowym i organizacyjnym wspieraniem inicjatyw uaktywniających i integrujących miejscowe i zewnętrzne środowiska opiniotwórcze, mające istotny wpływ na kształtowanie pożądanego wizerunku gminy i miasta.

14.9. Podsumowanie

Główne kierunki działań promocyjnych gminy i miasta obejmują realizację następujących zadań:

- sporządzenie kompleksowego długookresowego programu promocji gminy i miasta,
- inicjowanie działań promocyjnych na rzecz miasta i otaczającego je mikroregionu,
- koordynacja przedsięwzięć promocyjnych instytucji i podmiotów gospodarczych w celu efektywnego wykorzystania środków i kanałów komunikacji oraz budżetów promocyjnych,
- współdziałanie w zakresie promocji -województwa dolnośląskiego i współpraca w promocji Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do aktywnego oddziaływania na środowisko opiniotwórcze w celu integracji tych środowisk wokół realizacji programu promocji,

Skuteczna realizacja wymienionych zadań zależy od wielu czynników. Kluczem do sukcesu wydaje się być jednak wola współdziałania wszystkich uczestników programu marketingu i promocji miasta, ich zaangażowanie, kreatywność, a przede wszystkim systematyczność, konsekwencja i wytrwałość w realizacji zaprogramowanych zadań.

VI. WYKORZYSTANE MATERIAŁY.

W toku prac nad zmianą studium oparto się na istniejącej wiedzy o gminie wykorzystując następujące materiały:

- Istniejące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ścinawa, Pracownia Projektowa „Arcus” Lech Łakomski, Ścinawa, wrzesień 1999,
- Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ścinawa, J. Girulski-Michalik, W. Bartz, J. Bogdański
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ścinawa, Gama s. c. Oborniki Śląskie 2004,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ścinawa, Gama s. c. Oborniki Śląskie 2004,
- Strategia zrównoważonego rozwoju Miasta i gminy Ścinawa, Urząd Miasta i Gminy Ścinawa, Ścinawa, czerwiec 2000 r.

WYKAZ UWAG WNIESIONYCH NA PODSTAWIE ART. 11 PKT 11 USTAWY Z DNIA 27 MARCA
2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNEYM, DO WYŁOŻENIE PROJEKTU
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I
GMINY ŚCINAWA

L p.	Data wpływu uwagi	Nazwisko i Imię jednostki organizacyj nej i adres zgłaszające go uwagi	Treść uwagi	Oznaczenie nieruchomoś ci której dotyczy uwaga	Ustalenia projektu planu dla nieruchomoś ci, której dotyczy uwaga	Rozstrzygnięcie Burmistrza w sprawie rozpatrzenia uwagi		Rozpatrzenie Rady Gminy załącznik do uchwały nr..... z dnia.....		Uwagi
						Uwaga uwzględnio na	Uwaga nieuwzględnio na	Uwaga uwzględnio na	Uwaga nieuwzględnio na	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Do projektu Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ścinawa, Nie wpłynęły żadne uwagi w terminie do dnia 07.08.2009 roku.									